

V SREDIŠČU
VARNOST SLOVENIJE
KOT PRIORITETA

POLITIKA
VLADNA KOALICIJA
IN MINISTER ZA RAZVOJ

DEMOKRACIJA

**SOVIČEV
PROSTI
PAD**

Zadnje ankete kažejo,
da večina volivcev
mariborskemu županu
Borisu Soviču ne zaupa.
Maribor postaja mesto
sivine, povprečja in
slabega vodenja.

INTERVJU

Gregor Virant

O reformi funkcionarskih plač

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

Pozabljena fronta prve svetovne vojne

Iz dnevnika češkega vojaka, ki se je udeležil bojev ob Soči in Piavi. **Avtor: Jan F. Triska.**
Obseg: 240 strani. Format: 16,5x23,5 cm. Trda vezava.
Cena: 5.500,00 SIT/22,95 EUR

Ušli so smrti

Poročila treh rešencev iz množičnega grobišča v Kočevskem rogu leta 1945. **Avtorji: Milan Zajc, France Kozina, France Dejak.**
Obseg: 244 strani. Format: 11,5x18,5 cm. Trda vezava.
Cena: 3.906,00 SIT/16,29 EUR

Predel 1809

Avtor je šel po sledovih vojaških spopadov Napoleona in Francozov z Avstrijci na Slovenskem leta 1809. **Avtor: Vasja Klavora.**
Obseg: 330 strani. Format: 16,5x24 cm. Trda vezava.
Cena: 6.727,00 SIT/28,07 EUR

Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske

Bohinj od marčne revolucije naprej, v času graditve proge in od njenega odprtja naprej. **Avtor: Tomaž Butkovič.**
Obseg: 231 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.
Cena: 5.500,00 SIT/22,95 EUR

Moč preživetja

Knjiga opisuje krute zgodbe sirot, ki so jim partizani med 2. svetovno vojno pobili očeta ali oba roditelja. **Avtor: Jože Dežman.**
Obseg: 336 strani. Format: 21x21 cm. Brošura.
Cena: 6.510,00 SIT/27,16 EUR

Slovenija brez meja

Slovenija se s svojimi kulturnimi in naravnimi lepotami pred vstopom v EZ predstavlja čez geografske meje. **Avtorja: Andrej Capuder, Bogdan Kladnik.**
Obseg: 200 strani. Format: 24x33 cm. Trda vezava.
Cena: 10.850,00 SIT/45,27 EUR

Med kljukastim križem in rdečo zvezdo

Prikazuje čezmejno soočenje nacionalnih predsodkov, totalitarnih ideologij in partijskih diktatur. **Avtorja: Jože Dežman, Marjan Linasi.**
Obseg: 210 strani. Format: 26x23 cm. Brošura.
Cena: 4.991,00 SIT/20,82 EUR

S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe

Knjiga, ki priča o tem, kako je "trpeti krivico, ne da

bi bil kriv". Prvi del knjige je namenjen zgodbam svojcev ljudi, ki jih je "med II. svetovno vojno umorilo partizansko gibanje". Drugi del knjige je predstavitev nekaterih prvin slovenske pravne misli in dejanj, s katerimi Slovenci poskušajo preseči travmatsko razcepljenost po 2. svetovni vojni in komunistični revoluciji. V tretjem delu knjige avtor predstavlja odzive na predvajanje TV-dokumentarca Zamočani – moč preživetja Jožeta Možine.

Avtor: Jože Dežman.

Obseg: 344 strani. Format: 21x21 cm. Trda vezava.
Cena: 6.510,00 SIT/27,16 EUR

Nacistična Avstrija na zatožni klopi

Anatomija spektakularnega političnega procesa. **Avtorji: Alfred Elste, Michael Koschat, Hanzi Filipič.**
Obseg: 264 strani. Format: 14x21,5 cm. Trda vezava.
Cena: 5.300,00 SIT/22,11 EUR

Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.

Prvi del opisuje stalinistično revolucijo med letoma 1941 in 1943. **Avtor: Stane Kos.**
Obseg: 344 strani. Format: 12x18,5 cm. Brošura.
Cena: 1.085,00 SIT/4,52 EUR

Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.

Drugi del opisuje stalinistično revolucijo med letoma 1943 in 1945. **Avtor: Stane Kos.**
Obseg: 270 strani. Format: 12x18,5 cm. Brošura.
Cena: 1.085,00 SIT/4,52 EUR

Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora

Življenjepis je bil napisan v zaporu leta 1951. **Avtor: Tamara Griesser-Pečar.**
Obseg: 338 strani. Format: 14x20 cm. Brošura.
Cena: 4.449,00 SIT/18,56 EUR

Zgodovina neke kolaboracije:

Boljševiki in Nemci 1914-1918

Šokantno sodelovanje ruskih komunistov z Nemci med 1. svetovno vojno in po njej. **Avtorja: Silvin in Maidi Eiletz.**
Obseg: 368 strani. Format: 17,5x24,5 cm. Trda vezava.
Cena: 6.696,00 SIT/27,94 EUR

Pozabljeni slovenski premier

Dr. Janko Brejc je po razpadu Avstro-Ogrske postal prvi slovenski premier. **Avtor: Andrej Rahten.**
Obseg: 56 strani. Format: 14,5x20,5 cm. Brošura.
Cena: 4.232,00 SIT/17,65 EUR

Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)

Knjiga predstavlja mednarodnopravno analizo dogodkov v Sloveniji v letih 1941-1946. Takrat se je slovensko civilno prebivalstvo najprej znašlo med frontami okupacijskih sil in komunističnih uporniških sil. **Avtor: Dieter Blumenwitz.**
Obseg: 186 strani. Format: 13,2x21,5 cm. Trda vezava.
Cena: 3.840,00 SIT/16,02 EUR

Koraki skozi meglo

Avtor opisuje dogajanje na bojišču vse do preboja in zloma italijanske fronte pri Kobaridu in Tolminu. **Avtor: Vasja Klavora.**
Obseg: 335 strani. Format: 17x24 cm. Trda vezava.
Cena: 6.460,00 SIT/26,95 EUR

Demokracija v klasični slovenski politični misli

Avtor je razčlenil koncepte demokracije v politični misli na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja. **Avtor: Milan Zver.**
Obseg: 254 strani. Format: 14x21 cm. Trda vezava.
Cena: 4.400,00 SIT/18,36 EUR

Baron Janez Vajkard Valvasor

Kako je nastala knjiga o deželi Kranjski in zapiski in viri ob njej in zanjo z doživetji samega gospoda barona Janeza Vajkarda Valvasorja, shranjenimi in z opombami opremljenimi od njegovega kopista in pisarja Janeza Lenarta, pregledani in objavljeni od gospe Mire Ceti. **Avtorica: Tita Kovač Artemis.**
Obseg: 183 strani. Format: 16,5x24,5 cm. Trda vezava.
Cena: 3.000,00 SIT/12,51 EUR

V objemu osvoboditeljev

Avtor se je v knjigi lotil povojnega »kazenskega« taborišča v Kočevju. Prikazal je komunistično taborišče, ki do zdaj v publicistiki sploh še ni bilo prikazano, čeprav je od takrat poteklo že šestdeset let. V prvem delu knjige je objavljen enajst pričevanj o taborišču v Kočevju. Sledijo zapisi o povojnem molku in objava imen iz zaporniške knjige. **Avtor: Ive A. Stanič.**
Obseg: 160 strani. Format: 15x21 cm. Trda vezava.
Cena: 2.500,00 SIT/10,43 EUR

Življenje je večna borba

Pesmi, črtice in druge zgodbe, ki veliko povedo o avtorju in o današnjem času, in ki kot krik groze opozarjajo človeka, naj ne zaide. **Avtor: Jože Zemljič.**
Obseg: 56 strani. Format: 14,5x21 cm. Brošura.
Cena: 2.000,00 SIT/8,34 EUR

Vprašanje stabilnosti

Metod Berlec

Vlada se v zadnjih tednih aktivno ukvarja z vprašanjem, kako, v kolikšni meri in kdaj privatizirati največje slovenske banke in podjetja, kot so NLB, NKBM, Telekom, ELES itd. Potem ko se je o tem pred zadnjimi parlamentarnimi volitvami veliko govorilo, se zdaj postavlja vprašanje, ali je smiselno s privatizacijo tako hiteti in v kolikšni meri prodati ta podjetja tujcem. Prehitra prodaja bi lahko povzročila premajhen izkupiček. Prodaja tujcem je po drugi strani vedno tvegano početje, saj ne gre samo za ekonomsko računico, ampak je to tudi stvar nacionalnih emocij. V številnih primerih privatizacije državnih podjetij v razvitih državah se je država le redko popolnoma odrekla svojemu vplivu v njih, pa naj je šlo za to, da je ostala večinska lastnica, ali pa je obdržala delni vpliv z ohranitvijo kontrolnega deleža.

Še posebej aktualno je vprašanje prodaje večinskega deleža NLB belgijski bančni skupini KBC. Postavlja se vprašanje, ali je smiselno, da največja slovenska banka postane nekakšna tuja podružnica. Ker gre za največjo slovensko banko, ki ima pregled nad skoraj celotno nacionalno ekonomijo, je vprašanje smiselnosti take poteze. Prevladujoče mnenje v vladi naj bi bilo, da je pametno v slovenski lasti ohraniti večinski delež, saj bo NLB s tem ostala pod nadzorom Banke Slovenije. V nasprotnem primeru bi nadzor opravljala belgijska osrednja banka, kar pa je za Slovenijo z vidika zagotavljanja stabilnosti finančnega trga precej tvegano. Slovenija bi s tem izgubila nekatere vzvode, s katerimi lahko neodvisno skrbi za svoj bančni trg. Praktično bi s tem izgubila del nacionalne suverenosti. Če se bo slovenska vlada odločila, da obdrži NLB v pretežno slovenski lasti (po zadnjih informacijah se bo), bo to ne nazadnje skladno z evropskimi direktivami, ki govorijo o potrebnosti domačega bančnega nadzora. Pri tem se išče formula, ki bi NLB zagotavljala rast in razvoj. Zanimiv je tudi primer morebitne prodaje Telekoma tujcem. Po mnenju tistih, ki se

resnično spoznajo na tehnologijo na področju telekomunikacij, je Telekom tehnološko popolnoma primerljiv s podobnimi zahodnimi družbami, zato je njegova prodaja s tega vidika nepotrebna. Postavlja se tudi vprašanje o smiselnosti prodaje (še vedno precej monopolnega) podjetja, ki nese zlata jajca. Denar, pridobljen s prodajo Telekoma, bi bilo nedvomno mogoče dobro naložiti na različnih področjih, tudi za ustvarjanje novih delovnih mest, po drugi strani pa bi se dobiček, ki bi ga v prihodnjih letih ustvaril Telekom, odlival v tujino. Gre za vprašanja, ki niso preprosta in burijo duhove. Ob tem so v javnost prišla namigovanja, da minister za razvoj Jože P. Damijan, zagovornik hitre privatizacije, ki naj bi bila podlaga za hitrejši razvoj Slovenije, grozi z odstopom. Zdaj je to grožnja urešničil, vendar to na razmerje v koaliciji ne bo vplivalo. Kljub njegovemu odstopu vladna koalicija dobro deluje. Nekoliko pri glasovanju v državnem zboru odstopajo poslanci DeSUS, kar pa ne preseneča preveč, saj se ideološko delno razhajajo od poslancev drugih treh vladnih strank. V opoziciji se z vprašanji privatizacije skoraj ne ukvarjajo. Bolj jih zaposlujejo Janševa ponudba Partnerstvo za razvoj in medsebojni spori. V SD ne zaupajo svojemu predsedniku Borutu Pahorju, zato so mu podelili nekakšen omejen mandat za pogovore o Partnerstvu za razvoj s predsednikom vlade. V Liberalni demokraciji Slovenije se ne morejo poenotiti niti glede premierjeve ponudbe. Na strankarskih posvetovanjih jih muči nesklepčnost. Razjedajo jih spori med predsednikom stranke Jelkom Kacinom in poslansko skupino. Gabrovo kritično pismo Kacinu še vedno buri duhove v stranki. Vprašanje razpada stranke je še vedno aktualno.

Nedvomno mora Slovenija nadaljevati proces privatizacije podjetij v državni lasti, ni pa nobene potrebe, da s tem pretirava. Nekatera podjetja lahko dobro poslujejo, tudi če so v večinski državni lasti, kar ne nazadnje dokazujejo primeri iz Zahodne Evrope. ■

Nedvomno mora Slovenija nadaljevati proces privatizacije podjetij v državni lasti, ni pa nobene potrebe, da s tem pretirava. Nekatera podjetja lahko dobro poslujejo, tudi če so v večinski državni lasti ...

UVODNE STRANI

- 9 Varnost kot prioriteta
10 **Pogledi:** Carla del Ponte, kje si?
11 **Kolumna:** Plutovo mesarjenje

POLITIKA

- 12 Partnerstvo v zraku
16 Težave slovenskega liberalizma
18 Župan Sovič izgublja podporo

GOSPODARSTVO

- 21 Prevzemi in dobri izidi
22 Poslovanje slovenskih velikanov

SLOVENIJA

- 24 Oklepajo se privilegijev
26 Je to še zabava?
28 Novomeški kolaps

TUJINA

- 30 Velika koalicija na preizkušnji
31 **Globus:** Maratonski proces
32 Tuji tisk: Moč misli

INTERVJU

- 34 Dr. Gregor Virant

NEKOČ IN DANES

- 38 Mozaiki Jožeta Spacala
41 Kranjski zbornik 2005
42 Naši kraji: Cerknica

KULTURA

- 46 Za boljši slovenski film
47 Ameriška ustava v slovenščini

OGLEDALO

- 48 **Film:** Truplo preglavic
50 **Avtomobilizem:** Raposinha minha
52 **Znanost:** Kaj se skriva na Enceladusu?
54 **Šport:** Prestrašena Planica
56 **Črna kronika:** Lastnik odgovoren za pse
58 **Rumeno:** Shod slovenske „smetane“
60 **TV-kuloar:** Viktorji 2005
66 Velik intelektualac, sporne ideje

34 Intervju: dr. Gregor Virant

Z odločitvijo ustavnega sodišča je zamrznjeno tudi znižanje plač samih ustavnih sodnikov. Ustavnim sodnikom se bodo namreč plače po novem sistemu zaradi nižjega dodatka za delovno dobo znižale od 40 do 80 tisočakov.

12 Partnerstvo v zraku

Medtem ko je usoda Partnerstva za razvoj, ki ga je parlamentarnim strankam predlagal predsednik vlade Janez Janša, še neznana, koalicija kljub nekaterim drugačnim ocenam ostaja še naprej trdna.

16 Težave slovenskega liberalizma

Že v prejšnji številki Demokracije smo na kratko poročali o okrogli mizi z naslovom Uboštvo slovenskega liberalizma, ki je bila 7. marca na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Kako je z liberalizmom v Sloveniji danes?

24 Oklepajo se privilegijev

Petnajst let po osamosvojitvi še ni prišlo do razdelitve premoženja nekdanjih sindikatov, ki si ga je prisvojila Zveza svobodnih sindikatov Slovenije. Vlada je s sklicem pogovorov s sindikati pokazala, da želi to vprašanje rešiti.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 434 54 63 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 434 54 62

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Kavtičnik, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: mag. Andrej Aplenc, Esad Babačić, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: naročnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo polnočnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

Odnos do komunizma je treba razčistiti zaradi prihodnosti

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana

Pogovarjali smo se s poslanko Nove Slovenije in predsednico odbora državnega zbora za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje Mojco Kucler Dolinar.

Že nekajkrat ste pokazali svojo odločnost in načelnost. Je težko biti ženska in mlada oseba v politiki?

Gotovo je to posebna okoliščina, ampak vedno sem bila prepričana, da ženske ne smemo preveč poudarjati, da smo posebne. Prepričana sem, da razlike med moško in žensko politiko sicer obstajajo, vendar pa mora biti vsem skupen motiv, in sicer blaginja ljudi in države. Če se ženska odloča za politiko iz tega nagiba, je njeno delo gotovo lažje. Ne bi bilo dobro, da bi se ženske odločale kandidirati zaradi nasprotovanja moškimi kolegom ali zaradi izpolnjevanja kvot, saj bi to lahko slabo vplivalo na naše delo.

Gre pri ženskih kvotah za vsiljeno participacijo?

Na kvote gledam kot na enega od mogočih ukrepov za pospeševanje vključevanja žensk, gotovo pa ni edini. Če so kvote zakonsko predpisane, je to lahko dobra podlaga za spremembo mišljenja ljudi v nekoliko krajšem roku. Zato vladni predlog o postopnem uvajanju kvot na volilnih listah ocenjujem kot sprejemljivega. Najpomembnejše pa je, da se ženska, ki se odloči kandidirati, razbremenjena na drugih področjih, da ne bodo lepe besede o vključevanju žensk v politiko ostale le črka na papirju.

Temeljna predpostavka pa je, da se ženska za politiko odloči prostovoljno. Sicer pa mislim, da je zelo pomembno večje ravnovesje med moškimi in ženskami tudi na vodilnih mestih na

drugih področjih, npr. v gospodarstvu, znanosti itd., vendar gre pri tem za postopen proces.

Vladna novela zakona o azilu je dvignila precej prahu. V NSi ste opozorili na nevarnosti zlorab pri dosedanjem zakonu.

V poslanski skupini ocenjujemo spremembo zakona kot ustrezno, vključno s 5. in 6. členom, ki sta najbolj burila duhove. V okviru teh členov je določeno, da tujca, ki vstopi v našo državo ilegalno ali na nedovoljen način, tu živi in izrazi željo po azilu, najprej izpraša policija. Določba se nam glede na to, da zakon v primerih, ko se policija ne more sama odločiti, predvideva vključitev svetovalcev, ne zdi sporna. Ne nazadnje so posamezniku na voljo pravna sredstva, če bi čutil, da je bil prizadet v svoji pravici. Če iz poprejšnjega pogovora s policijo ne bi izhajale okoliščine, ki bi dopuščale pravico do azila, bi tako osebo obravnavali v skladu z zakonom o tujcih. Spremembe zakona so plod prakse, ki je pokazala, da prihaja do zlorab, saj tujci v Sloveniji ne iščejo azila, temveč jo vidijo bolj kot tranzitno državo. Cilj zakona je bil ne nazadnje uskladitev azilnih postopkov na ravni EU, pri tem pa so bile upoštevane vse mednarodne konvencije in direktive.

Vložen je predlog novele kazenskega zakonika, po katerem bi se zaostrile kazni za storilce nasilnih kaznivih dejanj. Kakšno je vaše mnenje?

V tem mandatu je v načrtu sprememba kazenske zakonodaje in v tem okviru bomo preučili tudi smiselnost zvišanja posameznih kazni. Javnost ima lahko močan vpliv in to je do neke mere prav. Vendar je tukaj treba poiskati ustrezne strokovne rešitve, ki bodo posegle v vzroke nekaterih težav, predvsem pa sprožiti široko razpravo o učinkih kazenskega sistema in tudi o alternativah.

V času sprejemanja resolucije parlamentarne skupščine Sveta Evrope (PSSE) o obsodbi komunizma ste kot edini iz Slovenije podali svoj prispevek. Smo v Sloveniji komunizem »preživeli«?

V Sloveniji je to vprašanje morda še prevečkrat ideološko obarvano, a ga je treba razčistiti predvsem zaradi prihodnosti. Če se rana ne zaceli, ni mogoče graditi naprej in prav v okviru resolucije je poudarjeno, da je to vprašanje pomembno tudi zaradi objektivnega pogleda mlajših generacij na ta del zgodovine. Sama resolucija ni pomembna le za države, kjer še vlada komunizem, ampak tudi za države v tranziciji. Slovenija pri tem ni izjema. Tudi pri nas je 50 let totalitarizma pustilo ogromne posledice, tudi v miselnosti ljudi. Zato se mi zdi odločitev PSSE velik korak naprej glede na to, da tega v Sloveniji še nismo bili zmožni dosledno izpeljati. Hkrati je to odgovor vsem, ki še dvomijo o obsodbi komunizma in o postavljanju jasne ločnice med demokracijo in totalitarizmom.

Poskočni Bandelj?

Direkt je objavil pismo, ki naj bi ga bila Požarju poslala nekdanja Direktova novinarka Ana Jud. V njem navaja vrsto pikantnih podrobnosti iz svojega večmesečnega razmerja z Mirkom Bandljem. Tako med drugim piše, naj bi bila prepovedane reči počela v prostorih parlamenta in vlade, razmišljala pa naj bi bila tudi o možnosti, da se jima pri tem pridruži Borut Pahor ali Anton Rop. Aurelio Juri je s svojimi svingerskimi podvigi v primerjavi z Bandljem pravi amater.

ISKRICA

DVD

Aleksander Škorc

Sindikalisti, Piško, Šiško in Miško so imeli konferenco. Piško je menil:

»Tile vladni ekonomisti, žal mi je, ampak moram kar naravnost povedati, nimajo pojma. Ves svet ve, da dela enotna davčna stopnja bogate še bogatejše in revne še revnejše. Imam tudi dokaz. Jaz sem namreč kar precej bogat, in odkar je vlada napovedala svoje reforme, se počutim še bogatejšega.

Oglasil se je Šiško: »Seveda. Jaz sem ekonomist in lahko vam povem, da tega ne bomo nikoli dovolili. Bomo šli pa še enkrat na cesto. In tudi če revni ne bodo revnejši, bodo bogati bogatejši. Konec koncev je treba vsaj nekoliko misliti tudi na bogate. Dandanašnji je težko denar skrivati in naj mi vlada pove, kam za boga naj ga vtaknem, če ga bom imel še več! Kdo pravi, da bogati sploh hočejo biti bogatejši? In če me vprašate za argumente, imam jih. Sem namreč ekonomist in takega argumenta niti vlada ne more zavrniti.

»Naj oni meni ne 'diraju' DVD. Naj ga za 'božju voljo' pustijo na miru,« se je oglasil Miško.

»Misliš DDV,« ga je strokovno popravil Šiško.

»Poslušaj ti mene! Ni važno, kaj jaz mislim. Tudi jaz imam ekonomska znanja in vem, da DVD mora biti na 'dve stopenice'!»

Potem so imeli malico – srbski pasulj s pol kranjske –, a jih je zmotil telegram, kjer je pisalo: »Vlada odstopila od enotne DS,« in fantje so spet imeli konferenco.

»Mi nikoli nismo trdili, da smo proti enotni DS,« je začel Piško. »Ščepce enotne DS prav gotovo ne more škoditi in ni je modro kar tako opustiti. Mar bomo sedaj še bogate ob denar spravili in bomo postali država samih revežev?«

»Se popolnoma strinjam z gospodom Piškom, čeprav ni ekonomist,« je menil Šiško. »Naj pa še enkrat poudarim, da sem jaz ekonomist. Samo toliko. Sicer pa, naj mi vlada ne reče, da je nisem opozoril.«

»A sedaj mi pa ne boju 'dirali u' DVD? A 'su' čisto zmešani? Vsak ve, da mora biti DVD enoten. Pa ne bo meni bogataš plačeval subvencioniranega kruha po en evro. Kruh mora biti po dva evra, in to za vse enako. Veste, ne mislite, da mi, delavci, nismo ponosni. Mi lahko živimo s kruhom za en evro, rad bi pa videl bogataše, kako jim bo nerodno, ko bodo 'kupavali' tako 'jeftin' kruh.

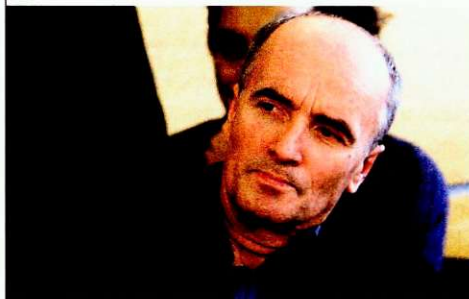
Potem je od severozahoda potegnil moččen pišč, vlada je, brezmejnemu besu opozicije navkljub, uspešno vpeljala reforme, Piško, Šiško in Miško pa so izginili. Verjetno nekam na Daljni vzhod, saj so Kitajci nepričakovano uvedli poostren nadzor in vizume za državljane naše – hvala bogu vsaj za nekatere – ljube domovine.

H-umor

»Ko je Direkt objavil članek, ki je Jelka Kacina obdolževal, da vodi na ogled evropskega parlamenta le delegate, ki mu lahko pripomorejo do predsedniškega mesta v LDS, me je Kacin nadrl: 'A tako? Kaj se pa vi greste?'« (Nekdanja novinarka Direkta Ana Jud o poskusih vplivanja predsednika LDS, stranke, ki ima sicer polna usta novinarske svobode, Jelka Kacina na uredniško politiko Direkta.)

»Ves čas me sprašujete o krizi v liberalni demokraciji. Jaz pa bi se vprašal, ali ni morda kriza v vladajoči koaliciji. Ali ni morda neki minister ravnokar deponiral odstopne izjave?« (Jelko Kacin zatrjuje, da je v LDS vse v redu, če pa že gre kaj narobe, je za to kriva vladna koalicija.)

»Veste, kako zaslužite milijon evrov z džezom? Tako, da investiraš dva.« (Glasbena skupina LeeLoojamais meni, da se tudi z džezom lahko preživi, če je začetni vložek dovolj velik.)

»Če kdo ne razume, kaj hoče Janša v medijih in z mediji, naj vzame v roke njegovo partijsko glasilo. Ko ga bo prelistal in videl, s čim hranijo bralstvo in članstvo, se bo verjetno zgrozilo vprašal: pa kaj se dogaja s tem človekom?« (Kolumnist Vlado Miheljak je prepričan, da je članek Kolumnist z Marxovo filozofijo v Demokraciji naročil kar predsednik sedanje vlade. Ga daje preganjavica?)

»Verjetno je nekaj resnice na tem, da so ljudje, ki delajo s Tino Maze že dolgo časa, do nje preveč prizanesljivi.« (Direktor smučarske reprezentance Klemen Bergant sumi, da so nekateri našo najboljšo slalomistko preveč »ujčkali«.)

»Gospod Rode ve o Proustu skoraj vse, v pavzah nam je v francoščini govoril stavke iz Prousta na pamet, znal je obnoviti vsak prizor, povedati, iz katerega dela romana je ...« (Direktor SNG Drama Janez Pipan je fasciniran nad svetovljanstvom sedanjega kardinala in nekdanjega ljubljanskega nadškofa Franca Rodeta.)

»Seveda, a ne izgledam?« (Minister Jože P. Damijan za časopis Nefi odgovarja na vprašanje, ali se počuti mlad.)

»Sindikati, še zlasti Semoličeva stotnija, ima okrog 200.000 članov, če ne več. Ti so večja nevarnost za režim kot Borut Pahor ali Jelko Kacin.«

(Nekdanji poveljnik policije Pavle Čelik razlaga, zakaj je bil v času sindikalnih demonstracij parlament popolnoma zastražen.)

»Jih slišim: 'Kako se lahko dopisuješ s tistim tajkunom ...'« (Manca Košir plačuje davek zaradi časopišnega dopisovanja z Matjažem Gantarjem.)

»Že na naslednje veliko tekmovanje se bomo poskušali uvrstiti s svojo reprezentanco.« (Črnogorski premier Milo Đukanović si ne dela skrbi, da niti v primeru odcepitve Črne gore od srbsko-črnogorske unije na letošnjem svetovnem nogometnem prvenstvu ne bo igrala samostojna črnogorska reprezentanca.)

»Če bi v javnosti vsaj toliko prostora namenili postu kot pustu, bi maske veliko lažje padale z obrazov.« (Teolog Ivan J. Štuhec meni, da mediji namenjajo pozornost napačnim stvarim.)

Slabe prometne povezave

Nedavno so Idrijčani protestirali, da se ne strinjajo s projektom prometne povezave, s katerim želijo Cerčno, Tolmin in Kobarič zgraditi predor pod Sorico na Gorenjsko in v slovensko metropolo. Odlična zamisel za večino prebivalstva in posledično tudi volivcev! Toda zavedati se moramo nacionalnega momenta, ki govori tudi o nujnosti predora med Kranjsko Goro in Trento oz. nujnosti pretoka ljudi med Zgornjesavsko in Zgornjesosko dolino, ki sta na tromeji izpostavljeni gospodarski in kulturni razvitosti sosed.

Po sedanjem trendu vpisanih v bovško šolo je jasno, da se Bovčani selijo iz te doline, vanjo pa prihajajo ljudje iz nerazvitega vzhoda, ki bodo popustili Italijanom in nekega dne se bo ta občina gospodarsko, trgovsko in tudi kulturno navezala na italijanski Trbiž. (Že sedaj je v Bovcu okoli 15 odstotkov priseljencev, ker se mladi Bovčani izseljujejo, stari umirajo.) V času, ko nekateri iluzorno razmišljajo, da bodo znova poslovenili že asimilirano

Bovčani si želijo tesnejšega povezovanja z Gorenjsko.

in italijansko zavedno Benečijo, izgubljajo Bovško, ki je iz prejšnjega stoletja še izšla slovenska, ni pa gotovo, ali pa bo zdržala tudi v samostojni Sloveniji. Če Bovške s preostalo Slovenijo ne bomo povezali pod Vrščem (Prisojnikom), so vsa prizadevanja brezploдна. Če naj bi ostala Bovška prometno zaprta, ker država nima denarja, potem je edina poceni rešitev v tem, da država v tem delu Slovenije dopusti brezdavčno cono in letališče za javni promet! To bo višalo standard in vlivalo optimizem mlajšim. Naraščati bo začela rodnost pa tudi slovenska avtonomnost ter samozavest domačinov. M. M.

Modrosti tedna

»Mi profesionalni slovenski zgodovinarji, ki se ukvarjamo s proučevanjem dogajanja med drugo svetovno vojno na Slovenskem, znamo ceniti odporniško in partizansko gibanje in njegov prispevek k slovenskemu narodnemu razvoju. Nič ne opravičujemo kolaboracije, pač pa jo ocenjujemo z evropskimi merili. Poskušamo le pojasniti, zakaj se je del slovenskega naroda odločil zanjo, kar je naloga zgodovinske vede. Ravno takšna merila pa uporabljamo tudi za nerazumne in nasilne revolucionarne poteze slovenskega komunističnega vodstva, ki so povzročile slovenskemu narodu mnogo gorja in pustile dolgotrajne posledice.«

(Zgodovinar dr. Janko Prunk)

»Ko je omenjeni urednik (Direkta, op. ur.) večkrat ravnal mimo profesionalnih standardov v tej časopisni hiši (Delo, op. ur.), so novinarji Dela proti njemu sprožili postopek pred častnim razsodiščem in to je ugotovilo, da je kršil kodeks. Novinarji Dnevnika si česa takega ne upajo; mirno tolerirajo dogajanje, njegov urednik Miran Lesjak pa po televizijah in lastnem časopisu protestira proti vladi, ki da namerava z razširitvijo pravice do popravka in odgovora okrniti svobodo tiska.«

(Urednik Dela Peter Jančič)

Lastniki Iskre

Po vseh ponudbah za prevzem Iskre, in potem ko sta oba državna sklada (KAD in SOD) sprejela ponudbo za prodajo skupnega 42,98-odstotnega lastniškega deleža, je postalo jasno, da bo prevzemna ponudba s strani družbe Maos uspešna. Zdaj so ponudbo podaljšali še za 14 dni in pričakujejo, da se bo za prodajo odločilo še nekaj posameznikov, skupno naj bi Maos postal 95-odstotni lastnik Iskre (do zdaj 93,5-odstotni). Denar za plačilo deležev naj bi zagotovili do konca aprila, in sicer z bančnimi posojili, kot poroštvo za vračilo pa bodo zastavili Iskrine delnice. Dušan Šešok, predsednik uprave Iskre, je ob tem dejal, da bodo naslednjih 10 ali 15 let dejanske lastnice Iskre banke, toliko časa naj bi namreč odplačevali posojila. Če jim bo vse to uspelo, bodo lastniki Iskre vsi, ki so v bazi Ajpesa navedeni kot ustanovitelji podjetja Maos. V. K.

Malo več življenjskosti

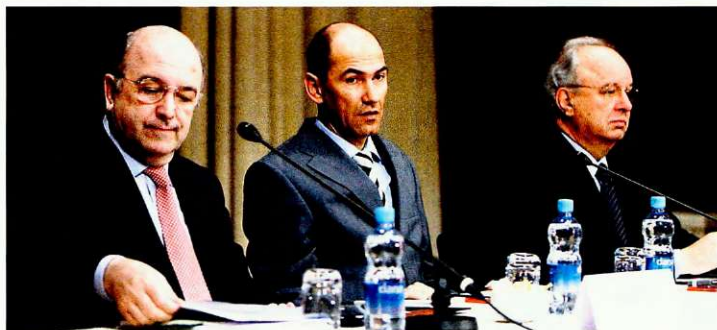
Davčni urad Republike Slovenije (DURS) pod vodstvom Ivana Simiča bi moral razmisliti o enakosti državljanov in pravnih oseb pred zakonom. Četudi je to zadnje tedne spraševal eden od poslancev in mu je vlada pretekli teden na podlagi pripravljenega gradiva DURS odgovorila, da smo vsi enaki, ter to podprla z izdatno obrazložitvijo, pa podatki iz prakse kažejo, da ni tako. Osredinimo se le na plačilo davka na dodano vrednost (DDV). Tiste družbe, ki morajo na primer v enem mesecu doplačati DDV, v naslednjem (ali tudi naslednjih več mesecih) pa bi jim morala država preplačati davek vrniti, so v bistveno slabšem položaju. DURS za neplačani dolg naredi izvršbo na poslovni račun, pri čemer si seveda zaračuna posebne stroške, pa tudi banke poberejo svoje. To storijo ne glede na to, da je država za naslednje mesece podjetju dolžna bistveno več denarja. Na DURS sicer odgovarjajo, da ima podjetje pravico zahtevati vračilo preveč plačanega DDV, vendar računovodje iz prakse svetujejo, naj tega nihče ne naredi, ker si bodo v tistem trenutku, ko podjetja obkrožijo ponujeno različico na predpisanem davčnem obrazcu, podpisali tudi obisk davčnega inšpektorja. Zato podjetja praviloma ne zahtevajo vračila preveč plačanega DDV (za manjše zneske seveda), ampak si tega potem obračunavajo skozi več mesecev, za kar pa ne prejmejo nobenih obresti. Gre seveda za precej nepotrebno zapletene in zbirokratizirane postopke, ki bi jih morali na DURS poenostaviti, posebno če se vse dogaja v enem obračunskem obdobju. V. K.

Pozitivna ocena Slovenije na evrokonferenci

Prevzem evra je projekt, ki je v Sloveniji združil praktično vse, je v petek na konferenci Vstop v ekonomsko in monetarno unijo ter prevzem evra poudaril premier Janez Janša. Slovenci smo ob tem lahko upravičeno zadovoljni.

Konferenca se je po Janševih besedah začela v času, ko je Slovenija na najboljši poti k prevzemu evra kot lastne valute. "Prepričan sem, da bo evro slovenskemu gospodarstvu prinesel še bolj stabilno makroekonomsko okolje in da bo država v tem okolju lažje izvedla prepotrebne gospodarske in socialne reforme in v strategiji razvoja Slovenije načrtovano modernizacijo," je dejal Janša. Evropski komisar za finance Joaquin Almunia je dejal, da bi bila, če bi ta čas evropski komisiji predstavil oceno za prevzem evra v Sloveniji, ta pozitivna. "Danes lahko rečem, da je napredek k nominalni konvergenci vzpodbuden. Slovenija izpolnjuje konvergenčne kriterije, zaskrbljive so javne finance, in to predvsem zaradi naraščajočih stroškov pokojnin," je opozoril. Finančni minister Andrej Bajuk je zagotovil, da je evro največji cilj države in da so mu podrejeni vsi drugi reformni načrti. "Ker je javna podpora uvedbi evra zelo visoka, je

Joaquin Almunia, Janez Janša in Andrej Bajuk

to signal, da se je izvedbe treba lotevati z vso resnostjo," je izpostavil. Pomemben je tudi nadzor nad cenami in opozarjanje na morebitne podražitve, je dejal. Peter Mooslechner iz avstrijske osrednje banke je poudaril, da je glavno načelo evroobmočja stabilnost cen. Mooslechner je ob tem dejal, da si morajo članice evroobmočja prizadevati za konsolidacijo svojih javnih financ, saj bo to pripomoglo k zmanjšanju inflacijskih pritiskov. Med nujnimi strukturnimi reforma-

mi je Mooslechner izpostavil reforme pokojninskega sistema in trga dela, ki bi morale omogočiti vzdržnost javnih financ, povečanje stopnje zaposlenosti in fleksibilnost plač. Izguba denarne samostojnosti ob prevzemu evra, ko bo denarno politiko za celotno evroobmočje oblikovala Evropska centralna banka (ECB), je po mnenju guvernerja Banke Slovenije Mitje Gasparija korak naprej. Poudaril pa je, da bodo morale biti druge politike naravnane tako, da bo gospodarstvo lahko ob taki denarni politiki izkoriščalo pogoje za rast. Vodja sektorja pri generalnem direktoratu za gospodarske in finančne zadeve pri evropski komisiji Johan Verhaeven je med drugim opozoril, da je pri uvedbi nove valute pomembna prilagoditev "v glavah". V državah, kjer imajo evro že sedem let, se je pokazalo, da ljudje pri velikih nakupih evre še vedno miselno preračunavajo v staro valuto. D. V.

Šolam več izbire

Vlada je na redni seji prejšnji četrtek sprejela predlog novele zakona o osnovni šoli, ki ga bo DZ obravnaval po skrajšanem postopku. Glavna novost je, da bodo posamezne šole dobile možnost odločanja o izvajanju oblik diferenciacije. Šole bodo lahko v 4., 5., 6. in 7. razredu pri pouku materinščine ter pri matematiki in tujem jeziku izvajale fleksibilno diferenciacijo. V zadnjih dveh razredih pa bo omogočeno hkratno poučevanje dveh učiteljev v obliki nivojskega pouka ali kot kombinacija različnih oblik diferenciacije. Učenci bodo po novem lahko spreminjali

zahtevnostno stopnjo pouka kadar koli med šolskim letom in ne le ob koncu ocenjevalnih obdobj.

Druga novost je, da bo minister septembra določil štiri predmete za štiri različne vzorce tretjega predmeta na t. i. ekstercih za leto 2007. Vzorci bodo tako ustrezali celotni populaciji, hkrati pa bo lažje primerjati znanje učencev, je prepričan šolski minister Milan Zver. M. V.

Šolski minister Milan Zver

Končno operacijske mize?

Ministrstvo za zdravje je na ponedeljkovi tiskovni konferenci predstavilo vzroke za zavrnitev ponudbe operacijskih miz celjskega podjetja Mollier. "Ponudba Molliera je bila zavrnjena preprosto zato, ker je bila neustrezna," je dejal predsednik razpisne komisije Tadej Štular, Marko Hočvar, član strokovnega dela razpisne komisije za ta nakup, pa je ob tem pojasnil, da je Mollier sicer ponudil cenejše, a razpisnim pogojem popolnoma neustrezne izdelke. Hočvar je med napakami v ponudbi med drugim izpostavil ponudbo lateralne bočne opore namesto podporne konzole za stremum in navađen kolenski opornik namesto močnejšega za ginekološke operacije. Dobavitelj 18 operacijskih miz, dveh prelagalnih miz in ene dekontaminacijske komore za potrebe splošnih bolnišnic Izola, Maribor, Murska Sobota in Novo mesto ter Onkološkega inštituta bo tako najverjetneje podjetje Sanolabor.

Podjetje Mollier je zaradi domnevnih nepravilnosti pri izbiri primernega dobavitelja na državno revizijsko komisijo pred časom naslovilo zahtevo za revizijo postopka. Ministrstvo je njegovim zahtevam po dodatnem vpogledu v razpisno dokumentacijo ugodilo. A če bo Mollier vztrajal pri zahtevku za revizijo, bo to že zdaj zapoznalo nabavo miz zamaknilo vsaj še za dva meseca in pol. P. A.

Minister Andrej Bručan s predstavniki razpisne komisije

Varnost kot prioriteta

Mitja Volčanšek

Javna diskreditacija Prejšnji četrtek je bil v ljubljanskem Dnevniku objavljen »senzacionalen« prispevek, v katerem so razkrivali predlog sprememb zakona o policiji, ki so ga pripravili v kabinetu notranjega ministra Dragutina Mateja in je ta čas v medresorskem usklajevanju. Zakonska novela naj bi Slovenijo spreminjala v policijsko državo. Notranji minister zadnje tedne doživlja pravo ofenzivo tako s strani politične opozicije kot medijev. Dnevnikov članek pa predstavlja vrh izrazite dvoličnosti v odnosu do varnostne problematike.

Glavni kamen spotike v zakonu naj bi bila določba iz 36. a člena, po kateri bi policija zbiral podatke o osebah, pri katerih obstaja utemeljen razlog za sum, da nameravajo storiti kaznivo dejanje, za katerega je predpisana tri- ali večletna zaporna kazen. Policija bi še posebno zbiral podatke o osebah, ki so tovrstna dejanja že zagrešila. Po Dnevnikovem pisanju je najspornejše to, da policisti pri svojem ravnanju ne bi bili predmet zunanjega nadzora sodišča ali tožilstva. Novinarji pa že strašijo javnost, da bodo spet nastajali dosjeji (politično) zanimivih oseb, kot je bil običaj v komunističnem režimu. Pri tem pozabljajo, da veljavna konvencija o izvajanju schengenskega sporazuma, h kateremu bo Slovenija kmalu pristopila, v 99. členu kot predmet prikritega evidentiranja navaja zbiranje praktično istih podatkov kot Matejev »predlog za policijsko državo«.

Zvezane roke pri Plutu Zanimivo je, da so skoraj hkrati predstavniki LDS in SD dvignili svoj kritični glas zaradi odgovornosti notranjega (in pravosodnega) ministra v primeru Plut. O zadevi bo več znanega po koncu notranjega nadzora vseh pristojnih organov. V opoziciji so prepričani, da odgovorni organi niso izkoristili vseh zakonskih sredstev, ki jih imajo na razpolago, da bi preprečili umor na Jančah. Minister Mate je ob tem razložil, da je zoper slovenskega državljana, ki stori kaznivo dejanje v tujini, sicer mogoče začeti kazenski postopek v Sloveniji, vendar pri tem obstajajo omejitve. Storilca bi namreč morali nedvoumno povezati s kaznivim dejanjem v tujini in materialnimi dokazi zanj, vendar so srbski organi v omenjenem primeru posredovali pomanjkljive podatke.

V LDS so ministru očitali tudi vmešavanje v delo policije. Po besedah poslanke Darje Lavtižar Bebler naj bi bil Mate presegel svoja pooblastila in se udeleževal operativnih sestankov policije o primeru Plut, vendar je minister to zanikal. Pavel Gantar je izrazil bojazen, da smo na poti v poostreno represijo in dodatno ožjenje prostora svobode. Marko Pavliha pa je ministru očital zamenjavo kakovostnih kadrov na policiji zaradi političnega neujemanja.

Na ministrstvu za notranje zadeve so se na izjave LDS nemudoma odzvali. Zanikali so, da bi minister presegel pooblastila z vmešavanjem v konkretno delo policije. Po drugi strani pa je normalno, da se minister zaradi zakonskih pristojnosti in zadolžitve »dnevno srečuje z direktorjema obeh organov v sestavi kot tudi z državnim sekretarjem, direktorjema direktoriatov ministrstva in generalno sekretarko«. Še bolj so na MNZ začudeni, da LDS ocenjuje konkretni primer Silva Pluta, »saj ne

Notranji minister Dragutin Mate je zadnje čase na prepihu opozicije in medijev.

Dnevnikov članek predstavlja le vrh izrazite dvoličnosti v odnosu do varnostne problematike.

razpolaga z nobenim operativnim podatkom policije«. Poslanci in nekatere nevladne organizacije zadnje čase dvigujejo prah tudi zaradi namere vlade, da z novim zakonom o policiji uzakoni uporabo električnega paralizatorja kot prisilnega sredstva.

Dvojna morala Vprašanje varnosti sodi med za javnost najbolj občutljive teme, zato so manipulacije s sklicevanjem na varnost lažje. Vendar dvojna merila ob primeru Plut kažejo na to, da poskuša opozicija na ta račun nabirati poceni predvolilne točke. Varnostni organi so bili deležni ostrih kritik, ker morilcu niso sledili vse od njegove vrnitve v Slovenijo, hkrati pa jim očitajo, naj bi zakonske spremembe, ki bi tovrsten nadzor omogočile, našo državo spreminjale v mračno diktaturo, oprto na močno policijsko roko.

Poleg tega moramo pri morebitnih novih omejevalnih ukrepih, s katerimi se straši javnost, imeti v mislih nevarnost mednarodnega terorizma. Zaradi njega je globalna vas vključno s Slovenijo resno ogrožena. Še zadnji skeptiki so po lanskih bombnih napadih na London spoznali, da se je treba prilagoditi spremenjenim varnostnim razmeram. Vprašanje skupne varnostne politike je kot enega od izzivov Evropske unije na svojem nedavnem obisku v Ljubljani izpostavil tudi predsednik evropske komisije José Manuel Barroso. Morebitne spremembe zakonodaje bi morali zato razumeti v širšem kontekstu in brez nesmiselnih preganjav. ■

Carla del Ponte, kje si?

Pavel Ferluga

Umr! je Sloba! Razvnele so se diskusije kot v času smrti njegovega učitelja Josipa Broza - Tita.

Danes seveda nič ne pomaga jok enih, veselje drugih. Minljivost zločincev je enaka kot pri drugih smrtnikih, le z večjo reklamo. Za to je lepo poskrbela selektivna pravičnica Carla. Vedno je poudarjala, da vojni zločini in genocid nikoli ne zastarajo, zato si predstavljam, da se bo tega načela tudi držala. Zakaj selektivna, se boste vprašali. Ali ste zaznali, da jo zanimajo le nekateri zločinci, medtem ko na druge, ki se jim zločini prav tako lahko dokažejo, nekako pozablja ali jih sploh ne odpira. Gospa del Pontejeva dobro pozna tudi polpreteklo zgodovino Italije in ve, da se v njej še vedno sprehajajo znani genocidni akterji. Njihova imena in dejanja so dobro znana. Pavle Borštnik je pisal o teh zločincih in jih tudi poimenoval s čini in zločini. Ne vem, koliko imenovanih je še živih, a del Pontejeva jih nedvomno pozna po njihovih zmagah na naših tleh. Pozna nedvomno tudi spiske naših žrtev teh »zaslužnih« herojev. A da ne bo kdo rekel, da sem pristranski, bom tudi zapisal, da je selektivno pravičništvo dodelila tudi Sloveniji, saj ji niti na pamet ne pride, da bi tudi pri nas preganjala znane vojne in povojne zločince, ki so ji tako rekoč na razpolago vsak dan in se ne skrivajo kot Mladić in Karađić. Dosti jih je res že pod rušo, nekaj pa je še živih, na primer Mitja Ribičič, Zdenka Kidrič in še nekateri, vendar so privilegirani, ker jim niti del Pontejeva ne more oz. noče do živenga. Pa vseeno, razen nekaj verbalnih, skoraj spoštljivih namigov na njihovo dokazljivo zločinstvo niti naše pravosodje nič ne naredi. Zakaj? Menim, da dogovor, ki je veljal v prejšnjih državah, da se obojestransko privilegirana nesnaga pomete pod preprogo, velja tudi danes, ko smo skupaj z Italijo v EZ. Namesto v Haagu bodo naši in njihovi vrli zločinci umrli v svojih posteljah, obdani s sinčki in vnučki, pa še pogreb bo na državne stroške, da se oddolžimo za njihovo »delo v korist revolucijama«, črni in rdeči.

Haško sodišče je velika farsa, s katero misli Evropa oprati vse svoje napake in podlosti do nekaterih narodov v polpretekli zgodovini, med katerimi smo bili žal najbolj opeharjeni prav Slovenci. Res je, da so nas sprejeli v svojo sredo, a vseeno dvomim o opevani demokratični pravičnosti glede poprave krivic. Videli bomo, kako se bo EU odzvala na odprta vprašanja, ki jih ima naša država s sosedi, pri čemer smo že pokazali več kot dobro voljo, da se vse lahko uredi v spoštovanju pozitivne vzajemnosti; naj si ne domišljajo več, da bomo še naprej ostajali narod hlapcev in kimavcev.

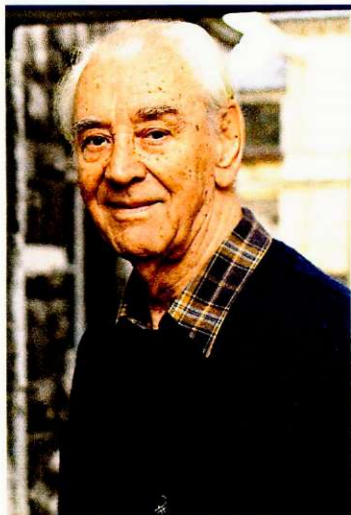

Nujnost vladnih reform

Vida Kocjan

Slovenska država je na dobri poti k uvedbi evra, projekta, ki je dejansko združil vse Slovence.

Skoraj ni človeka, ki bi temu nasprotoval, pa tudi dvojno označevanje cen trgovcem ni povzročilo posebnih preglavic. Celo inšpektorji so po zakonski uvedbi zaznali minimalno število kršitev, manj kot 400, kar je pri tolikšnem številu pravnih oseb, njihovih podružnic in trgovin zanemarljiv podatek. Čeprav bo evropska komisija svojo oceno za prevzem evra predstavila šele 16. maja, je že danes znano, da je Slovenija že pred nekaj meseci izpolnila vse konvergenčne kriterije za prevzem skupne evropske valute. Ti so trije: inflacija, zadolževanje in javnofinančni primanjkljaj. Kljub temu obstaja še nekaj odprtih vprašanj. Med drugim je treba urediti javnofinančne izdatke, na kar je pretekli teden v okviru konference z naslovom Vstop v ekonomsko in monetarno unijo ter prevzem evra opozoril tudi Joaquín Almunia, evropski komisar na finance. Po njegovem mnenju so skrb zbujajoči naraščajoči stroški pokojnin. Evropski komisar je povedal le tisto, kar je razvidno iz državnega proračuna. Seveda pa je jasno, da s tem ni mislil, da je treba pokojnine znižati, ampak da jih je treba gledati v luči celovitih ukrepov za stabilnejše makroekonomsko okolje. In prav na to je mislil premier Janez Janša, ko je dejal, da je prepričan, da bo evro slovenskemu gospodarstvu prinesel koristi in da bo država v tem okolju lažje izvedla prepotrebne gospodarske in socialne reforme ter v strategiji razvoja Slovenije načrtovano modernizacijo. Finančni minister Andrej Bajuk, za katerega je znano, da je prvi del svojega mandata namenil ukrepom za prevzem evra, pa je vnovič opozoril, da je pomemben del nadzor nad cenami in opozarjanje na morebitne podražitve. Bojazen je torej pred povečano inflacijo, glavno načelo evrskega območja pa je stabilnost cen. Zaradi vsega naštetega je vlada pripravila tudi reforme v plačnem sistemu javnega sektorja, a so jih ustavni sodniki preprosto »zamrzili«. Vtis je, da so to storili tudi zato, ker bi po njih sami imeli nižje plače. Upiiranje sodnikov tej reformi je nerazumljivo, saj podatki kažejo, da bodo s povečano učinkovitostjo, ki je v slovenskem pravosodju več kot nujna, zaslužili več. Kdor ne razume, da je izvajanje strukturnih reform in konsolidacija javnih financ nujno potrebna, žaga vejo samemu sebi. Med te reforme štejemo vzdržnost javnih financ, povečanje stopnje zaposlenosti in fleksibilnost plač. Če vsega tega ne bo, bomo čez nekaj let lahko pristali v reformah, podobnih tistim iz časov Antea Markovića. Nad tem pa se je treba zamisliti.

Plutovo mesarjenje

Dr. Peter Starič

Belokranjec Silvo Plut je bil star komaj 21 let, ko je pred 16 leti na grozovit način umoril Marjanco Matjašič pri Metliki. Vaščani, ki so takrat začeli mlado dekle iskati, so ga zalotili ponoči, ko je z nožem razkosaval truplo mlade Marjance in kose metal v Kolpo. Čeprav mu je uspelo pobegniti, so ga policisti kmalu prijeli.

Za svoj gnusni zločin je bil obsojen na 15 let zapora. Po 13 letih za rešetskami so ga izpuštili, potem pa je z nekdanjim sozapornikom iz Srbije odšel v Aleksinac. Tam je na popolnoma enak način umoril Jasmino Došić.

Kriminalist, ki je odgrnil ponjavo, ki je prekrivala umorjeno 25-letno Jasmino, je bil zgrožen, ko je videl, kako je bila razmesarjena. Ker je Plut pobegnil v Slovenijo, je srbska policija za njim razpisala mednarodno tiralico. V Sloveniji je bil Plut obtožen dveh ropov, vendar je bil zaradi pomanjkanja dokazov oproščen.

Na naslednji umor, do katerega je prišlo na Dolgem Brdu, ni bilo treba dolgo čakati. Tam se je Plut lotil zakoncev Ulčar. Moža je zvezal in mu zatlačil v usta krpo, potem pa se je začel znašati nad njegovo ženo, 33-letno Ljubico Ulčar. Preskočimo, kaj vse je z njo počel. Ko so tja prišli kriminalisti, so jo našli brez obleke, po prsih, trebuhu in spolovilu na plitvo porezano z nožem in dvakrat globoko zarezano po vratu, zaradi česar je izkrevavela.

Naša javnost ne more razumeti, kako je mogoče, da so na svobodo izpustili tako nevarnega hudodelca, za katerim je bila razpisana celo mednarodna tiralica, ne da bi ga vsaj na skrivaj nadzirali. Še isti večer, ko so Pluta zaradi zadnjega umora vtaknili v celico, so ga sozaporniki tako zdelali, da so ga morali takoj odpeljati v Klinični center v Ljubljani. Vendar bi pri nas težko našli koga, ki bi se mu Plut smilil.

Kot vidimo, naša javnost Plutovo mesarjenje obsoja, organi pregona si prizadevajo take tiče prijeti, sodišča pa jih obsojajo na dolgoletne zaporne kazni. Sam se še dobro spominjam časov, ko prebivalci naše ljube Slovenije niso bili vsi tako enotno proti mesarjenju. Ne bom omenjal medvojnih časov, kjer so mesarili na vseh straneh, zlasti pri nas, ko smo se poleg osvobodilnega boja šli še revolucijo. Omejil se bom le na povojne dogodke, od katerih naj tu navedem dva od premnogh primerov. V knjigi »Teharske žive rane« (Založba Magnolija, 1991) beremo:

»... Rdeči komisar je nekoga potegnil iz vrste, ga z ročajem revolverja udaril po obrazu ter ga toliko

časa suval pod brado, da je vsega krvavega in one-moglega zbil na tla. Potem ga je začel brcati, da se je revež zvijal kot črv.

Ko mu je bilo dovolj, mu je ukazal, naj vstane. S težavo se je spravil na noge. Strašen je bil pogled na tega mučenca. Njegova glava je bila ena sama krvava rana, ves obraz je bil oblit s krvjo. Usta je držal široko odprta, ker mu je partizan zbil čeljusti in sklepe. Jecal je samo nerazumljive besede. Levo roko je imel spahnjeno v rami, z desno pa se je držal za spodnjo čeljust, katere ni mogel spraviti nazaj. Komisar ga je še enkrat ošvrknil z bičem po glavi, potem pa je ukazal stražarju, naj ga odvede.«

Milan Zajec, ki so ga maja 1945 Angleži vrnili iz Vetrinja, v knjigi »Ušli so smrti« (Mohorjeva družba, 1998) pripoveduje: »... sem opazoval mladega fanta, komaj 18 do 20 let starega, ki so ga tam mučili. Bil je že ves krvav in ni imel nobenega očesa, glavo pa vso razklano in razmesarjeno. Še vedno je bil pri zavesti, mirno je sedel in niti malo ni tarnal ali jadikoval. Čudil sem se mu, kako more s tako lahkoto prenašati te grozne bolečine, partizani pa so ga kar naprej tolkli, dokler se ni zgrudil po tleh. Ko smo bili že vsi sezuti, so nas zvezali z žico po dvajset do trideset skupaj in začelo se je nečloveško pretepanje. Partizani so stali v špalirju in so imeli v rokah kole, na katerih so bili nasajeni krivi noži; s temi so nas pretepali na poti proti morišču, ki je bilo od ceste oddaljeno kakih 200 do 500 m. Med potjo smo morali sedati na tla in hitro spet vstajati, kar nam je povzročalo nepopisne bolečine, žica se nam je namreč zajedala v meso. Na tej poti so nam partizani odredili, da smo morali hoditi

nekaj metrov naprej, potem pa spet nazaj, tako smo hodili nekaj sto metrov skoraj celo uro ...«

Naslednik nekdanjih komunistov Miran Potrč je izjavil, da so se njegovi za tiste poboje opravičili. To naj bi zadostovalo! Tudi Plut se je za storjeno mesarjenje opravičil, vendar to za sodnika ni dovolj; Pluta čakata še sodba in kazen. Vprašanje sodbe in kazni za množično povojno mesarjenje pa ostaja še vedno odprto. **D**

Janša opozarja, da vseh predlogov opozicije, povezanih s Partnerstvom za razvoj, ne bo mogoče upoštevati.

Partnerstvo v zraku

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Medtem ko je usoda Partnerstva za razvoj, ki ga je parlamentarnim strankam predlagal predsednik vlade Janez Janša, še neznana, koalicija kljub nekaterim drugačnim ocenam ostaja še naprej trdna.

Pobudo predsednika vlade, da bi se vse stranke povezale v Partnerstvo za razvoj, s katerim bi skupaj izvedle potrebne gospodarske in socialne reforme, so v zadnjih dneh začele preučevati posamezne stranke in njihovi organi. Tako se je že v začetku tega meseca na posebni seji sešlo predsedstvo Pahorjevih Socialnih demokratov in razpravljalo o tem, ali bodo pristopili k partnerstvu ali ne. Po nekajurni razpravi so se člani predsedstva odločili, da bodo svojemu predsedniku Borutu Pahorju dali zeleno luč za začetek pogovorov o oblikovanju partnerstva, pri čemer naj bi SD namesto besedila, ki ga je predlagal Janša, predlagali svoj predlog sporazuma. Tako oblikovani predlog sporazuma je

Pahor v začetku preteklega tedna poslal predsedniku vlade. Besedilo predloga je razdeljeno na dva dela – vsebinskega in proceduralnega. V proceduralnem delu predloga je zapisano, da podpis sporazuma o partnerstvu nobene od strank podpisnic ne bi smel zavezovati k vnaprejšnjemu soglasju k predlaganim reformam, kakor bi jih sprejela vlada. Po predlogu bi moral predsednik vlade vsem podpisnicam sporazuma predložiti konkreten, terminsko določen zakonodajni program aktivnosti vlade, po katerem bi bile izvedene reforme. Predlog tudi predvideva, da bi podpisnice sporazuma razpravljale o vsakem predlogu zakona posebej, poleg tega pa vlada v zakonodajni postopek ne bi smela vožiti nobenega predloga zakona,

če ga ne bi prej dobile v presojo druge podpisnice sporazuma in če o njem, ne prej kot v 15 dneh po predložitvi, ne bo opravljen skupen pogovor predstavnikov

Karl Erjavec: »Koalicija deluje dobro.«

podpisnic sporazuma. V tej zvezi predlog še predvideva, da v primeru, če dogovor po usklajevanju predstavnikov podpisnic sporazuma ni dosežen, možnost ocenijo predsedniki strank podpisnic sporazuma v nadaljnjih osmih dneh. Če sporazum ni dosežen in predsednik vlade sklene, da bo neusklajeni zakon kljub temu vložil v parlamentarni postopek, imajo stranke podpisnice, ki so temu nasprotovale, pravico do javnega pojasnila svojih stališč glede vsebine zakona in zanj ne prevzemajo odgovornosti.

Predlog sporazuma še predvideva, da se v pripravo vsakega zakona, potrebnega za izvedbo reform, vključijo tudi socialni partnerji, da stranke podpisnice partnerstva oblikujejo pose-

ben partnerski svet, v katerem bi poleg predsednikov vseh strank podpisnic sedeli tudi predstavniki narodnosti, vsebuje pa tudi določbo, da lahko vsaka stranka, ki je podpisala sporazum, od nje- ga kadar koli odstopi.

LDS postavlja pogoje Že dan potem, ko je sporazum prispel v vladni kabinet, se je nanj pa tudi na nekatere predloge LDS, ki jih je stranka posredovala v vladni kabinet že pred časom, odzval predsednik vlade. Kot je zapisal v svojem pismu predsednikom vseh parlamentarnih strank in poslancema obeh manjšin, podpira predlog SD, da bi vsebinski del sporazuma nadgradili s proceduralnim dogovorom, ki bi opozicijskim strankam omogočal sodelovanje pri oblikovanju konkretnih rešitev in zakonov za izvedbo reform še pred formalno vložitvijo zakonskih predlogov v zakonodajni postopek, opozoril pa je, da vseh načelnih pripomb na vsebinski del sporazuma o partnerstvu ne bo mogoče upoštevati, ker si predlogi posameznih strank preveč nasprotujejo. Kot je zapisal, LDS v svojem predlogu omenja nekatera nova področja, ki naj bi jih dokument obravnaval, predsednik SD pa se je zavzel za krajšanje prvotnega besedila. »Ob takšnih nasprotujočih si predlogih ne nameravamo spreminjati prvotnega pristopa, ki bo gradil na vključevanju konkretnih novih elementov v besedilo, če bodo imeli širšo podporo, ter na izločanju tistih osnovnih predlogov, ki široke podpore ne bi dobili,« je zapisal Janša. Prav tako je največjo opozicijsko stranko pozval k večji resnosti pri obravnavi predloga, saj po njegovo postavljanje pogojev v slogu spreminjanja koalicijske pogodbe ali upoštevanja nekaterih političnih zahtev opozicije, ki so v temeljnem nasprotju s programom sedanje koalicije in ne sodijo v pristojnost Partnerstva za razvoj, ne zveniti verodostojno niti odgovorno. »LDS je bila na začetku mandata enakopravno povabljen v koalicijo, kjer bi imela možnost sooblikovati njen program, vendar je povabilo zavrnila. »V primeru Partnerstva za razvoj ne gre za spreminjanje sedanje koalicije in

Predsednik SD Borut Pahor

njenega programa, temveč za iskreno ponudbo te koalicije za sodelovanje pri ključnih razvojnih vprašanjih Slovenije, pri katerih lahko sodelujejo vsi, ki to želijo,« je zapisal Janša. Na koncu je še kot nerealnega ocenil predlog SD, po katerem zaveza predsednikov parlamentarnih strank ne bi v ničemer obvezovala njihovih poslanskih skupin. »Kakšen smoter bi potem imelo podpisovanje sporazuma in dolgotrajno usklajevanje posamičnih zakonskih rešitev, če to v ničemer ne bi vezalo poslancev v DZ pri dejanskem sprejemanju usklajenih rešitev,« je zapisal Janša.

Ob koncu je predsednik vlade vse predsednike strank pozval, naj mu najpozneje do 28. marca pošljejo morebitne dodatne pripombe, ki jih imajo glede sporazuma o Partnerstvu za razvoj. Kot se zdi, bo dogovor najtežje skleniti z LDS, ki podpis sporazuma posredno pogojuje s partnerstvom za azbest, ki ga je nedavno vladi ponudil predsednik LDS Jelko Kacin, in priznanjem nekaterih napak, ki naj bi jih koalicija storila v preteklosti. Slednje se je pokazalo tudi po ponedeljkovi seji sveta LDS, na kateri svet stranke ni sprejel nobenih dokončnih stališč glede partnerstva. Kot je po seji sveta novinarjem dejal Kacin, bi morala biti vlada ob ponujanju partnerstva opoziciji pripravljena priznati katero od »očitnih napak« koalicije v zadnjih mesecih. »Vlada in predsednik vlade nam ponujata nekakšno spravo, medtem pa še vedno radirajo uprave. Poglejte, kaj se je zgodilo v Telekomu, v Talumu,« je dejal Kacin.

LDS postavlja pogoje za sodelovanje v partnerstvu.

Koalicija usklajeno Medtem ko končni podpis sporazuma tudi zaradi izsiljevanja LDS visi v zraku, pa so stvari očitno veliko bolj dorečene v vladni koaliciji, ki se je pretekli teden sešla na rednem koalicijskem sestanku in se uskladila glede nekaterih aktualnih vprašanj. Tako so na sestanku vse štiri koalicijske stranke izrazile enotno podporo predlogu za spremembo 143. člena ustave, ki ga je treba spremeniti za ustanovitev pokrajin. Prav tako so se stranke dogovorile za še tesnejše in pravočasno medsebojno usklajevanje, enoten nastop, dosledno spoštovanje veljavnega protokola in izvajanje koalicijske pogodbe, ko gre za izvajanje protokola koalicijskih poslanskih skupin, ki postopkovno ureja način medsebojnega sodelovanja koalicijskih strank v državnem zboru in so ga vodje poslanskih skupin podpisali marca lani. Stranke naj bi se bile tudi dogovorile, da bodo naredile vse, da bosta tako zakon o odpravljanju posledic dela z azbestom kot novela zakona o vojnih veteranih, na katera je državni svet izglasoval veto, v državnem zboru znova potrjena.

Kot je po koalicijskem sestanku dejal predsednik DeSUS Karl Erjavec, koalicija deluje dobro, čeprav bi lahko delovala še bolje. Največje rezerve so po njegovih besedah v večji učinkovitosti znotraj koalicije; po njegovih besedah so stranke sklenile dogovor, da jo bodo še izboljšali. Pozitivno je odnose v koaliciji na tiskovni konferenci dan po sestanku ocenil tudi predsednik SLS Janez Podobnik. Kot je dejal, so poslanci SLS trden in korekten

člen vladne koalicije v DZ, vodja poslanske skupine Jakob Presečnik pa je ob tem dejal, da poslanci SLS podpirajo rešitve, za katere se dogovorijo v koaliciji, in da bodo to delali tudi v prihodnje.

Če torej sklepamo po izjavah, izrečenih po koalicijskem vrhu, je koalicija po nekaterih težavah v parlamentu, ko so poslanci DeSUS pri nekaterih zakonih glasovali drugače kot poslanci preostale koalicije, znova usklajena. To pa je dobra napoved za reforme, ki jo čakajo. ■

ANKETA

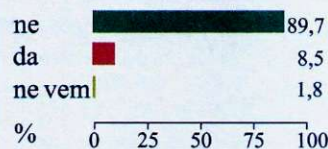
Ali naj Nova Ljubljanska banka ostane v slovenski lasti?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Se vam zdijo zahteve sodnikov po višjih plačah upravičene?

Glasovalo: 165

DEMOKRACIJA

Bazoviška fojba, v katero so komunisti po vojni zmetali predvsem Italijane pa tudi Slovence in Hrvate

Prikrivanje zločinov

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Praksa, ko so nekateri poskušali pod preprogo pomesti vse zločine, ki so jih med vojno in po njej povzročile takratne jugoslovanske komunistične oblasti, se nadaljuje.

Pretekli teden je tako v javnosti odmevala novica, da je slovensko zunanje ministrstvo županu italijanske Gorice Vittoriju Brancatiju posredovalo seznam 1.048 večinoma Italijanov in Slovencev (med njimi je bilo pol civilistov), ki so jih maja 1945 takratne jugoslovanske ko-

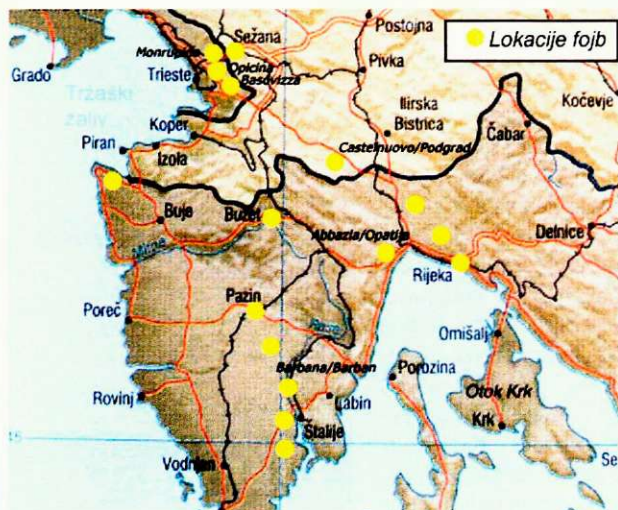
munistične oblasti aretirale na Goriškem, večina pa jih je nato umrla v jugoslovanskih zaporih in goriških fojbah. Novica o izročitvi seznama je povzročila veliko razburjenja med nekaterimi zgodovinarji in politiki. Tako je zgodovinarica Goriškega muzeja Nevenka Troha menila, da zu-

nanje ministrstvo seznama ne bi smelo poslati politikom, ker bi lahko prišlo do njegovih napačnih interpretacij, kar naj bi se že dogajalo, nekateri lokalni goriški politiki pa so izrazili prepričanje, da seznama ne bi smeli poslati zdaj, ko je Italija v predvolilnem času, ker bi ga tamkaj-

šnji politiki izkoristili za svoje predvolilne potrebe. Čeprav sta oba razloga, ki ju navajajo nasprotniki takšnega pošiljanja seznamov v Italijo, lahko delno celo utemeljena, se pri celotni zadevi zdi, da večino tistih, ki nasprotujejo izročitvi seznamov, bolj kot to, kdaj in na kakšen način so bili izročeni, moti to, da so sploh bili izročeni; tako se praksa, ko je naša država dolga desetletja skrivala zločine, ki so jih ob koncu druge svetovne vojne nad Italijani in lastnim narodom povzročile takratne komunistične oblasti, nadaljuje. Nedvomno drži, da so Italijani nad Slovenci med drugo svetovno vojno zagrešili veliko zločinov, in to bi morala naša država Italijanom jasno povedati ob vsaki tovrstni razpravi, vendar pa to še ne pomeni, da so zato zločini, ki so jih ob koncu vojne nad Italijani in lastnim narodom povzročile jugoslovanske oblasti, opravičljivi in da je zato prav, če jih čim prej pometemo pod preprogo. Če hočemo biti boljši od Italijanov, se moramo z njimi soočiti.

Zaradi seznama brez službe?

V sklop pometanja povojnih zločinov pod preprogo očitno sodi tudi poteza, ki jo je kmalu zatem, ko je zgodovinarica Nataša Nemec, kot pravi, seznam poslala slovenskemu zunanjemu ministrstvu, potegnil direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič. Le tri ure pozneje, ko se je seznam znašel na zunanjem ministrstvu, je Nemčeva, ki je bila zaposlena v muzeju, dobila izredno odpoved o zaposlitvi. Malnič je svojo odločitev pojasnil z besedami, da Nemčeva nima končane sedme stopnje izobrazbe (kot nam je dejala Nemčeva, ji manjka še nekaj izpitov iz sociologije, ki jo je študirala kot B-program, medtem ko je iz zgodovine v A-programu že diplomirala), ki naj bi jo potrebovala za to delovno mesto. To se zdi precej za lase privlečen izgovor; če namreč Nemčeva vsa leta, ko je delala v muzeju, ni potrebovala sedme stopnje izobrazbe, zakaj bi jo kar nenadoma potrebovala zdaj. Očitno je bila torej njena izobrazba le priročen inštrument kaznovanja za posredovanje seznama. ■

Kdo je na seznamu

Kot pravi Nemčeva, so na seznamu imena in usode nekaj več kot tisoč Slovencev in Italijanov, ki so jih v maju leta 1945 na območju Goriškega aretirale takratne jugoslovanske komunistične oblasti. Med aretiranimi je bila polovica civilistov (povečini takšnih, ki se niso strinjali s komunistično idejo), polovica pa pripadnikov različnih slovenskih (domobranci) in italijanskih vojaških formacij. Dvesto od njih jih je umrlo v goriških fojbah, 600 v raznih jugoslovanskih zaporih, za preostale pa ni mogoče reči, kakšna je bila njihova usoda.

Ne za Kocijančiča

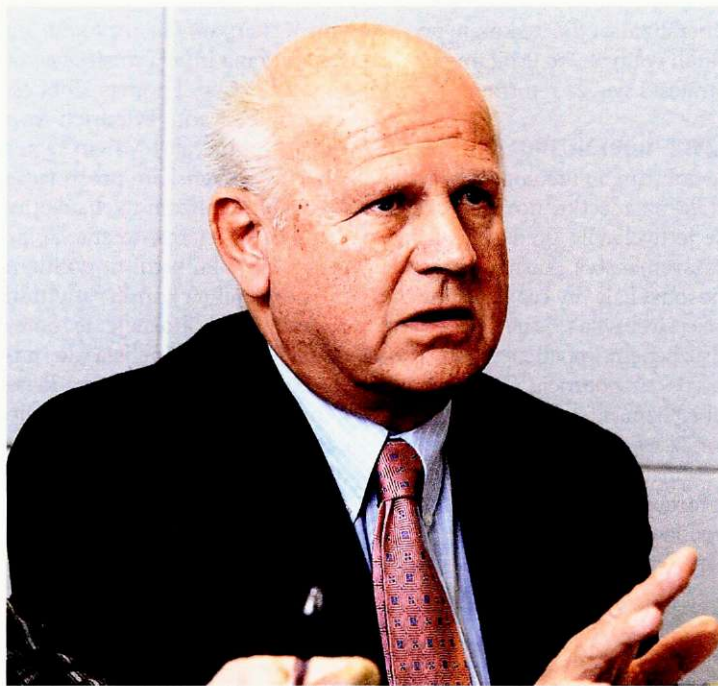
Žarko Petan, foto: arhiv Demokracije

Na televiziji sem po vrnitvi slovenske olimpijske reprezentance gledal pogovore z novinarji in vodstvom smučarske ekipe. Skoraj vsi so govorili o tem, da bi morali zaradi slabih uspehov na olimpijskih igrah 2006 nekaj spremeniti.

To bi morali storiti tako v načinu delovanja krovne športne organizacije kakor tudi pri pripravah tekmovalcev za najpomembnejše nastope v njihovi karieri. Tone Vogrinec in trener Janez Šmitek sta menila, da rezultati pravzaprav niso tako slabi, navajala sta svoja stališča s kar nekaj sprejemljivimi argumenti: da ima Slovenija v primerjavi s svetovnimi smučarskimi velesilami veliko manj tekmovalnega kadra, da je med manjšim številom navdušenih smučarjev težko najti izjemne talente in podobno. Vsi intervjuvanci po vrsti so na splošno omenjali nujne spremembe, niti eden pa ni naravnost povedal, kakšne naj bi te bile, kje oziroma pri kom naj bi začeli spreminjati očitno neustrezen sistem v slovenskem športu.

Slovenija je po osamosvojitvi, kmalu po padcu Demosove vlade, na številnih področjih zavestno ohranjala stari jugoslovanski sistem. Omejil se bom na šport. V socializmu je bil ves šport, zlasti panoge, ki so imele množično podporo navijačev, pod nadzorom partije. Predsedniki različnih športnih društev in zvez so bili največkrat pomembni člani partije, generali, poznal sem tudi nekaj visokih udbovskih častnikov, ki so bili športni funkcionarji. Stroka je bila zapostavljena oziroma podrejena politični pripadnosti. Pomnim številne škandale, zlasti v nogometu, ki je bil v Jugoslaviji daleč najpomembnejša postranska stran na svetu. Zasebne, politične in nacionalistične povezave so krojile nogometne zmage in poraze. Uradno so bili vsi športniki amaterji, v resnici pa so se pod mizo sklepale bajne kupčije.

Presenetljivo na čelu OKS Za prvega predsednika Olimpijskega komiteja Slovenije (OKS) v demokratski Sloveniji je bil postavljen

Nekdanji partijski funkcionar in dolgoletni predsednik OKS Janez Kocijančič

nekdanji predsednik prenovljenih komunistov Janez Kocijančič, ki je bil skoraj vse življenje politik, seveda v socializmu in v totalitarni stranki. Kot vem, se s športom ni nikoli resno ukvarjal. Predsedniki številnih drugih olimpijskih komitejev so nekdanji vrhunski športniki; zato iz lastnih izkušenj vedo, kakšni so problemi, s katerimi se soočajo tako aktivni športniki kakor tudi ljudje, ki se poklicno ukvarjajo s športom. Hočem reči, da morajo imeti izkušnje za vodenje tako pomembne organizacije.

V knjigi Moji včerajšnji sodobniki sem podrobneje opisal, kako je Kocijančič kot predsednik Saveza omladine Jugoslavije viharnege leta 1968 na seji CK ZKJ predlagal ukrepe proti stakajočim študentom, se pravi proti članom organizacije, ki ji je predsedoval. Solidarnost je ena najpomembnejših vrlin v športu, na tekmovališčih in v zasebnih stikih med športniki. Že zaradi svojega povsem nepri-

mernege odnosa do kolegov, ki so se na ulici zavzemali za nujne spremembe v spolitizirani socialistični družbi, Kocijančič ne bi smel biti predsednik OKS. Bil sem zelo presenečen, da mu strankarski tovariši, ki so bili zelo aktivni v študentskih nemirih 1968, niso nikoli javno očitali, da je bil kot predsednik jugoslovanske mladine na napačni strani; ni se zavzel za člane organizacije, ki jo je vodil, za svoje vrstnike. Očitno politika ne upošteva moralnih kriterijev.

Odgovoren na neuspeh Osebo sem prepričan, da je Kocijančič oziroma OKS s svojo miselnostjo in neprimernim delovanjem pripomogel k neuspehu naših športnikov na olimpijadi. Konkretno imam v mislih primer Tine Maze, ki so jo z vednostjo OKS napačno vodili. Iz nje so ustvarili zvezdo – tudi to je bila preizkušena jugoslovanska metoda –, ker so jo potrebovali za lastno uveljavlja-

nje. Tudi pri primeru „Košir“ je imel svoje prste vmes olimpijski komite. Vogrinec in Šmitek sta na televiziji imela prav, ko sta v en glas dejala, da nihče ne more računati z nastopom na finalni tekmi v slalomu samo zaradi svojih minulih uspehov, tudi če so le-ti izjemni. Gre tako rekoč za kolizijo interesov: OKS deluje še vedno na jugoslovanski način, medtem ko sta Vogrinec in Šmitek ukrepala evropsko. Na rovaš Vogrinca pa velja reči, da je njegov maratonski angažma v smučarski organizaciji dediščina iz jugoslovanskih časov.

In še to: Kocijančič je bil tudi predsednik sveta RTVS, tako da je neposredno vplival na javno RTV. Če so nas njegovi tovariši v socializmu nenehno poneumljali s totalitarno ideologijo, nas danes mediji, ki so večinoma še pod vplivom zmedene opozicije, poneumljajo z neokusnim seksom in s prispevki, ki so namenjeni najbolj primitivnim gledalcem. Ta ocena ne velja samo za komercialne postaje, ampak žal tudi za slovensko televizijo in nekatere oddaje. Še pred zadnjim nastopom Tine Maze na olimpijski tekmi so v športnem programu govorili o njeni medalji in ji tako naprtili še eno breme odgovornosti, ki jo je očitno težko prenašala.

Dokler so bile stranke kontinuitete na oblasti, so brez sramu obvladovale ključne položaje v vesoljni Sloveniji in tako podaljševale enoumnost sistema. Zdaj v opoziciji ukrepajo sicer panično, ampak še vedno krčevito držijo položaje, ki so jih zavzele v socialistični Sloveniji. Ne zavzemam se za politične zamenjave ne glede na stranko, ki bi ravnala tako; odločno pa sem za nujne strokovne zamenjave tistih ljudi na odločilnih položajih, ki še vedno mislijo tako, kot so nam pridigali v še ne tako daljni preteklosti. ■

Skrivnosti slovenskega liberalizma

Gašper Blažič, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Že v prejšnji številki Demokracije smo na kratko poročali o okrogli mizi z naslovom Uboštvo slovenskega liberalizma, ki je bila 7. marca na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Kako je z liberalizmom v Sloveniji danes?

Podnaslov okrogle mize je bil Med vulgoliberalizmom in neoprimitivizmom, razlog za tako izzivalen podnaslov pa je bržkone v tem, da slovenskemu liberalizmu »ni uspelo izoblikovati lastne idejne identitete, ki bi zagotavljala rast izvirne politično-ekonomske filozofije, osmišljene na temeljih svobode, individualizma in zapuščine škotskega razsvetljenstva«, kot je bilo zapisano v izhodiščnem besedilu okrogle mize. Izraz »vulgoliberalizem« je sicer prvi uporabil dr. Tine Hribar na javni tribuni Zbora za republiko junija 2004, medtem ko je »neoprimitivizem« bolj ali manj parodija na t. i. pošast neo-

liberalizma, odkrito kmalu po zadnjih volitvah, ko je bil imenovan strateški svet za reforme.

Izvor liberalizma Liberalizem je doktrina in ideologija, ki je nastala na začetku novega veka in se je uveljavila predvsem v času razsvetljenstva, kasneje pa se je posodabljala in cepila v različne veje. Uveljavila se je na filozofskem, družbenem, političnem in ekonomskem področju. Glavno vodilo liberalizma je svoboda posameznika, iz tega pa izhajajo posamezni postulati, kot so svoboda vesti in izražanja, svobodno in tržno gospodarstvo itd. Razvil se je pretežno v meščanski družbi, z njegovo

vim nastankom in razvojem pa so povezana imena mislecev, kot so John Locke, Thomas Hobbes, Immanuel Kant, Friedrich von Hayek, John Stuart Mill in še nekateri. V slovenskem prostoru se je začel liberalizem uveljavljati v drugi polovici 19. stoletja, ko se je slovenski kulturni in politični prostor cepil na konservativni in napredni del. Kasneje je omejena delitev pripeljala do nastanka liberalnega tabora, ki se je postavil v ostro konfrontacijo oz. kulturni boj s konservativnim katoliškim taborom. Znan predstavnik liberalnega tabora je bil Ivan Tavčar. Tradicijo slovenskega liberalizma je leta 1945

pretrgal komunistični režim, saj je bila večina liberalcev politično onemogočena, če že ne pregnana ali pobita, manjšina pa se je pridružila OF. Po vojni je bil Nagodetov proces, na katerem je bil obsojen znani liberalec dr. Ljubo Sirc. V šestdesetih letih se je pojavil t. i. liberalni krog znotraj komunističnega režima, ki ga je v Sloveniji poosebljal kasneje odstavljeni Stane Kavčič, predsednik republiškega izvršnega sveta.

V drugi polovici osemdesetih let se je začel liberalizem na novo prebujati. Vzcvetelo je močno nacionalno gibanje za osamosvojitve in demokratizacijo, sčasoma so se izoblikovale tudi nove

Ekonomist mag. Bernard Brščič

stranke, pri čemer se je liberalizem nekako »porazdelil« med Demos in režimski podmladek ZSMS, ki se je kasneje preimenoval v Liberalnodemokratsko stranko, ta pa se od leta 1994 imenuje Liberalna demokracija Slovenije. V Demosu se je največ liberalnega intelektualnega jedra zbralo v Slovenski demokratični zvezi. Slednja je združevala ljudi, ki danes stojijo na nasprotnih bregovih (Janša, predsednik SDS, Kacin, predsednik LDS).

Brez domovinske pravice Na okrogli mizi je mag. Bernard Brščič v uvodu poudaril, da liberalizem v Sloveniji nikoli ni imel domovinske pravice, zato tudi ni mogoče govoriti o krizi slovenskega liberalizma. Izpostavil je tezo o idejni identiteti slovenskega liberalizma, ki je nakazana že v uvodu članka. Problem je v tem, ker tudi po svetu ni več znano, kaj liberalizem sploh je. Na Slovenskem imamo opravka z lažnim liberalizmom, vendar je problem v tem, ker niti sami ne vemo, kaj liberalizem pomeni, saj je tudi pojmovanje svobode

različno. V preteklosti sta se izoblikovala dva koncepta svobode, in sicer koncept negativne in koncept pozitivne svobode. Pri konceptu negativne svobode gre za to, da bi država zagotavljala svobodo pred vmešavanjem drugih oseb v zasebno življenje posameznika. Alternativa temu je pozitiven vidik svobode, kjer je naloga države, da nas opremlja z določenimi dobrinami, ki naj bi jih potrebovali za samouresničitev. Iz prvega koncepta je izšel klasični liberalni tok, ki se naslanja na tradicijo škotskega razsvetljenstva. Ključna vloga države pri tem je zagotavljati vladavino prava, pri tem pa ni izključena vloga morale, običajev itd. Njej nasprotna tradicija pa je smer, ki se je napajala iz angleškega utilitarizma in neoklasičnih šol 20. stoletja. Omenjena smer je zavzela pozicijo socialnega liberalizma in se od pravega liberalizma oddaljuje v smer socialdemokratske politike. Svoboda je pri tej smeri vrednotena glede na (pozitivne) posledice, pri klasičnem liberalizmu pa je svoboda vrednota sama po sebi. Po Brščičevem mnenju smo doslej imeli na Slovenskem ideologijo, ki nima nobene zveze s klasičnim liberalizmom in predstavlja nekakšno degenerirano klientelistično različico kapitalizma (t. i. tovarišijski kapitalizem). Ta sprevržena oblika se kaže tudi v retoriki nacionalnega interesa, splavu pravne države, protikatolištvu, moralnem relativizmu (pisatelj Zorko Simčič bi to imenoval »liberalistični karkolizem«) in kontroverznem odnosu do obrobni skupin.

Velika škoda pa je, ker se na okrogli mizi na FDV ni govorilo

»Tradicija liberalizma v Sloveniji je šibka«

»Liberalizem je kot politična doktrina notranje izrazito heterogen. Obstajajo bolj radikalno individualistične in bolj komunitarne variante; takšne, ki poudarjajo družbeno deregulacijo in minimalno vlogo države, pa tudi takšne, ki izpostavljajo socialno dimenzijo politike in s tem vlogo države pri zagotavljanju nekaterih javnih dobrin. Tudi evropsko pojmovanje 'liberalnega' se precej razlikuje od ameriškega, kjer je to pogosto sinonim za 'levičarsko'.

Tudi kot praktična politična usmeritev liberalizem ni nekaj homogenega. Tako imamo v evropskem političnem prostoru liberalne stranke, ki se nagibajo proti levi in se povezujejo s socialdemokratskimi strankami, pa tudi liberalne stranke, ki se nagibajo proti desnici in se povezujejo s konservativnimi strankami – slednjih je v bistvu celo več oz. so večje (tipičen primer je ta čas največja danska vladna stranka). Praviloma pa so te stranke, ki so blizu politične sredine

in imajo kot takšne precej velik koalicijski potencial (možnost vstopanja v različne koalicije).

Na Slovenskem je tradicija političnega liberalizma dokaj šibka kljub dejstvu, da smo imeli in še imamo stranke, ki se deklarirajo za liberalne. Takšna je bila tudi stranka, ki je vladala večino tranzicijskega obdobja, vendar pa je bil obseg njene liberalnosti zelo omejen. Res je nastopala z nekaterimi načeli, ki so tipično liberalna, kot sta denimo varstvo pravic manjšin (etničnih, verskih, spolnih) in strpnost do različnosti, vendar je to pogosto počela na selektiven in pretežno deklarativen način. V nekaterih pogledih pa je bila izrazito neliberalna, predvsem v svojem etatičnem pojmovanju družbene regulacije (ki se je izražala v ohranjanju močne vloge države, npr. pri vodenju gospodarstva) ter ignorantskem odnosu do lastninskih pravic (počasna denacionalizacija). V zadnjih letih je z močnim premikom v levo izgubila še tisto malo liberalnih atributov. Res pa je, da tudi druge stranke niso delovale kaj posebej liberalno. Morda bodo napovedane socialne in ekonomske reforme vzpostavile nekoliko boljše pogoje za razvoj političnega liberalizma, vendar pa je njihova usoda še zelo negotova.«

Dr. Matevž Tomšič, sociolog, FDV

tudi o etičnih razsežnostih liberalizma. O tem bi lahko veliko povedal dr. Anton Jamnik (ljudbiljanski pomožni škof), ki je leta 1997 na teološki fakulteti uspe-

šno zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom »Rawlsov poskus etične utemeljitve liberalizma«. Po Jamnikovem mnenju so nevarnosti liberalizma na etičnem področju predvsem tri: samozadostnost, etična skepsa oz. relativizem in pragmatizem. Analiza slovenskega psevdoliberalizma bi pokazala, da se je liberalizem v svojih etičnih razsežnostih vdrl v slovenski družbeni prostor v vsej svoji skrajnosti, medtem ko se je na področju pravne države, civilne družbe, ekonomije in odnosa do religije sprevrgel v svoje nasprotje. Poleg tega sedanja »liberalna« stranka dejansko deluje kot levičarska, zato se že pojavljajo ugibanja o morebitni ustanovitvi nove liberalne stranke. **D**

Anton Jamnik, poznavalec liberalizma

LDS v času tranzicije ni uveljavila pravega liberalizma.

Sovič izgublja podporo

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Zadnje ankete kažejo, da večina volivcev županu mestne občine Maribor ne zaupa več. Slabo vodenje in pomanjkanje enotnosti pomeni, da mesto potrebuje preprih in nov naboj, so prepričani pomembni mariborski intelektualci.

Mesto je v zadnjih 15 letih spremljalo več kot 12 velikih afer, nobena od njih pa ni prišla na sodišče. K stagniranju je veliko pripomogel Boris Sovič, župan iz vrst SD, za katerega velja, da je sicer nekonflikten človek in izredno dober govorec, vendar vedno naredi vse tako, da se nič ne naredi. Vsa leta pazi predvsem na to, da varuje svoj hrbet. To pa za razvoj mestne občine Maribor nikakor ni dovolj.

Večinsko nezaupanje Mariborčani opozarjajo predvsem na neurejen mestni promet, vandalizem, problem odpadkov in problematiko živalskega azila. Mlajši

opozarjajo ne neurejen mestni promet in problem azila, na problem odpadkov pa opozarjajo predvsem starejši. Po podatkih iz nam dostopnih anket je nezaupanje županu večje med moškimi kot med ženskami, županu pa ne zaupa večina volivcev, med njimi izstopajo ljudje s srednjo, višjo ali visoko izobrazbo; nezaupanje je največje v srednji starostni skupini, to je v starosti od 30 do 55 let. Glede na strankarsko pripadnost mu najbolj zaupajo v njegovi stranki, pa še tu je zaupanje le tričetrtinsko.

Mesto povprečja Glede na to, da Soviču ne zaupa večina bolj

izobraženih prebivalcev mestne občine, je razumljiva tudi ustanovitev Združenja za uspešen Maribor. Mariborčani, ki jim ni vseeno za razvoj štajerske metropole, med njimi so tudi zelo znana imena, so v pobudi združenja v ustanavljanju med drugim zapisali, da Maribor potrebuje preobrazbo, enotnost, da združijo moči za nov, uspešnejši razvoj. Združenje so označili kot gibanje, ki naj bo dejansko prežeto z željo, da dajo Mariboru novo pozitivno vizijo z veliko mero optimizma. Menijo še, da mora vsak meščan prevzeti del odgovornosti za razvoj mesta in aktivno sodelovati pri njegovi

prenovi. K ustanovitvi gibanja oziroma združenja jih vodi dejstvo, da Maribor postaja mesto sivine, povprečja, pomanjkanje enotnosti pa je pustilo v mestu sledi, ki se kažejo kot odsotnost razvojne strategije in apatija. Zadnja raziskava o zadovoljstvu prebivalcev v enajstih slovenskih občinah je pokazala, da je Maribor pristal na osmem mestu. Mariborski intelektualci opozarjajo, da jih ta rezultat ne preseneča. Poleg tega tudi visoka brezposelnost in razmeroma nizki dohodek na prebivalca mesto v zadnjem desetletju uvrščata v sivo povprečje. Sicer pa naj bi se bili že zdavnaj sprijaznili s

Janez Ujčič, predsednik združenja

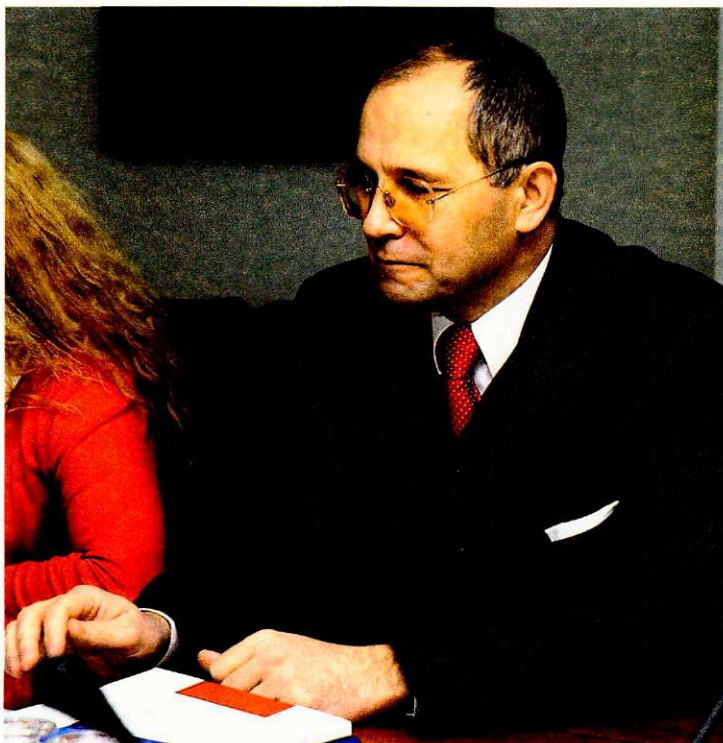

Dr. Gregor Pivec, direktor SBM

tem, da so časi, ko je v Mariboru cvetelo gospodarstvo, minili.

Slabo vodenje Levji delež za to mariborski intelektualci pripisujejo razprtijam in slabemu mestnemu vodenju, zaradi česar izgubljajo moč in pomen še tista podjetja, ki bi lahko predstavljala trdno podlago za nov gospodarski zagon. Pri tem menijo, da bi se še nekako sprijaznili s tem, če bi Maribor imel univerzo, ki bi bila skupaj z ljubljansko v evropskem povprečju, vendar se nobeni od njiju ni uspelo uvrstiti niti na lestvico prvih 400 evropskih univerz. Razlog za to pa ni v pomanjkanju znanja profesorjev, ampak je posledica nenehnih konfliktov, ki povzročajo nedo-

rečeno in stihijsko razvojno politiko univerze in njenih članic. Uteho so našli le v športu, ki jih je večkrat ponesel na sam vrh v državi, vendar so tudi ti trenutki čedalje redkejši. Uspešni so tudi na področju kulture, vnovičnega obujanja založniške dejavnosti, kar pa je še vedno premalo, da bi mesto zacvetelo. Pri tem opozarjajo na tradicionalni mačehovski odnos občinske oblasti do kulture, zaradi česar so kulturni potenciali v Mariboru nepovezani in prepuščeni posamičnim pobudam, ki vzniknejo in poniknejo. Pri tem opozarjajo na konkreten primer, ko je mesto »brezbrižno stalo ob namernem uničenju Založbe Obzorja«, in hkrati na togo izvajanje aktivnosti za izboljšanje

Borisu Soviču podpora nezadržno pada.

PODATKI O VELIKOSTI OBČINE

Število prebivalcev:	111.673
Ustanovitev:	1995
Organi občine:	
župan:	poklicno opravljanje funkcije
podžupan:	-
mestni svet:	45 članov
nadzorni odbor:	7 članov
občinska uprava:	275 sistematiziranih delovnih mest

Vir: Podatki računskega sodišča po stanju 31. 12. 2004

FINANČNO POSLOVANJE OBČINE

Prihodki:	16.405 milijonov SIT
Odhodki:	17.297 milijonov SIT
Primanjkljaj:	891 milijonov SIT

Vir: Podatki računskega sodišča po stanju 31. 12. 2004

Poslovanje mestne občine so revizorji računskega sodišča doslej pregledali dvakrat, in sicer v letih 2002 in 2004, poleg tega so leta 1996 izdali poročilo o inšpekcijskem pregledu izplačil funkcionarjem za leto 1995. Pri poslovanju občine za obe leti (2002 in 2004) so ugotovili številne nepravilnosti in občini izdali negativno mnenje.

razmer za ljubiteljska kulturna društva in sekcije. Kritični so tudi do naravne in kulturne dediščine, ki sta izpostavljeni samovolji lobiističnih posegov zaradi dobičkarstva. Poleg tega mesto še vedno nima celovitega arhitekturnega in urbanističnega načrta, ki bi bil plod široke strokovne razprave. Opozarjajo, da se trgovska središča na obrobju pojavljajo brez upoštevanja krajine. Tudi središče mesta izumira, ker ni koncepta prenove. Politično namешčeni posamezniki pa samovoljno odločajo o urbanizaciji in

njeni kakovosti. Poleg tega ti ljudje že desetletja oblikujejo podobo mesta, njihove klientelistične mreže pa so tako tesno prepletene, da vanje ni mogoče prodreti s svežimi idejami.

Odsotnost vodenja Krivdo za vse to pripisujejo županu Borisu Soviču oziroma njegovemu slabemu vodenju. »Vzroki za našte-te težave, ki se kot kuga širijo po našem mestu, so si podobni ne glede na področje. Mariborska prepirljivost in nesposobnost držati skupaj je postala pregovorna ▶

Dr. Rasto Ovin, profesor na ekonomsko-poslovni fakulteti

Udeleženci javne tribune za uspešen Maribor

► značilnost našega mesta, ki skupaj s popolno odsotnostjo vizionarskega vodenja že predstavlja nepremagljivo oviro pri nadaljnjem razvoju. Zaradi tega se Maribor srečuje z odlivom možganov, saj mladi, obetavni kadri odhajajo v osrednjo Slovenijo ali tujino. Mariborski birokratizem in metanje polen pod noge odganja tudi vse ključne investicijske projekte, ki bi lahko dali mestu nov zagon. Priznajmo, da je Maribor v resni krizi v obdobju, ko je treba utrditi vlogo pokrajinske prestolnice in postaviti nova merila konstruktivnega, tudi čezmejnega sodelovanja. Vzroke za vedno slabši položaj lahko najdemo predvsem na strani politike in slabega vodenja mesta. Mestna občina je vodena

Pobudniki združenja so objavili oglas.

kot upravno-birokratski aparat, brez jasnih, merljivih ciljev in natančno določenih projektov, ki so pomembni za življenje v mestu. K temu pripomorejo tudi lokalne politične zdrahe in nepremagljivi konflikti v mestnem svetu in širše,« so zapisali pobudniki združenja, ki pa niso ostali le pri navedenju pomanjkljivosti, ampak so oblikovali tudi številne pobude za spreminjanje razmer za duhovno bogatejši in socialno pravičnejši Maribor. Strnili so jih v 32 točk. Predsednik združenja v ustanavljanju je Janez Ujčič, programski odbor pa vodi Nevena Tea Gorjup. Člani združenja so 15. marca pripravili javno tribuno, izjave posameznikov pa objavljamo posebej. Boris Sovič se javne tribune kljub povabilu ni udeležil. ■

Naslednjič: Mariborske afeře in ugotovitve računskega sodišča, Gospodarsko stanje občine Maribor včasih in danes

0 prihodnosti štajerske metropole

JANEZ UJČIČ, predsednik združenja: »V našem mestu je potreben preprih. Pravzaprav ne samo preprih, v Mariboru je treba odpreti okna in vrata, pa ne zgolj zato, da bi uživali v svežem zraku, ampak da bi ta zrak simbolično prinesel nekaj novega.«

NEVENA TEA GORJUP, voditeljica programskega odbora: »To današnje srečanje jemljem kot družinski pogovor v trenutku, ko je treba težave reševati s skupnimi močmi. Glede na namen združenja pa me ne preseneča, da danes med nami ni predstavnikov uprave in župana Borisa Soviča.«

ANDREJ BRVAR, urednik Litere, edine mariborske založbe: »Tudi sam razumem to pobudo kot poskus spremeniti razmere v našem mestu. Kot predstavnik kulture pa sem tu zato, ker sem prepričan, da bo prav kultura v prihodnje bistveno opredeljevala značaj našega mesta in da je na to dejstvo treba v tem trenutku jasno opozoriti.«

DR. GREGOR PIVEC, direktor Splošne bolnišnice Maribor: »Sam sem bil v medijih že večkrat predstavljen kot morebitni kandidat na županskih volitvah, pa vendar se tokrat oglašam kot Mariborčan. Brez dvoma je v Mariboru ogromno priložnosti: odlična univerza, ki jo bomo v kratkem še nadgradili. Imamo odlična kulturna izhodišča, imamo svojo škofijo, ne smemo pozabiti na Festival Lent in takih projektov bi lahko imeli še več. Treba je le prisluhniti idejam, pa če so na prvi pogled še tako nore.«

PROF. DR. RASTO OVIN: »Naj s svojim skromnim znanjem regionalizma povem, da je Maribor z okolico edino območje, kjer imamo naravno odprto mejo proti zahodni demokraciji.«

PROF. DR. ŠIME IVANJKO: »Tisto, kar me moti, je pasivnost naše mladine. Dvajset tisoč študentov, ki jih imamo v Mariboru, je preveč poslušnih, preveč odvisnih od okolja. Prav ti bi se morali bojevati za boljše in kvalitetnejše življenje. Težko si namreč predstavljam 20-letnika, ki bo svoje življenje preživel na administrativnem delovnem mestu brez kakršnih koli kreativnih idej, brez prispevka v okolje, kjer živi. Žal pa jim glede na sedanje stanje lahko zagotavljamo le to. Politiki bi morali bistveno več sodelovati z gospodarstveniki in tako širši javnosti predstaviti, da je podjetništvo nekaj, od česar se da dobro živeti. V zadnjih 15 letih sem spremljal več kot dvanajst velikih mariborskih afer. Se zavedate, da se niti ena ni končala kot afera pred mariborskim sodnikom?«

PROF. DR. ERIH TETIČKOVIČ, predsednik Društva za zaščito in proti mučenju živali: »Mene že zdaj nekateri imenujejo dr. Tačkovič in ne Tetičkovič. Takšno ime sem si namreč prislužil z aktivnostjo v mariborskem društvu za varstvo živali. V imenu tega društva, katerega predsednik sem, bi vam rad dejal, da bi takšno humanitarnost morali razvijati tudi v prihodnje. Žal pa je zgodba zelo žalostna. Žal je to zgodba, ki bi morala biti že davno končana, če bi v tem mestu bilo le nekoliko več posluha in dobre volje.«

SREČKO PIRTOVŠEK, glavni in odgovorni urednik revije Mariborčan: »Pred devetimi leti smo začeli z akcijo Najmariborčan, ki ima podoben namen, kot to združenje. Moram reči, da se v devetih letih ni kaj veliko spremenilo, če sodimo po prvih vtisih. Tako kot so nas popljuvali še pred začetkom, so sedaj nekateri popljuvali tudi to pobudo, še preden je sploh začela. Kljub temu pa menim, da tisti, ki se ne strinja z našimi idejami, tega mesta ne more imeti rad.«

Izjave zbrala: M. H.

FM 102.1
Radio VIVA
99.5 stereo RDS
M. Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Prevzemne aktivnosti

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba, d. d.

V prejšnjem tednu se je na svetovne trge znova naselil optimizem, večina borznih indeksov je zrasla, borzniki pa napovedujejo, da bodo ob dobrih makroekonomskih izidih svetovni borzni indeksi dosegli nove rekordne vrednosti.

PORTFELJ 11 DELNIC NA DAN 17.03.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 17.3.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 ETF Japonska	Amerika	ASQ	USD	411	12,26	13,98	14,03	1.130.425
2 Intel	Amerika	NMS	USD	191	26,37	19,54	-25,90	734.261
3 China Life	Hong Kong	HKG	HKD	5176	7,4	8,95	20,95	1.203.992
4 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7,69	7,34	-4,55	953.156
5 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42,52	42,1	-0,99	988.500
6 Diamond offshore	Amerika	NYQ	USD	91	82,08	83,06	1,19	1.487.051
7 MS India invest	Amerika	NYQ	USD	106	47,49	49,52	4,27	1.032.712
8 Pfleiderer	Nemčija	GER	EUR	201	20,7	21,6	4,35	1.040.204
9 FJH AG	Nemčija	GER	EUR	1073	3,89	3,71	-4,63	953.767
10 FJH AG nova	Nemčija	GER	EUR	357	3	3	0,00	256.601
11 CHALCO	Hong Kong	HKG	HKD	6125	7,8	8,05	3,21	1.281.469

Denar v SIT 159 • Skupaj 11.062.298

Vrednost portfelja → 04.11.2005 10.023.326 • Vrednost portfelja 17.03.2006 → 11.062.298 • Donosnost portfelja v odstotkih → 10,37 • Donos portfelja v SIT → 1.038.972

EUR → 239,59 • USD → 196,74 • HKD → 25,99

Ameriški analitiki z nestrpnostjo čakajo nove makroekonomske podatke, ki bodo pokazali, kako uspešno se ameriška osrednja banka kosa z inflacijo, ob ugodnih podatkih pa napovedujejo, da bodo v nevarnosti petletni rekordi ameriških borznih indeksov. Ugodni izidi bi lahko ameriško osrednjo banko ustavili pri višanju ključne obrestne mere. Seveda bomo v bližnji prihodnosti dočakali še kakšno višanje obrestne mere, vendar pa bi bilo število višanj manjše, če bi se ugodnim makroekonomskim izidom, ki smo jim bili priče prejšnji teden, pridružili še novi. Dow Jones se je tokrat dvignil za 1,84 odstotka, do 11.279,65 točke, kar je vrednost, ki je ni dosegel vse od maja 2001. Nasdaq pa je k vrednosti prejšnjega tedna dodal 1,96 odstotka, tako da je bil konec tedna vreden 2.306,48 točke.

Živahna Evropa V Evropi se nadaljuje »prevzemni ples«. Londonska borza, Schering, Banco BPI, Prudential so le nekatera podjetja, ki so ali bi lahko v teh

dneh postala prevzemne tarče svojih tekmecev. Nizki stroški zadolževanja in velik obseg prostega denarja v podjetjih »sili« podjetja v močnejše prevzemne aktivnosti, kar potiska tečaje na čedalje višje ravni. Nemški DAX je tako v petek končal pri 5.882,38 ali za 1,3 odstotka više kot teden poprej, vrednost londonskega FTSE je bila 5.999,40 ali za 1,6 odstotka več kot teden poprej, francoski CAC 40 pa je za 1,4 odstotka više kot teden poprej.

Tudi azijski tigri znova dvigujejo glave, japonski borzni indeks Nikkei 225 je končal teden pri vrednosti 16.339,73 točke, razen nekaterih izjem, kot sta Avstralija in Kitajska, pa so rasli tudi drugi indeksi v regiji. Kot pozitivno presenečanje omenimo Chino mobile, ki je objavila izide nad pričakovani analitikov, s čimer se je sprožila rast tečajev delnic, ki se ukvarjajo z mobilno tehnologijo.

K rasti svetovnih indeksov je pripomogla tudi rast tečajev delnic

naftnih podjetij. Nafta je namreč ta teden zrasla za okoli 5 odstotkov, razlog pa je v bližnjem zasedanju varnostnega sveta Združenih narodov glede Irana.

Slovenija ne zaostaja Tokrat znova omenimo Slovenijo in bližnjo okolico. Tudi pri nas in v okolici se dogajajo prevzemi; Istrabenz je prejšnji teden napovedal, da bo za delnice Droge Kolinske ponudil 2.450 tolarjev, v sosednji Hrvaški pa se »kadi« okoli Plive, ki naj bi bila prevzemna tarča islandskega farmacevta Actavisa. V naslednjem tednu bo zanimivo videti, kako se bo na to novico odzval tečaj Krke, ki je ta čas v območju 120.000 tolarjev, zanimivo pa bo tudi na Hrvaškem, če se spomnimo, kam so šli tečaji slovenskih delnic ob prevzemu Leka.

Naš portfelj je znova zrasel, tokrat smo spet presegli mejo enajstih milijonov tolarjev. K njegovi rasti so najbolj pripomogle azijske delnice, medtem ko je na portfelj najbolj negativno deloval padec tečaja ameriškega dolarja. **D**

Ljubljanska borza

Poslovanje slovenskih velikanov

Denis Vengust, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Vsa podjetja iz borzne kotacije morajo do konca februarja objaviti poslovne izide za preteklo leto. To je čas, ki ga vsi finančniki in lastniki najteže pričakujejo.

Finančniki vse leto ugrabijo o povečanju prihodkov, čistem dobičku in vplivu izrednih dejavnikov na poslovanje. Objavljene izide zato takoj primerjajo s pričakovanji, kar jim daje ocene o cenah delnic na trgu. Če ugotovijo bistvena odstopanja, ki s strani uprav niso jasno utemeljena, pomeni to velik prodajni pritisk in padec vrednosti delnic.

Na drugi strani mali delničarji pogosto niso strokovnjaki za branje bilanc, njihova reakcija pa je zapoznela. Zanašajo se na splošen vtis o stanju podjetja in zaupajo interpretacijam drugih. Najpomembnejša informacija zanje je »zdravje« podjetja, ki ga čutijo kot nacionalni utrip. Pogosto ga merijo skozi televizijske prispevke in novinarske članke, rast vrednosti delnic in ne nazadnje govorice. Pomembno merilo so jim tudi dividende, ki jih neposredno prejmejo kot lastniki

delnic. Prav zanimivo je, da jim prežete dividende pogosto razlagajo celotno sliko podjetja, čeprav so lahko razlogi za izplačila dividend skriti tudi v spremembah razvojnih ter investicijskih stroškov, odprodajah zalog, nepremičnin ali hčerinskih družb, kar dolgoročno vpliva na konkurenčni položaj tega podjetja.

Analiziranja poslovnih izidov se bojijo tudi uprave podjetij. Slabi izidi in nevzpodbudne napovedi namreč znižujejo ugled podjetja. Poleg stalnega zagovarjanja v medijih morajo odgovarjati tudi na neljuba vprašanja nadzornikov, ki jim na drugi strani odmerjajo plačo. Ne smemo namreč zanemariti dejstva, da je uprava poleg variabilnega dela plače letno deležna tudi nagrade za uspešnost, ki se meri v milijonskih zneskih. Da so zahteve nadzornikov in lastnikov po odstopih zaradi slabih izidov pričakovane in čedalje pogostejše, se zavedajo tudi naši

vodili menedžerji. Kljub nekaterim menjavam v lanskem letu pa lahko prav to botruje kakšni menjavi tudi v bližnji prihodnosti.

Petrol, Krka in Gorenje Skupščina družbe Petrol je v preteklem tednu končno potrdila spremembo statuta in vpeljala mesto podpredsednika uprave, kar je sedaj tudi formalno postal Igor Irgolič. Da se kadrovske spremembe še nakazujejo, potrjujejo govorice o prevetritvi izvršilnih direktorjev in številu individualnih pogodb. Marko Kryžanowski bo imel pri tem nekoliko več samostojnosti, saj bodo v prid njegovim odločitvam tudi ugodni poslovni izidi. Prodaja družbe Petrol se je v letu 2005 povišala za 20 odstotkov, na 384,5 milijarde tolarjev (1,6 mrd EUR), dobiček pa za 6 odstotkov, na 6,9 milijarde tolarjev (28,8 mio EUR). Realiziran dobiček celotne skupine je znašal 8,1

milijarde tolarjev (33,8 mio EUR), kar je za 17 odstotkov več kot lani, vendar velja ob teh izidih opomniti, da je družba preteklo leto prodala delnice NFD Holdinga ter 75 odstotkov družbe Petrol Gostinstvo v skupni višini 2 milijardi tolarjev (0,8 mio EUR), kar je pomembno vplivalo na rast skupnega dobička.

Počasno padanje deleža prodanih naftnih derivatov na doma-

Krka je zelo povečala dobiček.

Tudi Petrol je izboljšal poslovne izide.

čem trgu je prvi večji izziv, kjer se bo nova uprava lahko dokazala. Seveda pa bo treba poskrbeti tudi za širjenje poslovanja v tujini. Tega upravi pod vodstvom Janeza Lotriča ni uspelo bistveno oddaljiti od južnih meja Slovenije.

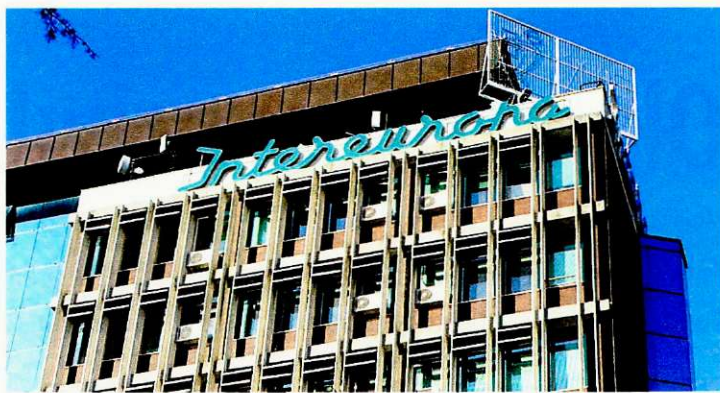
Novomeški farmacevt Krka je v letu 2005 povišal prodajo za 19 odstotkov, na 116,6 milijarde tolarjev (486,6 mio EUR), dobiček pa se je povišal za 53 odstotkov, na 40,9 milijarde tolarjev (170,7 mio EUR). Da družbi raste ugled, priča tudi zaupanje vlagateljev, saj je tečaj delnice medtem že dosegel 120 tisočakov (500,8 EUR). Njihovemu delu ta čas pritrjujejo tudi sodišča in konkurenca. Tako je ameriška družba Pfizer v začetku meseca umaknila tožbo zaradi domnevne nelojalne konkurence, ki jo je vložila leta 2002. Ostaja pa še vedno odprto vprašanje Krkinega povezovanja v mednarodnem okolju. Krog okoli Novega mesta se čedalje bolj sklepa, kar potrjuje tudi nedavna napoved prevzema Plive s strani islandske farmacevtske družbe Actavis.

Nepredvidljivo gibanje cen surovin bo za Gorenje še naprej v središču pozornosti. Podjetje dobro obvladuje stroške, kar pričajo pretekli izidi. Prodaja družbe je zna-

šala 153,3 milijarde tolarjev (639,7 mio EUR), kar je za 6,4 odstotka več kot v letu 2004, dobiček pa se je povzpela za 9,2 odstotka, na 5,6 milijarde tolarjev (23,4 mio EUR). Pri neizprosni boju na tujih trgih in uvajanju novih proizvodov bo z letošnjim letom Franju Bobincu v pomoč Mirjana Dimc Perko, nekdanja članica uprave Triglava DZU, ki je na mestu prvega finančnika zamenjala novega najboljšega sosedo Žigo Debeljaka.

Intereuropa in Pivovarna Laško

Zaradi vstopa Slovenije v Evropsko zvezo, ko so se pomembno znižali prihodki iz špediterske dejavnosti, išče Intereuropa poslovne prilžnosti v svoji glavni dejavnosti – prevozništvu. Z uporabo svojih zvez želi novi predsednik uprave Andrej Lovšin še agresivneje osvajati območje nekdanje Jugoslavije in širšega Balkana. Prihodki matične družbe so se kljub temu v letu 2005 znižali za 5 odstotkov in so znašali 28,5 milijarde tolarjev (118,9 mio EUR). Ker je podjetju le uspelo zavezati večji del stroškov, med drugim z znižanjem stroška plač za dobrih 500 milijonov tolarjev (2,1 mio EUR), se je dobiček povečal za dobro četrtino, na 2,5 milijarde tolarjev (10,4 mio EUR). Zaupanje

Intereuropa je kljub težavam povečala izkazani dobiček.

v razvoj družbe, ki jo vodi, je želel predsednik uprave Lovšin dokazati celo z gesto nakupa njenih delnic. Čeprav uprava v vsakem trenutku razpolaga z vsemi ključnimi informacijami, pregledujeta zaradi pritiskov njegov nakup sedaj Agencija za trg vrednostnih papirjev in Ljubljanska borza. Njuna odločitev bo znana v prihodnje, že sedaj pa vemo, da je to odneslo prvega finančnika Primoža Dolenca, ki se je moral po slabem mesecu posloviti s tega položaja. Če se bo vse res zataknilo pri izdaji pooblastila na nakup, bo agencija verjetno izvedla nadzor tudi nad posredniško hišo, ki je ta posel izpeljala. Dolenc, prej državni zakladnik na ministrstvu za finance, ostaja v družbi, njegovo mesto pa je že zasedel Aleš Markežič.

To, da v Laškem ne varijo le piva, temveč kujejo predvsem finančne posle, je znano že dlje časa. Podjetje ima čedalje več obveznosti, ki izhajajo iz najetih posojil za kupovanje delnic drugih podjetij. Ne smemo namreč zanemariti nadaljnega zniževanja prihodkov, ki so bili lani znova nižji za 1,1 odstotka in so znašali 18,3 milijarde tolarjev (76,4 mio EUR), medtem ko so stroške zajezili do te mere, da so dobiček kljub temu povišali za 7,1 odstotka, na 1,3 milijarde tolarjev

(5,4 mio EUR). Delnice Pivovarne Laško veljajo med borzniki za manj zanimive predvsem zaradi zaprte lastniške strukture, nizke likvidnosti, nejasne vizije ter velikih dolgov. Svoj konkurenčni položaj želijo sedaj Laščani utrditi skozi vstop v Mercator, ki bi jim na južnih trgih omogočil veliko hitrejši in cenejši prodor na prodajne police.

Neznanke okoli Istrabenza Zaradi spremembe vodenja računovodskih izkazov in prilagajanja mednarodnim računovodskim standardom bo treba na celotno sliko poslovanja Istrabenza še nekoliko počakati. Znano pa je, da njegov predsednik Igor Bavčar nikakor ni zadovoljen s poslovanjem divizije Prehrana. Ali je bila strategija vstopa holdinga v Drogo, Kolinsko in Mercator ekonomsko upravičena, bodo pokazali nadaljnji dogodki okoli spajanja novega balkanskega megaholdinga. Ni pa zanemarljiva odslovitve Gorazda Čuka, Bavčarjevega dolgoletnega zaupnika. Kaj se skriva za nedavno objavljeno namero za prevzem vseh delnic združene Droge Kolinske in ali se bo Čuk vrnil skozi zadnja vrata, bo jasno po končni konsolidaciji podjetja v divizijo. ■

Gorenje je v zelo težkih razmerah izboljšalo izide.

Poslovne izide Pivovarne Laško dušijo velika posojila.

Oklepajo se privilegijev

Mitja Volčanšek, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

Petnajst let po osamosvojitvi še ni prišlo do razdelitve premoženja nekdanjih sindikatov, ki si ga je prisvojila ZSSS. Vendar je vlada s sklicem pogovorov s sindikati pokazala, da želi to nerešeno vprašanje rešiti.

Prostore in nepremičnine nekdanje Zveze sindikatov Slovenije (ZSS) si je leta 1991 kot njena samooklicana naslednica prilastila Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (ZSSS). Slednja je prav tako avtomatično prevzela praktično celotno članstvo ZSS. Vsi drugi, v prvi vrsti na novo nastali sindikati, so se obrisali pod nosom.

Problem kontinuitete Vprašanje neurejenega sindikalnega premoženja lahko razumemo v širšem kontekstu razmer v samostojni Sloveniji, ki niso dopuščale uravnoteženja in pluralizacije vzvodov oblasti, naj je šlo za politiko, gospodarstvo ali medije.

Na problematično stanje je leta 1999 s študijo, objavljeno v Novi reviji, opozoril dr. Frane Adam, ki je ugotavljal izredno neenakomerno porazdeljenost moči v vseh segmentih politike, gospodarstva in kulture v prid kontinuitete struktur

komunističnega režima. Kar 80 odstotkov vodilnih položajev, je odkrival Adam, so še vedno zasedali predstavniki stare elite.

Razumljivo je, da se je spričo takšnega stanja slovenska družba veliko prepočasi demokratizirala. Kritično stanje je leta 2003 spet izpostavila skupina intelektualcev, ki so pripravili pobudo Nekaj je treba storiti (med podpisniki so bili pokojni Rudi Šeligo, Drago Jančar, Barbara Brezigar in Vasko Simoniti). V pobudi so ugotavljali koncentracijo »politične, finančne in medijske moči v rokah vlade in mreže njenih ljudi na vseh področjih« ter posledično pomanjkanje nadzora nad delom oblasti. Med konkretnimi zahtevami, ki naj bi pripomogle k normalizaciji stanja v slovenski družbi, je bila tudi pravična porazdelitev premoženja nekdanjih družbenopolitičnih organizacij.

V tem smislu je treba razumeti tudi razdelitev premoženja sindi-

katov, saj ta predstavlja ključ do sindikalne pluralnosti. Pomislimo le na sredstva, potrebna za organizacijo protestov proti napovedanim vladnim gospodarskim in socialnim reformam novembra lani v Ljubljani, kakršnih si sindikalni centrali Alternativa in Solidarnost, ki sta projekt reform podprli, nikoli ne bi mogli privoščiti.

Delitev velike pogače Nad stanjem so že vsa leta nezadovoljni v preostalih sindikalnih centralah, zaradi česar so te večkrat poskušale doseči dogovor in s tem enakomerno porazdeliti nekdanje skupno premoženje. Vsakokrat so pogajanja tik pred podpisom padla v vodo. Še najbližje rešitvi problema smo bili leta 1995, ko sta poslanca Ivo Hvalica in pokojni Jože Pučnik v parlamentarni postopek vložila zakon o delitvi sindikalnega premoženja, a je zastal že v prvi obravnavi.

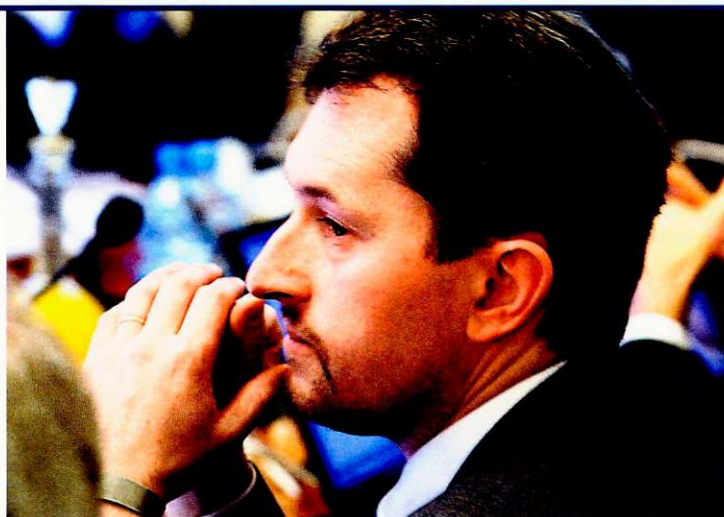
Oklepanje privilegijev s strani ZSSS pravzaprav ne preseneča, saj je ta od nekdanjih sindikatov »podedovala« ducat poslovnih prostorov, počitniških hišic in prostore številnih območnih organizacij ZSSS. Po podatkih, ki smo jih na Demokraciji pridobili pred leti, gre za prostore območnih organizacij ZSSS v Novem mestu, na Ptuj, Ravnah na Koroškem, v Litiji, na Jesenicah, v Trbovljah, Velenju, Škofji Loki, Ljubljani in Mariboru. Sem je treba prišteti še osem stanovanj v Ljubljani, dve počitniški stanovanji v Hrvaški Istri ter počitniški hišici v Bohinju in na Veliki planini. Ne smemo zanemariti niti oddajanja prostorov na Kopitarjevi in Dalmatinovi ulici v Ljubljani in doma SIC v Radovljici.

Dogovor do poletja? Kot smo omenili, je vlada znova začela pogovore o razdelitvi premoženja

Med vprašljivo premoženje sodi tudi stavba na Dalmatinovi v Ljubljani.

Vodja medresorske skupine Gregor Virant

nekdanjih sindikalnih organizacij. Prejšnjo sredo so se tako srečali vodja medresorske skupine in minister za javno upravo Gregor Virant in predstavniki 31 sindikatov. Kot je minister izjavil za našo revijo, bi moral biti ta problem že zdavnaj rešen, o čemer so se načeloma strinjali tudi naši sogovorniki iz vrst sindikatov. Virant je prepričan, da se vsi sindikati vključno z ZSSS zavedajo tega problema. »S sindikati smo se dogovorili, da poskušajo do 30. julija letos najti sporazumno rešitev, v katero pa se vlada ne namerava vmešavati,« je pojasnil Virant. Na podlagi tako dosežene sporazumne rešitve naj bi nato vlada predlagala zakon, v sam princip delitve pa se ne bo spuščala. V nasprotnem primeru, če torej konsenz ne bo dosežen, »bo vlada pripravila zakon, v katerem bodo ključ za določitev obsega tega premoženja, merila za delitev premoženja in natančen postopek. V skrajnem primeru, če ne pride do sporazumne rešitve, bo delitev moralo reševati sodišče,« je pojasnil vodja projekta razdelitve premoženja.

Dialog terja čas Optimizem veje tudi iz odgovorov, ki nam jih je poslal predsednik ZSSS Dušan Semolič, četudi se je pri tem izognil konkretnim številkam v zvezi z vrednostjo premoženja, o katerem je govor.

Semolič je dejal, da je sedanji dogovor med sindikati dober, nedavni pogovori pa korektni. Ob tem je pohvalil Virantovo poznavanje in spoštovanje evropske prakse, »da se morajo o problemih sindikalne lastnine v prvi vrsti dogovoriti sin-

Oklepanje privilegijev s strani ZSSS pravzaprav ne preseneča, saj je ta od nekdanjih sindikatov »podedovala« vrsto nepremičnin.

dikati sami«. Semolič je spomnil, da so tovrstna pogajanja podobno dolgotrajna in težavna tudi v drugih evropskih državah, v Italiji so denimo pogovori trajali več kot 30 let. Kot primer slabega komuniciranja je Semolič navedel Bolgarijo, »kjer je država grobo posegla v sindikalno lastnino, ki je bila do tedaj državna last«, država pa je bila nato »obtožena s strani Mednarodne organizacije dela«. Ker se drugod težave rešujejo skozi dialog med sindikati, reševanje poteka počasi, je pojasnil predsednik največjega sindikalnega združenja pri nas.

Predsednik zveze svobodnih sindikatov sicer priznava, da večina sindikalnega premoženja, ki nima urejenega statusa, pripada njihovim organizacijam, vendar opozarja, da je takšna lastnina še pri nekaterih

drugih sindikatih. Poleg tega so tudi njihovi sindikati, če izvezemo stavbo na Dalmatinovi 4 v Ljubljani in še nekaj premoženja, razpršenega po državi, v večini primerov podnajemniki. Ureditev razmer je tudi v interesu ZSSS, trdi Semolič, saj vzdrževanje tega premoženja ni poceni. Če namreč drži, da tisti sindikati, ki imajo sedež na Dalmatinovi 4, plačujejo najemnino (ta naj bi krila predvsem stroške za kurjavo, elektriko in čiščenje), je res tudi to, da gre za staro in za vzdrževanje drago stavbo. Zato se je moral ZSSS v lanskem letu lotiti popravila celotne fasade in zamenjave vseh stropov. »Premoženje daje, toda tudi jemlje, če se do njega obnašaš kot dober gospodar,« je razložil Semolič.

Predsednik Konfederacije novih sindikatov Slovenije (KNSS) Neod-

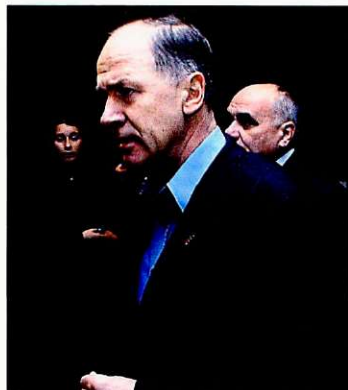
visnost Drago Lombar je ocenil, da pogovori ta čas potekajo skladno z dogovorom med socialnimi partnerji. Očitno pa je spričo obširne dokumentacije težko priti do ocene skupne vrednosti premoženja, saj niti v KNSS Neodvisnost niso mogli podati konkretnih števil.

S figo v žepu Drugačnega mnenja je Silvo Berdajs, predsednik Slovenske zveze sindikatov Alternativa. Pobudo vlade sicer pozdravlja, hkrati pa izraža skepsa, da bi sindikati med seboj dosegli dogovor. Vzrok za Berdajsov pesimizem je v dosedanem zavlačevanju. Zato vodja Alternative ocenjuje, da bo delitev premoženja treba urediti z zakonom. Zavlačevanje ustreza ZSSS, zato bi se oni »o delitvi pogovarjali še naslednjih deset let, pa do dogovora ne bi prišlo«, je prepričan Berdajs. »V tem času pa bi seveda premoženje veselo uporabljali, ga tudi prodajali in si tako ustvarjali ekonomsko podlago kot prednost v sindikalnem delovanju. Temu pa novi sindikati le težko parirajo,« pojasnjuje Berdajs.

V Alternativi pa vendar puščajo odprta vrata. Tako se strinjajo, da bi bil kriterij za delitev premoženja tudi številčnost članstva, vendar bo po njihovo treba od tega tudi kaj odbiti. Prav tako bodo morali novi sindikati s svojim delovanjem dokazati upravičenost do svojega deleža. Kriteriji za razdelitev so še nedorečeni, zato je težko o njih konkretnije razpravljati, za Berdajsa pa bi vsekakor morali upoštevati tudi dosedanje stroške za najemanje prostorov in vrednost že prodanega premoženja. ■

Silvo Berdajs, SZS Alternativa

Dušan Semolič, ZSSS

Ambasada Gavioli

Je to še zabava?

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije

V zadnjem času se je spet razvnela polemika o varnosti slovenskih diskotek pa tudi o morebitnem uživanju mamil v teh mladostniških zabaviščih. Preverili smo, kako je s tem v nekaterih slovenskih diskotekah.

O tragediji v Lipi se je veliko pisalo; časniki, zasuti s tožbami, pač potrebujejo vroče zgodbe, četudi so nepreverjene. Drugače povedano – mlade žrtve tragedije v Pirničah niso bile narkomanke. Sicer pa ima kar nekaj člankov o tem zelo podobno rdečo nit – iskanje krivcev, zahteve po odstopu odgovornih in zgražanje nad slovensko mladino. Zelo redki pa se zavedajo, da je po toči zvoniti prepozno in da je v slovenskih diskotekah treba uvesti preventivne ukrepe, ki bodo onemogočili, da bi do takšnih situacij sploh prišlo. Tudi zato tokrat poleg večkrat neustreznega varovanja tovrstnih objektov in čezmerne uživanja alkohola v njih predstavljamo še en problem, ki bi ga bilo na krajih množičnih

zabav treba zatreti v kali – uživanje plesnih drog, po čemer je zadnja leta zlovešč prizvok pridobila zlasti izolska diskoteka Gavioli.

Inšpekcije s polno paro V precep smo vzeli tri diskoteke: Afriko v Trebnjem, ljubljanski Global in omenjeno izolsko diskoteko. Tomaž Gorec iz trebanjske diskoteke nam je zagotovil, da je za varnost v njihovi diskoteki dobro poskrbljeno. V

obrat sicer spuščajo tudi mladoletne nad 15 let, a so po Gorčevih besedah pri točenju alkohola zelo strogi: "Mladoletnim si nikakor ne upamo točiti alkohola, saj imamo dostikrat tudi inšpekcije." Gorec pravi, da so jih različne inšpekcije od dogodka v Pirničah obiskale že šestkrat in da večjih prekrškov niso odkrile. S tako imenovanimi plesnimi drogami po njegovih besedah v Trebnjem nimajo težav, saj zabav z elektronsko

glasbo ne organizirajo več, ker ta na tem območju niti ni popularna.

Tudi Ksenija Bezek, ki vodi gostinstvo v ljubljanskem Globalu, nam je zagotovila, da je za varnost v njihovi diskoteki poskrbljeno na najvišjem mogočem nivoju. "Za varovanje skrbi varnostna služba VIP varovanje, d. o. o. Vstop mladoletnim osebam v diskoteko Global ni dovoljen, za kar po pogodbi skrbi varnostna služba, ki na vhodu pregleduje osebne izkaznice. Inšpekcijske službe so nas do sedaj obiskale okoli 50-krat in nikoli niso odkrile nobenih kršitev," pravi Bezkova.

Ne po telefonu Ambasada Gavioli ima po besedah vršilke dolžnosti glavne tržne inšpektorice Andrejke Grlič "pridobljena vsa z zakonom predpisana dovoljenja, prav tako

Ena najbolj uživanih plesnih drog je ekstatzi.

ima označene cene in izdaja račune za opravljene gostinske storitve". Po besedah tiskovnega predstavnika Policijske uprave Koper Amadea Žigona pa se je s selitvijo tovrstnih prirediteljev na druge lokacije selila tudi problematika uživanja plesnih drog. Sicer pa zadnja leta po njegovih besedah Gavioli v nobenem smislu ne izstopa od drugih podobnih lokalov. Tudi komandir Po-

licijske postaje Izola Viktor Zinreich nam je zatrdil, da diskoteka Gavioli v smislu uživanja mamil ne izstopa več iz slovenskega povprečja, da pa so lani in letos tudi v njej občasno zasedli manjše količine mamil.

Drugačna pa je zgodba enega od obiskovalcev Ambasade Gavioli, ki pa ni želel biti imenovan. Po njegovih besedah je predvsem v času tako imenovanih partijev še vedno pre-

cej uživalec drog – od marihuane in ekstazija pa vse do kokaina. "Le paziti morajo, da jih kriminalisti ne odkrijejo," dodaja naš sogovornik, ki naj bi bil omenjene substance večkrat videl tudi na lastne oči, in to ne v tako nedolžnih količinah. Da bi preverili govorice, smo na omenjeno diskoteko najprej naslovili elektronsko pošto s štirimi kratkimi vprašanji, ki so se nanašala tudi na domnevno prodajo in uživanje drog v tej diskoteki, ter prošnjo, da bi na vprašanja odgovorili najkasneje naslednji dan. Ker odgovorov nismo prejeli, smo po dveh dneh poklicali njihovega tiskovnega predstavnika. Dejal nam je, da smo se obrnili na napačen naslov, saj so lastniki od novega leta novi, pa tudi sicer "se te zadeve ne urejajo po telefonu". Odgovorov do oddaje članka v tisk nismo prejeli. In zakaj se te zadeve ne urejajo po telefonu?

Ekstazi ubija Z novim letom je Gavioli res dobil novega lastnika. Do lani je prizorišče privabljalo mnogo turistov iz Italije, Avstrije in Nemčije – tako imenovani drogeraški turizem se je razvil predvsem zaradi dejstva, da so vse droge, ki

Ne glede na to, ali verjamemo policiji ali udeležencem, nekatera prizorišča že dolgo niso več kraj zdrave zabave za mlade.

naj bi se na tovrstnih "partijih" uživali (marihuana, hašiš, ekstazi in heroin), pri nas kar precej cenejše kot na primer v Italiji. Tako je pred petimi leti zaradi prevelikega odmerka ekstazija prav v diskoteki Gavioli umrl neki Italijan.

Pravzaprav ni pomembno, ali verjamemo policiji ali udeležencem tovrstnih zabav. Bistveno je, da so nekatera prizorišča že zdavnaj nehala biti kraj zdrave plesne zabave za mlade. Z bogato ponudbo (od alkohola do trših drog) namreč zlahka zavedejo marsikaterega naključnega in navičnega obiskovalca. **D**

Le četrtnina na "partijih" brez drog

O plesnih drogah smo se pogovarjali z mag. Matejem Sandetom, profesorjem socialne pedagogike in asistentom na Pedagoški fakulteti v Ljubljani.

Kakšna je povezava med elektronsko glasbo (house, techno, reyv) in plesnimi drogami in kako se to kaže na vedenju posameznika?

Povezava je bolj med prireditvami elektronske glasbe in plesnimi drogami kot pa med elektronsko glasbo in drogami ne glede na njeno podzvrst. Sintetične droge nekaterim omogočajo celonočno zabavo in spremenijo zaznavanje glasbe, niso pa za vse obiskovalce pogoj za dober in doživeti "parti". Povezava med plesnimi drogami, prireditvami in elektronsko glasbo torej ni nujna. Glede na našo raziskavo o uporabi drog na prireditvah elektronske glasbe v letu 2005 četrtnina mladih na partijih ne uporablja prepovedanih drog. Droge tudi niso glavni razlog za obisk partijev, saj so napomembnejši razlogi za obisk partija med mladimi glasba, ples in druženje s prijatelji. Droge so kot najpomembnejši razlog za obisk partija navedli 4 odstotki anketirancev.

V kakšnih primerih oziroma ob katerih kombinacijah drog zaradi čezmerne uživanja lahko nastopi smrt?

Smrt lahko nastopi ob prevelikem odmerku posameznih stimulantnih drog (kokain, amfetamini, ekstazi) ali ob mešanju različnih stimulantov med seboj zaradi seštevanja škodljivih posledic in povišane telesne temperature. Smrti pri nas so bile povezane tudi z manjšimi odmerki npr. ekstazija, kjer je šlo za možganski edem (možgansko oteklino), ki je povezan z uporabo ekstazija in pretiranim pitjem vode.

Kateri so še drugi elementi poleg glasbe in mamil, ki pripomorejo k ekstatičnemu vedenju posameznika (psihologija barv ali kaj podobnega)?

Zagotovo ples na dobro glasbo v množici.

Kako na vedenje posameznika vplivajo druge zvrsti glasbe (klasična, džez, pop, metal)?

Glasba lahko vpliva na vedenje, eni lahko ob elektronski glasbeni podlagi delajo bolje, druge klasična glasba pomirja, tretjim metal požene kri po žilah. Ljudje lahko ob ustreznih glasbi v supermarketih »bolje« nakupujejo, se sprostito pri zobozdravniku ali na letalu. V Angliji menda uspešno preprečujejo neprimerno vedenje mladostnikov na železniških postajah (preklinjanje, nadlegovanje potnikov), tako da predvajajo Mozartovo glasbo.

Mag. Matej Sande

STIMULATIVNO NAGRAJEVANJE, DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE IN MOŽNOST NAPREDOVANJA

Pridruži se nam!

Kot vojak v policijski vojski, pogodbeni rezervni ali na prostovoljnem usposabljanju za obrambo boš odlično psihično in telesno pripravljen. Utiš se boš za preživetje v najpogostejših okoliščinah ter spoznal veščine modernega bojevanja.

Si pripravljen na pravo stvar?

Pokliči na brezplačno telefonsko številko 080 13 22 ali pošlji elektronsko pošto na naslov naborna.pisarna@mvrs.si.

www.slovenskavojska.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

SLOVENSKA VOJSKA
V službi domovine.

Novomeški kolaps

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Boštjana Kovačiča, župana mestne občine Novo mesto, nekdanjega ministra za lokalno samoupravo in nekdanjega veleposlanika na Hrvaškem, vsa leta od izvolitve za župana spremljajo njemu verjetno zelo neljubi pretresi.

Novo mesto

Kandidiral je na listi LDS in bil izvoljen z zelo tesnim izidom, celo s preverjanjem glasov v nekaterih volilnih okoliših. Tudi pozneje mu Novomeščani niso namenjali pohvalnih besed, motilo jih je marsikaj, med drugim to, da se je voznik službenega vozila vsak dan zjutraj odpravil ponj v Ljubljano, kjer Kovačič stanuje, in ga po končanem delu odpeljal nazaj. Zamere so bile velike, saj jim je v času volitev obljubljal, da bo stanoval v Novem mestu, v okolici katerega je imel v predvolilnem času prijavljeno stalno prebivališče. Po nekaj letih so kritike na njegovo delo še večje, danes mu očitajo neurejenost razmer v občinskih upravi, pogosto odsotnost z dela, nazadovanje mestne občine in podobno.

Postopno razhajanje Da je med LDS in Kovačičem nastala večja razpoka že pred časom (predvsem po tistem, ko je LDS prevzel Anton Rop), je bilo jasno najmanj takrat, ko je Miloš Kovačič, nekdanji predsednik uprave Krke, tovarne zdravil, ki se je na zadnjih držav-

nozborskih volitvah potegoval za mesto poslanca in je bil hkrati predsednik občinske organizacije LDS, vodenje stranke prepustil Tomažu Levičarju, poklicnemu svetovalcu Boštjana Kovačiča na mestu župana. Ob tem dodajmo, da Boštjanu Kovačiču vsa ta leta niso bili preveč naklonjeni niti v posameznih večjih lokalnih medijih, v zadnjem času pa se ta nenaklonjenost še stopnjuje.

Konec občinske koalicije Čeprav je Kovačič napovedoval, da na prihodnjih županskih volitvah ne bo več sodeloval, nekateri o

Župan Boštjan Kovačič

tem dvomijo. Kaj se bo zares zgodilo, bomo videli, dejstvo pa je, da je Kovačič pretekli teden potegnil eno svojih večjih političnih potez. Odpovedal je koalicijsko pogodbo s svetniško skupino LDS, ki so jo pred tremi leti sklenile LDS, SLS, DeSUS, Športna lista, SD, Lista za Dolenjsko in SMS. O tej odločitvi je javnost obvestil le pisno in bil sprva za novinarje, kot so poročali, nedosegljiv. Tudi v posameznih strankah so zatrdili, da so o Kovačičevi potezi najprej izvedeli iz medijev. Kovačič je v obvestilu tudi zapisal, da s tem prenehajo vse njegove obveznosti do spoštovanja kadrovskega dogovorov z LDS, hkrati pa je formalno potrdil svoj izstop iz LDS. Za to dejanje naj bi se bil odločil zaradi večkratne kršitve koalicijske pogodbe, svetniški skupini LDS pa očita nenačelno držo.

Član ali ne Na to se je seveda odzval Levičar in za STA dejal, da je Kovačičeva odločitev »popolnoma neprimerna in odraz njegove slabe politične kulture«. Zameri mu predvsem to, da glede

namere ni prej obvestil niti svoje stranke niti svetniške skupine LDS. Hkrati je dejal, da Kovačič ne more izstopiti iz stranke, saj že vrsto let ni njen član, ker naj ne bi bil plačeval članarine, v stranki pa sploh ni bil dejaven. Pri tem se je Levičar nekoliko zapletel, saj je hkrati dejal, da Kovačič ni izpolnjeval strankinega kadrovskega in vsebinskega programa, na kar so ga v LDS večkrat opozorili. Poočital pa mu je še neustrezno kadrovanje v občinski upravi in slabo upravljanje občine nasploh ter pojasnil, da ga LDS na prihodnjih volitvah ne bo podprla. Levičar je na spletnem portalu pojasnil tudi vsebino pisma, ki ga je Kovačič »dejansko naslovil na LDS Novo mesto«, v njem pa je, »ozirajoč se na bližnje lokalne volitve, spraševal glede podpore stranke njegovemu delu do konca mandata«. Levičar je pojasnil stališče LDS, iz katerega pa ni razvidno, da Kovačič ni član stranke, potrdil pa je vse očitke.

Zaostrene razmere Na Kovačičevo dejanje so se med prvimi odzvali v novomeškem odboru Nove Slovenije (NSi) in zapisali, da jih glede na večletna notranja nesoglasja med Kovačičem in LDS kot najmočnejšo svetniško skupino koalicije v občinskem svetu županovo dejanje ne preseneča, je pa to zaostriло politične razmere v občini, zato se v stranki sprašujejo, kako bo župan z okrnjeno podporo sklenil mandat in uresničil vse cilje ter program koalicije. V NSi županu med drugim očitajo, da bi moral vsak mesec sklicevati seje občinskega sveta, vendar tega v svojem mandatu ni delal. Nezadovoljni so tudi s pretiranim zadolževanjem občine in njenim razvojem. V Novem mestu se je torej kampanja za lokalne volitve že začela. ■

Izdam ti s poljubom, povej še naprej!

Orto Smart podarja 5.000 SIT!

paket
orto
smart

5 SIT/min
vsi klici v omrežju
Si.mobil - Vodafone

5 SIT/SMS

ORTO SMART PAKET
OD 15 DO 27 LET

NOKIA 6111

35.000 SIT*

- vgrajena digitalni fotoaparati in videokamera
- Bluetooth™
- EDGE
- brskalnik XHTML
- odjemalec elektronske pošte
- 23 MB internega spomina

NOKIA 6060

10.000 SIT*

- elegantna zunanost
- velik barvni zaslon
- odjemalec elektronske pošte
- WAP, GPRS, MMS
- mp3 zvonjenja
- budilka
- kalkulator

*Ceni telefonov veljata za naročnike paketov Orto Smart in Smart I, če bo naročniško razmerje med Si.mobilom in naročnikom trajalo najmanj 24 mesecev od dneva sklenitve Pogodbe o prodaji telefonskega aparata. Ponudba velja do 31.3.2006 oziroma do razprodaje zalog. Si.mobil si pridružuje pravico do spremembe cen. Bonus 5.000 SIT velja za vse nove naročnike Orto Smart, ki bodo do vključno 31.3.2006 kupili enega od ponujenih telefonskih aparatov in hkrati sklenili naročniško razmerje za obdobje najmanj 24 mesecev. Bonus se obračuna na prvih petih mesečnih računih kot popust v znesku 1.000 SIT. DDV je vključen. Več informacij tudi o ponudbi ostalih naročniških paketov na 080 40 40 40, na www.simobil.si in na prodajnih mestih Si.mobil - Vodafone. Si.mobil d.d., Smartinska 134b, SI-1000 Ljubljana | www.simobil.si

Ujemi svet

Nemška vlada na preizkušnji

Ana Müllner, foto: Reuters

V Nemčiji novoizvoljena vladna koalicija počasi začenja izpolnjevati eno najtežjih nalog mandata – reformo nemškega gospodarstva, ki je zaradi čedalje večje konkurenčnosti v zmeraj večji krizi.

Nemško gospodarstvo prav letos praznuje 50 let, kolikor jih je minilo od začetka velike gospodarske rasti, ki je nemško gospodarstvo uvrstila na tretje mesto na svetu. Njihova zgodba o uspehu je vsekakor svojevrsten fenomen, vendar pa zaradi verjetno ne dovolj hitrih reform nemška vlada ne bo mogla obdržati tega uglednega položaja. Gospodarstvo je bila tudi ena glavnih točk lanskega predvolilnega boja, obe vladni stran-

ki, Socialdemokratska stranka (SPD) in Krščansodemokratska unija (CDU), pa imata na reforme dokaj različne poglede. Točka, pri kateri se bodo v prihodnje še kresala različna mnenja, je zagotovo enotna davčna stopnja, ki jo želi uvesti CDU, znašala pa naj bi 19 odstotkov. Njena uvedba naj bi po mnenju kanclerke Angele Merkel imela pozitivne učinke na nemško gospodarstvo, vendar ji nasprotuje večina nemške javnosti.

Vladi v Berlinu zadnje čase sive lase povzročajo tudi sindikati, ki so se zatekli k skrajnemu sredstvu za izboljšanje svojega položaja – stavki. Zaradi novega zakona, ki predvideva več delovnih ur na teden, stavka že okoli 30 tisoč uslužbencev v javnem sektorju, da bodo nehali delati,

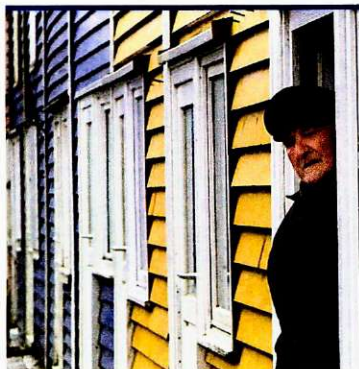
pa grozijo tudi zdravniki in zaposleni v jeklarski industriji.

Konec medenih tednov Iztek prvih sto dni nove nemške vlade pod vodstvom kanclerke Angele Merkel so nemški časopisi večinoma pospremili z naslovom, kot je »Konec medenih tednov«. Po

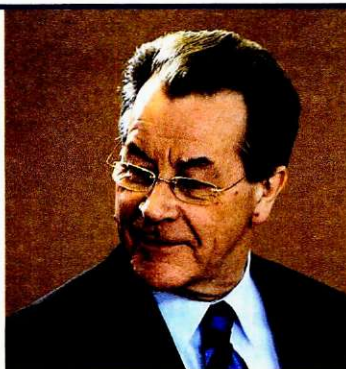
V mešani vladni koaliciji SDP in CDU še ni prišlo do večjih razhajanj.

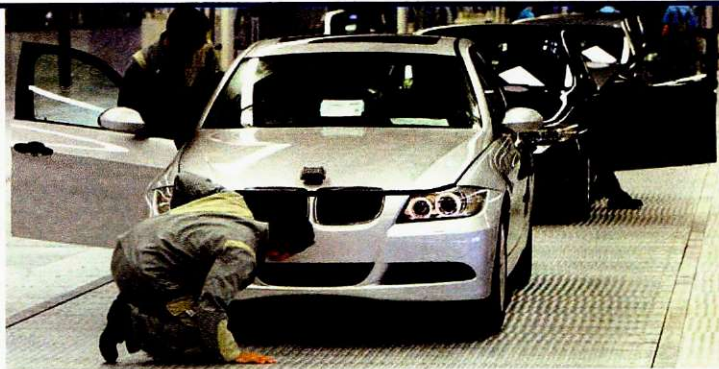
Nemška kanclerka Angela Merkel uživa visoko javnomnenjsko podporo.

Vlada želi zaposlovati starejše.

Minister za delo Franz Münterferig

Nemško gospodarstvo praznuje 50-letnico »gospodarskega čudeža«.

dobrih treh mesecih medijskega zatišja se v Nemčiji znova odpirajo debate o reformah. Prav tako se nemška javnost sprašuje, ali bo vladi uspelo prebroditi razlike, ki nastajajo predvsem zaradi koalicije dveh tradicionalno nasprotujočih si strank. Za zdaj do večjih razhajanj ne prihaja ali pa so le-ta dobro skrita pred očmi javnosti. Presenetljive pa so najnovejše javnomnenjske raziskave, ki jih je nedavno objavil nemški tednik Der Spiegel. Po teh podatkih vlada podpira dobrih 60 odstotkov Nemcev, kanclerko Angela Merkel pa kar 75 odstotkov.

Če je Merklova presenetila s svojo hitro vzpenjajočo se politično kariero, pa nihče ni pričakoval takšnega vzpona v zunanji politiki, še posebej glede na to, da je njen predhodnik Gerhard Schröder dolga leta veljal za enega najboljših diplomatov med evropskimi politiki. Merklovi je v slabega pol leta na kanclerskem stolčku uspelo ohraniti stara zaveznitva in si pridobiti nova. Sosednja Francija tako še naprej ostaja ena najtesnejših nemških zaveznic, čeprav je bilo po Schröderjevem porazu pričakovati ohladitev sosedskih stikov. Prav tako so se izboljšali stiki z ZDA, ki so bili pred njenim prevzemom kanclerskega stolčka na eni najnižjih točk v zadnjih desetletjih. Kot primer lahko navedemo dejstvo, da si je ameriški predsednik George Bush lani, ko je ZDA obiskal takratni kancler Schröder, za pogovor z njim vzel borih dvajset minut časa, medtem ko se je ob obisku Merklove z njo pogovarjal več kot dve uri.

EU proti primanjkljaju Nemško vodstvo je s strani EU že nekaj časa deležno ostrih kritik zaradi njihovega javnega primanjkljaja, ki po mnenju finančnih mini-

strov EU ne sme prekoračiti meje treh odstotkov bruto domačega proizvoda (BDP). Največji primanjkljaj je Nemčija sicer dosegla leta 2004, ko je znašal 3,9 odstotka BDP, lani pa 3,3 odstotka BDP. Postopek zaradi primanjkljaja je Bruselj proti Nemčiji začel januarja leta 2003, dve leti kasneje pa ga je začasno ustavil, saj je Berlin sprejel ustrezne ukrepe za njegovo znižanje. Ker pa ti niso bili dovolj učinkoviti, se je morala Nemčija znova zavezati, da bo primanjkljaj obrzerala do leta 2007. Evropski komisar za gospodarske in denarne zadeve Joaquín Almunia je dejal, da »bo nemški vladi to zagotovo uspelo glede na ugodne gospodarske napovedi«. Nemčija pa ni največja »grešnica«, kar se tiče javnega primanjkljaja, saj imata še večji primanjkljaj Italija in Grčija.

Aktiviranje starejših Eno bolj žgočih vprašanj je tudi aktiviranje starejše delovne sile, ki je večinoma izkoristila možnosti za zgodnje upokojevanje. V Nemčiji je tako ta čas zaposlenih le 42 odstotkov starejših od 55 let, oblasti pa želijo ta odstotek čim bolj povečati oziroma za nekaj let prestaviti starostno mejo za odhod v pokoj. V ta namen je vlada sprejela program, imenovan Inicijativa 50 in plus, ki je namenjen predvsem podjetjem. »Družba in predvsem zasebni delodajalci se morajo zavedati, da so starejši delavci na delovnem mestu prav tako učinkoviti kot mlajši,« je dejal nemški minister za delo Franz Münterferig, ki prihaja iz vrst SPD.

Zaposlovanje starejšega prebivalstva pa bi močno razbremenilo tudi pokojninski sistem v Nemčiji, o katerem v zadnjem času v parlamentu potekajo burne razprave.

Vlada je namreč potrdila, da se pokojnine do leta 2009 ne bodo zviševale, potem pa naj bi postopoma naraščale do leta 2012. Do tega datuma naj bi povprečna pokojnina znašala okoli 1.500 evrov v primerjavi z zdajšnjo, ki znaša 1.100 evrov. Dokončne spremembe pokojninskega sistema Nemci lahko pričakujejo prihodnje leto.

Tema je toliko bolj aktualna tudi zaradi naglo starajočega se prebivalstva (stopnja rodnosti v Nemčiji je zadnja leta ena najnižjih v Evropi). To pa utegne povzročiti novo razhajanje med CDU in SPD, saj SPD odločno nasprotuje tako korenitemu reformiranju pokojninskega sistema, kot ga zagovarjajo v CDU. ■

Janša na uradnem obisku v Nemčiji

Prejšnji teden se je slovenski premier Janez Janša v družbi ministra za zunanje zadeve Dimitrija Rupla mudil na uradnem obisku v Nemčiji, kamor se je odpravil na povabilo nemške kanclerke Angele Merkel. Pogovori so se večinoma dotikali aktualnih tem Evropske unije, kot so predsedovanje povezavi, uresničevanje lizbonske strategije in evropska ustavna pogodba. Nemčija bo polletno predsedovanje povezavi prevzela januarja 2007, Slovenija pa leto kasneje, kar pomeni, da bosta obe državi skupaj s Portugalsko članici t. i. trojke. Čeprav te države EU predsedujejo samostojno, pa mora trojica do letošnje jeseni skupaj oblikovati 18-mesečni program aktivnosti. Tako Janša kot Merklova sta se strinjala tudi v tem, da je za prihodnost EU treba poskrbeti za primerno institucionalno nadgradnjo sedanjega sistema, kajti v nasprotnem primeru bo ogrožena predvsem prihodnja širitev unije.

Nemčija je za Slovenijo ena glavnih gospodarskih partneric; z njo poteka skoraj četrtina menjave (dobrih 22 odstotkov), predstavlja pa tudi petega največjega tujega investitorja v slovensko gospodarstvo. Nedavni Janšev obisk v Berlinu potrjuje, da so odnosi med državama trdni, saj obe državi poleg močnega gospodarskega sodelovanja povezujejo tudi skupni pogledi na evropsko politiko, k čemur je nedvomno pripomogla tudi izvolitev Merklove za kanclerko.

Maratonski proces

Tri leta po umoru prvega demokratično izvoljenega srbskega predsednika vlade Zorana Đinđića, vodje Demokratske stranke (DS), ki ga v Srbiji označujejo za največjega vizionarja novejših zgodovine, še vedno poteka proces proti 13 ljudem, ki so obtoženi neposrednega sodelovanja v atentatu, med katerimi jih je šest še vedno na begu. 51-letnega Đinđića so umorili 12. marca 2003 pred vhodom v poslopje srbske vlade, slednja pa je le nekaj ur pozneje objavila imena atentatorjev, ki naj bi jih bil vodil nekdanji poveljnik posebne policijske enote in vodja kriminalne združbe Zemunski klan Milorad Ulemek Legija. Trinajstim neposrednim obtožencem za atentat so začeli soditi deset mesecev pozneje, sodnemu postopku pa za zdaj še ni videti konca.

Za zapahi Na sodišču v kraju Maidstone v jugovzhodni Angliji je nastopilo pet obtoženih v zvezi z največjim ropom v britanski zgodovini, ko so roparji iz trezorja v kraju Tonbridge odnesli za rekordnih 53 milijonov funtov (78 mili-

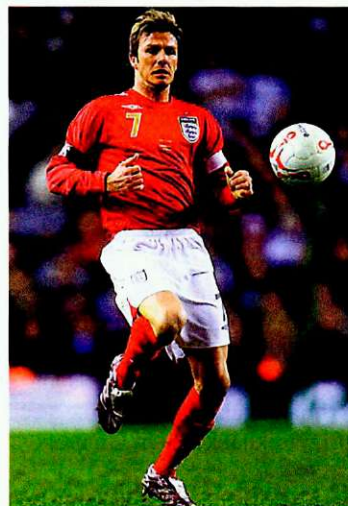
jonov evrov) denarja in dragočnosti. Štirje moški, ki so nastopili prek videopovezave iz londonskega zapora Belmarsh, in ženska, ki je na sodišče prišla osebno, so med drugim obtoženi zarote in ugrabitve. Obtoženi so na sodišču samo

potrdili svojo identiteto, znova pa naj bi pred sodiščem nastopili 12. junija, ko naj bi se začela glavna obravnava; do tedaj ostajajo v priporu. Največji rop v britanski zgodovini je bil 22. februarja v kraju Tonbridge, 30 kilometrov jugovzhodno od Londona.

Začetki Dve pismi kapetana angleške nogometne reprezentance Davida Beckhama, ki jih je napisal v svojih najstniških letih in razkrivata njegovo naklonjenost do predstavnic nežnejšega spola ter navdušenost nad skromnim prvim izplačilom, ki ga je prejel pri Manchesteru Unitedu, so na dražbi prodali za 1.058 funtov oziroma 1.500 evrov. V pismih, ki jih je 16-letni Beckham opremil z risbami in poslal prijatelju Leeju,

je nogometaš španskega Reala Madrida razkril, da je njegova prva plača pri Manchesteru Unitedu, kjer je začel kariero, znašala

120 funtov. Danes pri Realu tedensko zasluži 100.000 funtov.

Prva predsednica Na slovesnosti v Santiagu de Chile je prisegla nova čilska predsednica Michelle Bachelet in tako postala prva predsednica v tej državi. 54-letna nekdanja ministrica za zdravje in obrambo je nasledila socialista Ricarda Lagosa. Slovesnosti so se udeležili številni tuji državniki, med njimi ameriška državna sekretarka Condoleezza Rice. Bacheletova prihaja iz socialistične stranke, zato je pričakovati nadaljevanje politike priljubljenega predsednika, a z ženskim pristopom. V predvolilni kampanji je obljubila predvsem zmanjšanje prepada med bogatimi in revnimi, ki je po 15 letih demokracije

TUJI TISK

Le Nouvel Observateur

Proti kraljici

Avstralski domorodci se morajo še vedno bojevati za svoje pravice. Dejstvo, da je Velika Britanija leta 1788 zavojevala Avstralijo, ostaja za tamkajšnje aborigine odprta rana. Okoli sto avstralskih domorodcev je zagrozilo britanski

kraljici Elizabeti II. s sodnim pregonom zaradi genocida nad njimi. Za to so se odločili, potem ko se je izkazalo, da ni dokumenta, ki bi priznaval nepoštenost tega, kar se je dogajalo z domorodci po britanski invaziji. Avstralski domorodci predstavljajo manj kot 2 odstotka prebivalstva države in živijo v zelo slabem položaju. Po alkoholizmu, brezposelnosti, številu samomorov in primerih družinskega nasilja močno prekašajo druge prebivalce Avstralije, po življenjski dobi pa za njimi zaostajajo 20 let. Kraljica Elizabeta II. predseduje zvezi, ki združuje Veliko Britanijo in 53 neodvisnih angleško govorečih držav, ki so bile nekoč angleške kolonije.

The Mirror

V bunkerju

V podzemni labirint talibanov v Afganistanu je prvokrat stopila noga novinarja The Mirrorja. Opisal ga je takole: velike sobe s hodniki, vroča in hladna voda, porcelanaste sanitarije in gigantski betonski svodi omogočajo prebivalcem

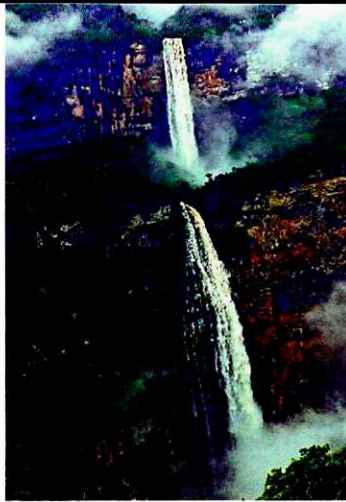
razkošje in udobje. Toda oči takoj pritegnejo sledovi nasilja: v smeteh se valja tam roka, tu noga, deli kosti in obleke. To je namreč natančno projektiran podzemni bunker, ki ga je dal Osama bin Laden zgraditi za svojega ključnega pomočnika, vodjo talibanov mulo Omarja in zavestnejše borce Al Kaide. Od daleč se zdi, da so pred nami hribi kot vsi drugi, in šele ko se približaš, opaziš stilna vrata, vhod v labirint podzemnih tunelov, ki še vedno seje strah v bližnjem mestu Kandaharju, drugem največjem mestu v Afganistanu. Ta kraj je Afganistanu prinesel ogromno smrti. To pribežališče so Američani po 11. septembru zbombardirali, toda kljub temu je večina labirinta ostala nedotaknjena.

v Čilu čedalje večji, čeprav je država s 15,9 milijona prebivalcev v primerjavi z drugimi latinskoameriškimi državami razmeroma bogata, predvsem po zaslugi visoke cene bakra. Bacheletova, po izobrazbi pediatriinja, pooseblja tragedijo čilskega naroda. Njenega očeta, ki je bil general, je dal diktator Augusto Pinochet zaradi nasprotovanja državnemu udaru leta 1973 mučiti do smrti. Tudi

sama je bila žrtev mučenja, a ji je uspelo pobegniti v izgnanstvo, od koder se je nato vrnila domov.

Slapovi Nemški znanstveniki so v Peruju skupaj s perujskimi kolegi odkril tretji največji slap na svetu. Slap je visok 771 metrov, pred njim pa sta še slap Salto del Angel v Venezueli z 972 metri in Tugela Falls v Južnoafriški republiki, ki je visok 948 metrov. Novi slap so poimenovali Gocta po najbližjem naselju, nahaja pa se v središču pokrajine Cahcapoyas, 700 kilometrov severovzhodno od perujskega glavnega mesta Lime. Med tamkajšnjimi prebival-

ci kroži legenda, da v slapu zlatolasla sirena hrani zlato, pri tem pa ji pomaga velika kača, zaradi česar se tamkajšnji prebivalci slapu na daleč izogibajo.

Beethovnova hiša Bonnski muzej Beethovnova hiša bo najpozneje do jeseni kupil pomemben skladatelj rokopa njegove Misse solemnis. Muzej, ki hrani najbogatejšo javno Beethovново zbirko, zdaj išče finančno podporo. Lastni delež za nakup rokopisa naj bi znašal 200.000 evrov, drugih podrobnosti o ceni pa niso navedli. Gre za 440 strani, kar je najobsežnejša Beethovnova partitura. Missa solemnis sodi med največje ustvarjalne dosežke tega velikega nemškega skladatelja.

Tople zime Kanada je letošnjo zimo dosegla najvišje temperature vse od leta 1984, ko so začeli temperature zapisovati. Letošnja povprečna temperatura je bila za

3,9 stopinje Celzija višja od povprečne temperature, na severu Kanade pa celo za šest stopinj višja od povprečja. Toplejša zima sicer zniža stroške ogrevanja, prebivalci na severozahodu države pa imajo predvsem transportne težave, saj so odvisni od cest, ki v mrazu vodijo prek zaledenelih jezer. Znanstveniki menijo, da višje temperature kot posledica globalnega segrevanja še niso vzrok za zaskrbljenost,

saj lahko temperature zelo nihajo. Kljub vsemu opozarjajo, da je letos že osmo leto, ko so se povprečne temperature v tej državi dvignile.

Podvodne mravlje

V Avstraliji so znanstveniki po naključju odkrili podvodne mravlje. Te mravlje živijo v gozdovih Mangrove, njihova gnezda pa voda redno poplavlja. Živalim nato uspe, da se skrijejo v zračne luknje ali pa plavajo na površini vode. To so edine mravlje na svetu, ki lahko preživijo v okolju, ki je redno pod vodo. Mravlje, ki so jih poimenovali polyrhachs sokolova, celo zmorejo prek vode prenašati hrano. Odkrili so jih po naključju, med snemanjem filma o žuželkah v gozdovih Mangrove, ko so raziskovalci eno izmed mravelj dali na kamen v vodi, da jim ne bo pobegnili. Na njihovo presenečenje ta metoda ni bila učinkovita, saj je mravlja skočila v vodo in izginila. Mravlje v vodi ogrožajo tako ribe kot raki.

Vir: STA

TUJI TISK

The Wall Street Journal

Struktura vode

Raziskave strukture vode so se začele že v viktorijanski dobi, vendar je številne generacije znanstvenikov niso mogle razvozlati. »Zelo nenavadno je, da zares ne razumemo strukture vode,« pravi strokovnjak za fizikalno kemijo s

standfordske univerze Andreas Nilsson, ki je s sodelavci raziskoval vodo s pomočjo rentgenskih žarkov in odkril, da se struktura vode v resnici zelo razlikuje od tega, kar o njej piše v učbenikih. Molekule vode nimajo oblike tetraedrov, malih piramid z osnovo v obliki trikotnikov. Voda po strukturi veliko bolj spominja na ocean, sestavljen iz obročkov in verižic, kjer je večina molekul med seboj povezana. Zanimanje trditve, da voda kot kemijska spojina nima matematično pravilne strukture, je zelo pomemben dogodek. Če ima namreč voda drugačno strukturo, se zagotovo tudi obnaša drugače, kar lahko ključno spremeni znanstvene pojme.

New Scientist

Moč misli

Na sejmu elektronike v Nemčiji so predstavili računalnik, ki dela s pomočjo misli. Ta naprava bo lahko omogočila paraliziranim pacientom, da bodo lahko delali z računalnikom, ljudem z amputiranimi okončinami pa bo omogočila elek-

tronsko upravljanje s protetičnimi rokami in nogami. Napravo Berlin Brain-Computer Interface (BBCI) so sestavili raziskovalci z Inštituta Fraunhofer v Berlinu in medicinske fakultete Charite Humboldtove univerze v Berlinu. Predstavili so jo na sejmu elektronike CeBit v Hannoveru. Naprava omogoča tiskanje sporočil s pomočjo miselnega nadzora kurzorja. Uporabnik si mora nadeti čelado z elektrodami, ki opažajo električno aktivnost v možganih, tako imenovani biotok možganov. Sodeč po množici, ki si je prišla ogledat ta računalnik, je njegov potencial ogromen. Tehnologija upravljanja računalnikov s pomočjo biotoka se razvija čedalje hitreje in marsikatera predstava iz znanstvene fantastike bo postala resničnost.

INTERVJU

Dr. Gregor Virant

Plače bi se znižale tudi ustavnim sodnikom

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Šestintridesetletni Gregor Virant je eden najprodornejših ministrov te vlade. Sam pravi, da je njegova vloga nevhvaležna, njegovo poslanstvo pa restriktivno tako pri zaposlovanju kot pri plačah. Pri tem uživa veliko podporo predsednika vlade. Promoviral je na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Študijsko se je izpopolnjeval na Glasgow Caledonian University, je habilitirani univerzitetni učitelj na Fakulteti za upravo Univerze v Ljubljani. Bil je svetovalec ustavnega sodišča, nato državni sekretar za javno upravo, dejaven je tudi v mednarodnih koordinacijah in je seveda dober poznavalec področja, ki ga vodi.

Ustavno sodišče je začasno zadržalo plačno reformo v javnem sektorju. Kakšno je vaše stališče do tega?

Vlada se je resno lotila plačne reforme v javnem sektorju. V prejšnjem mandatu je bil sprejet zakon o sistemu plač v javnem sektorju, ki je postavil temelje za enoten, pregleden in pravičen plačni sistem v javnem sektorju, v praksi pa to ni zaživel. V mandatu sedanje vlade so se začeli praktični premiki. Sklenili smo, da bomo v prvi fazi uredili najvišje plače v javnem sektorju, to so plače funkcionarjev in direktorjev. Tudi na simbolni ravni je pomembno, da smo začeli pri sebi. Ureditev funkcionarskih in direktorskih plač smo šteli za pomemben dosežek, tako da mi je zelo žal, da je ustavno sodišče reformo funkcionarskih plač zdaj zamrznilo. Novo ureditev smo uskladili in potrdili na vladi, čeprav se predsedniku vlade brutoplača zniža kar za 160 tisoč dolarjev, ministrom pa za približno 50 tisoč dolarjev. Projekt smo uspešno spravili tudi skozi parlament, čeprav se tudi poslanecem plače znižajo povprečno za približno 40 tisoč dolarjev. Zataknilo pa se je v sodstvu. V sodstvu obseg mase denarja za plače ostaja nespremenjen, povprečna plača sodnika ostaja torej enaka. Novost je v tem, da bo del plače sodnika odvisen od njegove uspešnosti, od njegovih delovnih rezultatov. Odlični sodnik bo torej lahko dobil višjo plačo kot doslej, slabši pa nižjo. Ustavno sodišče je do dokončne odločitve zadržalo to ureditev z utemeljitvijo, da bi njeno izvajanje povzročilo škodljive posledice za delovanje sodstva. Sam se s to obrazložitvijo ne strinjam. Ustavno sodišče je s to odločitvijo

dalo »potuho« ekstremnim reakcijam dela sodnikov, ki so napovedovali belo stavko. Z odločitvijo ustavnega sodišča so zamrznjena znižanja plač za številne funkcionarje. Ohranjena je uravnilovka v sodstvu in sposobnim sodnikom se onemogoča, da bi zaslužili več.

Kakšne pa so konkretne številke?

Naj to prikažem na konkretnem primeru: okrajni sodnik na začetku svoje kariere z osmimi leti delovne dobe, star 32 let, ki ima zdaj 280 tisoč dolarjev netoplače, po novem pa bi imel od 275 tisoč do 315 tisoč dolarjev. To pomeni, da bi izgubil lahko največ 5 tisoč dolarjev, če bi delal podpovprečno, z zelo uspešnim delom pa bi se mu lahko plača povečala za 35 tisoč dolarjev. Ob tem je v zakonu predvideno tudi plačevanje dodatnih obremenitev oziroma dodatnega dela v okviru programa odprave sodnih zaostankov. Če predpostavljamo, da bi sposoben sodnik, ki bi bil pripravljen zelo veliko delati, pri tem zaslužil še 40 tisoč do 50 tisoč dolarjev, bi lahko imel okrajni sodnik začetnik, na začetku svoje sodniške kariere torej, namesto sedanjih 280 tisoč približno 360 tisoč dolarjev netoplače, odvisno od njegovih delovnih rezultatov. Ta primer ponazarja bistvo sprememb.

Za koliko časa je reforma s to odločitvijo zadržana?

Glede na izjemno hitrost, s katero je ustavno sodišče sklenilo začasno zadržati z vidika davkoplačevalcev bistveno pravičnejši plačni sistem, pričakujem, da bo to sodišče ročno zavoro spustilo v razumnem roku in da bo v zadevi odločilo najkasneje do poletja, da plačna reforma ne bo stala. Če bo ustavno sodišče ugotovilo, da je ureditev skladna z ustavo, bo nova ureditev začela veljati takoj. Če pa bodo ustavni sodniki presodili, da je nova ureditev v kakšni točki neskladna z ustavo, bomo seveda to popravili v najkrajšem mogočem času in v vsakem primeru do konca letošnjega leta novo ureditev spravili v življenje.

Kaj pomeni to za plače drugih v javnem sektorju?

Ustavno sodišče je zamrznilo celotno novo

ureditev funkcionarskih plač, ne samo sodniških, tudi spremembe v plačah predsednikov, ministrov, poslancev, županov in drugih funkcionarjev. Pravzaprav iz teh krogov ni prišla nobena pobuda za presojo ustavnosti, čeprav se funkcionarjem zunaj sodstva plače znižujejo. Zato sem toliko bolj začuden, da je ustavno sodišče razširilo veljavnost začasne odredbe na vse funkcionarje, čeprav so se pritožili samo sodniki.

Bi se z novo ureditvijo znižale plače tudi ustavnim sodnikom?

Da, z odločitvijo ustavnega sodišča je zamrznjeno tudi znižanje plač ustavnih sodnikov. Ustavnim sodnikom bi se namreč plače po novem sistemu zaradi nižjega dodatka za delovno dobo znižale od 40 do 80 tisočakov.

Kako pa je s plačami direktorjev v javnem sektorju, te niso zamrznjene?

Tako je, nova ureditev plač zanje velja od 1. marca. Sedaj zelo intenzivno spremljamo uresničevanje novega sistema. Prvi meseci bodo težki, saj so se nekaterim plače znižale. V teh mesecih bomo opazovali, kako se sistem uveljavlja v praksi. Če se bodo pokazale še kakšne anomalije, jih bomo seveda odpravili, prepričan pa sem, da nova ureditev pomeni bistveno večji red na področju direktorskih plač v javnem sektorju. Obsega približno 1.800 direktorjev v državni upravi, v občinskih upravah, v javnih zavodih, javnih agencijah in javnih skladih. Ne vključuje pa javnih podjetij; ureditev teh plač je naloga ministra za gospodarstvo.

Kakšni so odmevi sindikatov v javnem sektorju na vse to?

Mislim, da so tudi oči sindikatov javnega sektorja uprte v ustavno sodišče. Vsi vemo, da bo imela odločitev daljnosežne posledice. Vsak premik v funkcionarskih plačah potegne za seboj učinke v vseh plačah v javnem sektorju. Za plače v javnem sektorju letno namenimo približno 700 milijard dolarjev in potrebna je skrajna previdnost pri vsaki potezi, če želimo ohraniti načela enotnosti, preglednosti, pravičnosti in finančne vzdržnosti plačnega sistema. Ta načela pa je nujno ohraniti, saj to ►

► od nas upravičeno pričakujejo tako davkoplačevalci kot javni uslužbenci.

Dejali ste, da zaradi odločitve ustavnega sodišča ne bo predvidenih proračunskih prihrankov. Ali so bili narejeni kakšni izračuni?

Teh prihrankov, če bi bila plačna reforma izvedena po predvidevanjih, bi bilo samo letos v višini približno 200 milijonov tolarjev.

Dejali ste, da v odločitvah ustavnega sodišča vidite tudi pozitivne posledice, da boste imeli več časa za prepričevanje sodnikov. Je to zaradi nagrajevanja?

V vsaki stvari mora človek poskusiti najti tudi svetlo plat. Če že ima zamrznitev kakšno svetlo plat, je ta v tem, da se nam odpira čas za nove pogovore s sodstvom, da sodnike in sodstvo prepričamo o nujnosti sprememb, da jim še dodatno razložimo, zakaj vztrajamo pri enotnem, preglednem in pravičnem plačnem sistemu v javnem sektorju. Lahko je to tudi čas za iskanje kompromisa, vendar vlada ne bo sprejela kompromisa, ki bi odstopal od načela enotnosti in pravičnosti plačnega sistema v javnem sektorju ter plačevanja sodnikov po delovnih rezultatih.

Sodelovali ste tudi v razpravi o reformah v javnem sektorju. Kakšne reforme lahko pričakujemo?

V javnem sektorju je gotovo ena ključnih reform reforma plačnega sistema, s katero se zagotavlja enoten, pregleden in pravičen sistem ter se odpravljajo plačna nesorazmerja. Vlada vztraja pri tem, da mora biti reforma finančno vzdržna, kar pomeni, da ne sme povzročiti povečevanja mase sredstev za plače. V tem sistemu je zelo pomembno, da se uvajajo elementi fleksibilnosti, to je možnosti boljšega plačevanja tistih, ki več delajo. V javni upravi pa so spremembe usmerjene predvsem v odpravo administrativnih ovir in v poenostavljanje postopkov. Na tem področju delamo že od prvega dne in smo dosegli že zelo konkretne in merljive rezultate. Lani smo s številnimi ukrepi poenostavili in pocenili upravne storitve. Znova smo uvedli možnost overitve podpisa na upravnih enotah, kar je precej ceneje kot pri notarjih. Uvedli smo možnost, da nekatere storitve (naročilo osebnih dokumentov, registracija avtomobila) opravimo kjer koli v Sloveniji ne glede na to, kje imamo prijavljeno stalno prebivališče. Prvega julija smo zagnali projekt VEM (Vse na enem mestu), ki omogoča, da državljan, ki želi opravljati neko dejavnost kot samostojni podjetnik, vse potrebne administrativne opravke uredi na enem mestu, in to zastonj. Vzpostavili smo 200 enotnih vstopnih točk in na vseh teh državljan lahko urejajo vse te zadeve zastonj, mogoče pa jih je urediti tudi prek interneta. Tudi v nadaljevanju imamo zelo ambiciozne cilje zlasti na področju poenostavljanja postopkov in odprave birokratskih ovir.

Lahko poenostavitve podrobneje pojasnite?

Naj s primerom ponazorim, kako so se poenostavili postopki po dobrem letu delovanja vlade. Vzemimo za primer registracijo in prodajo avtomobila. Prvič, odpravljene so bile »nesrečne« avtomobilске nalepke. Drugič, avtomobil se lahko registrira kjer koli, ne samo tam, kjer ima lastnik prijavljeno stalno prebivališče. Tretjič, pri prodaji avtomobila ni potrebna notarska overitev podpisa prodajalca, ampak najmanj petkrat cenejša overitev na upravni enoti (torej tam, kjer se opravi registracija). Četrtyč, ko poteče registracija avtomobila, upravna enota o tem prijazno obvesti lastnika, in to v roku, ki še omogoča podaljšanje registracije brez posebnih stroškov. Petič, vsa plačila, vključno s povračilom za uporabo cest, se lahko izvedejo s plačilnimi karticami. Na tem področju se obetata še dve pomembni novosti. Prva je podaljšanje roka za opravljanje prvega tehničnega pregleda s treh na štiri leta, kar po naših izračunih za lastnike vozil pomeni prihranek 350 milijonov tolarjev letno brez upoštevanja prihranjenega časa. Tehnični pregled stane 7 tisoč tolarjev, avtomobilov, pri katerih je bila prva registracija opravljena pred tremi leti, je vsako leto 50 tisoč. Druga bistvena sprememba je, da bomo v kratkem omogočili podaljšanje registracije avtomobila prek interneta, in to brez uporabe digitalnega potrdila. Storitve preprosta, tako da jo bo lahko brez strahu uporabil vsak, ki ima dostop do interneta.

Kako pa je, če uradniki pošiljajo državljanke od vrat do vrat, kar se še vedno dogaja? Kako lahko ljudje ravnajo v tem primeru,

kam se lahko obrnejo in opozorijo na te stvari, saj vsega pač ne morete vedeti?

Kar se tiče pošiljanja od vrat do vrat, moram opozoriti, da zakon uradnikom prepoveduje, da bi stranke pošiljali po potrdila, izpiske in druga dokazila o podatkih, ki so že v uradnih evidencah. Prav je, da ljudje to vedo in da od uradnikov zahtevajo, da si te podatke pridobijo sami. Na ministrstvu si zelo prizadevamo, da se ta princip čim bolj uveljavi tudi v praksi. Če se princip kje krši, potem lahko državljan to sporoči naši upravni inšpekciji. Če pa imajo državljan ali podjetja predloge za poenostavitev posameznih upravnih postopkov, nam jih lahko pošljejo na spletni naslov: oao.predlogi@gov.si in mi bomo na te predloge odgovorili, jih preučili, in če bodo utemeljeni, jih bomo vključili v program odprave administrativnih ovir.

Kje pa so ti inšpektorji?

Inšpektorji upravne inšpekcije in inšpektorica za sistem javnih uslužbencev delujejo v zgradbi našega ministrstva na Tržaški cesti 21 v Ljubljani.

Kako boste uredili veliko število agencij in drugih podobnih ustanov? Bojan Starman, predsednik parlamentarnega odbora za nadzor proračuna in javnih financ, je dejal, da je teh veliko, da nekateri tam zaposleni nimajo niti potrebnih orodij za delo.

Obvladovanje števila zaposlenih v javni upravi je ena najtežjih nalog. Lani je bila naša vlada bistveno uspešnejša kot katera koli doslej, ker smo prvič v zgodovini samostojne

Z odločitvijo ustavnega sodišča so zamrznjena znižanja plač ... Ohranjena je uravnilovka v sodstvu in sposobnim sodnikom se onemogoča, da bi zaslužili več.

Slovenije število zaposlenih v državni upravi rahlo zmanjšali. Pri tem ni upoštevana Slovenska vojska, ki se profesionalizira. Število smo znižali simbolično (60), kar je velik uspeh v primerjavi s prejšnjimi leti, ko se je to število povečevalo za 400, 500 ali 600 oseb letno. V javni upravi je to ena najtežjih nalog zato, ker se pojavljajo nove naloge, ker so stalne težnje po povečevanju števila zaposlenih. Naše ministrstvo si zelo prizadeva, da bi omejili zaposlovanje. Tudi letos bomo poskušali ohraniti trend zmanjševanja števila zaposlenih. Prav v teh dneh se pogovarjamo z vsemi ministrstvi, iščemo njihove notranje rezerve. Nova zakonodaja omogoča tudi reorganizacijo in ugotavljanje presežkov, omogoča odpoved delovnega razmerja nesposobnim zaposlenim in v to smer skupaj s kolegi ministri iščem rezerve ter se z njimi »pogajam« o

dovoljenih zaposlitvenih kvotah v letošnjem in prihodnjem letu. Moje izhodišče je, da moramo število zaposlenih zmanjšati.

Kako pa je s tistimi, ki imajo pogoje za upokožitev, pa se ne upokožijo?

Tudi to je novost. S 1. januarjem letos lahko javna uprava odpove delovno razmerje tistemu, ki je izpolnil polne pogoje za upokožitev, in takšnih primerov je bilo že kar nekaj. V tej točki je v javni upravi uveljavljena večja fleksibilnost kot v gospodarstvu.

Počasi se bo torej miselnost, da je zaposlitev v javni upravi najvarnejša in najboljša, spremenila?

Zaposlitev v javni upravi ni več tako varna, kot je bila. Lahko pa rečem, da je za sposobne in delovne uslužbenke še vedno dokaj varna, varnejša kot v gospodarstvu.

Kmalu po prevzemu oblasti je eden od novozaposlenih na enem od ministrstev dejal, da je delal že marsikje, a tako malo, kot se dela na tem ministrstvu, se nikjer ni delalo. Kako boste rešili te stvari?

No, zanimivo bi bilo vedeti, za katero ministrstvo gre. Sam lahko zagotovim, da se na našem ministrstvu dela zelo veliko. V mnogih segmentih našega ministrstva moji sodelavci delajo tako, da se kar kadi. Lani smo kljub številnim novim nalogam število zaposlenih zmanjšali. Ne trdim, da pri nas v hiši nimamo notranjih rezerv, nasprotno, jih že iščemo, vendar bi lahko rekli, da se lahko glede učinkovitosti primerjamo tudi s kakšnim solidnim podjetjem. Generalni sekretar našega ministrstva je prišel z menedžerske pozicije v gospodarstvu in pogosto reče, da še nikoli ni bil tako obremenjen kot sedaj, ko dela v državni upravi.

Kakšna merila boste postavili za merjenje učinkovitosti v celotni javni upravi?

Ocenjevanje in merjenje delovne uspešnosti in rezultatov je vedno naloga neposrednega vodje, to je menedžerja. V vsaki instituciji mora vrh določiti cilje, po možnosti merljive, in potem spremljati njihovo uresničevanje. Nemogoče bi bilo, da bi natančna merila uspešnosti predpisali iz ene točke, to je z ministrstva za javno upravo. To bi bilo birokratsko in toga. Ocenjevanje delovne uspešnosti mora biti v rokah vsakega menedžerja, saj je njegova tudi odgovornost za dobro opravljeno delo in doseg ciljev. Primer meril delovne uspešnosti so merila, ki sem jih določil za načelnike upravnih enot. Njihova uspešnost, od katere je odvisna tudi plača, se meri glede na zadovoljstvo strank, glede na zadovoljstvo zaposlenih in glede na količino opravljenih upravnih storitev na zaposlenega (učinkovitost).

Celo nekateri ministri se včasih jezijo na vas, češ da ste preveč zahtevni pri zaposlovanju pa tudi pri plačah. Kako odgovarjate na to?

Moja vloga v vladi ni hvaležna. Moje poslanstvo je, da sem restriktiven tako pri zaposlovanju kot tudi pri plačah.

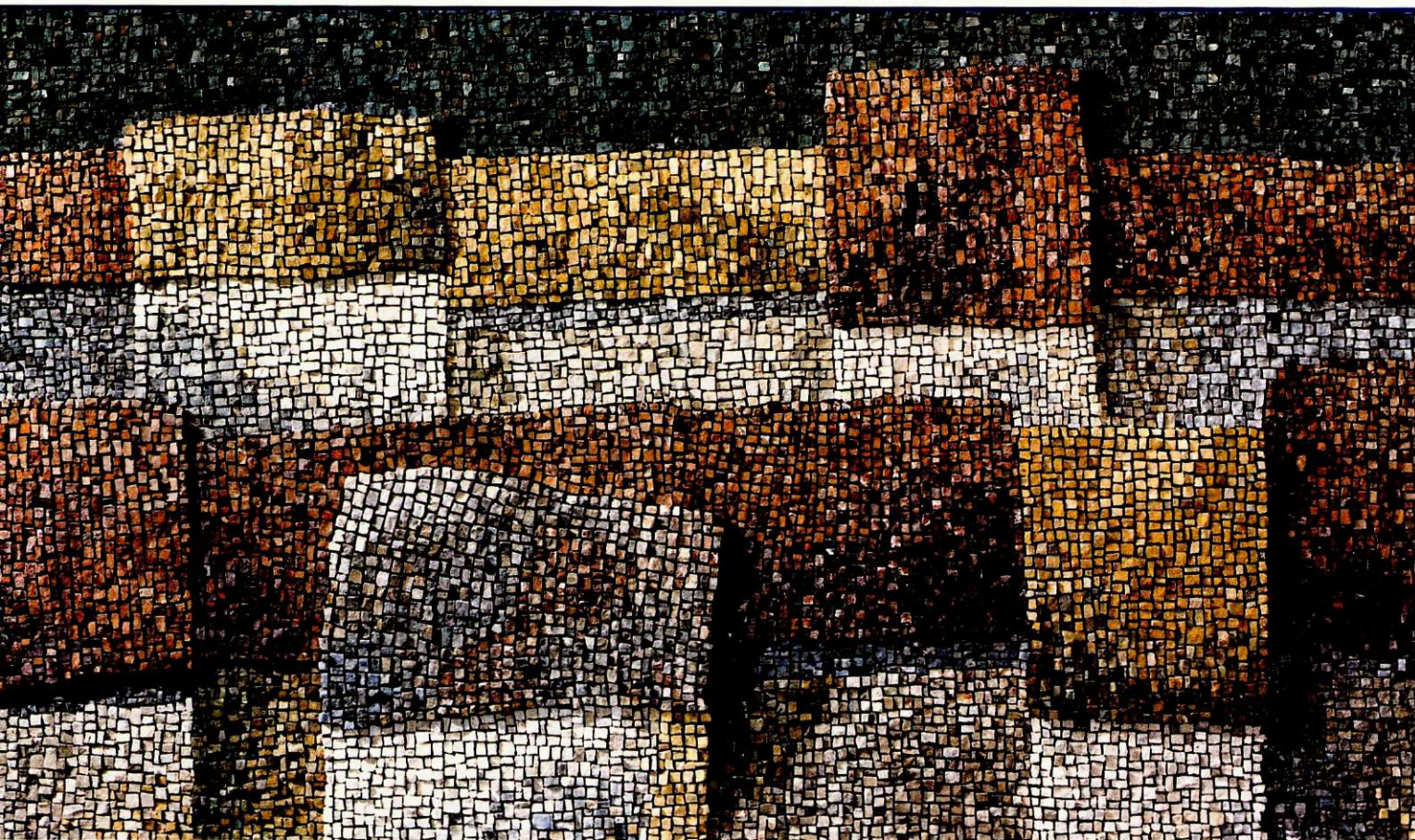
Moja vloga v vladi ni hvaležna. Moje poslanstvo je, da sem restriktiven tako pri zaposlovanju kot pri plačah. Pogosto se naše ministrstvo vtakne v zakonske predloge drugih resorjev, ker poskušamo odstraniti birokratske ovire. Včasih je kakšen kolega minister zaradi tega slabe volje, vendar ne verjamem, da mi to zameri. Z vsemi kolegi imam zelo dobre odnose, predvsem pa imam zelo močno podporo predsednika vlade. Prepričan sem, da zahtevnih projektov, kot so recimo zniževanje nekaterih plač, odprava birokratskih ovir, zmanjševanje števila zaposlenih, ne bi mogli nikoli izvesti, če ne bi imeli res trdne podpore v vrhu vlade, to se pravi njenega predsednika.

Kaj pa se dogaja na področju stroškov za prevoz na delo?

Stroški prevoza na delo in z dela v zadnjih letih v upravi strmo naraščajo. Ocenjujem, da je to deloma posledica objektivnih razlogov, recimo velikega prestrukturiranja carinske službe, kjer se nekateri zaposleni vozijo tudi po 150 kilometrov in več zaradi odprave carinskega nadzora na severni meji in prehoda na južno mejo. Deloma pa je to posledica subjektivnih razlogov. Prvič, veljavna ureditev omogoča, da se povrnejo stroški v višjem obsegu, kot pa je cena najcenejšega racionalnega prevoza v službo. Drugič, dobivamo informacije, da prihaja do zlorab, to se pravi primerov, ko ljudje prijavijo potne stroške iz oddaljenih krajev, čeprav se v resnici v službo vozijo z bistveno bližje lokacije. Na ministrstvu smo že pripravili rešitve za to, pripravljena je nova uredba, ki jo intenzivno usklajujemo z ministrstvi in sindikati.

Vlada redno obiskuje kraje po Sloveniji, v okviru teh pa vi obiskujete tudi upravne enote. Kakšni so vaši vtisi in kaj se dogaja na področju njihove reorganizacije?

Obiski po regijah so za naše ministrstvo in za vlado kot celoto zelo koristni. S terena prinesemo vedno kup povratnih informacij in koristnih predlogov, številne od njih pa nato uveljavimo tudi v praksi. Večkrat že v nekaj tednih iz teh predlogov oblikujemo predpise, vlada pa jih nato sprejme. Ko obiskujem upravne enote, se mi potrjuje ugotovitev, da so te v veliki večini zelo kakovostne, da zagotavljajo kakovostne storitve, da redno merijo zadovoljstvo strank in da jih te razmeroma visoko ocenjujejo. Spremembe vidim tudi na področju davčne službe, ker je z novim vodstvom, to je z gospodom Ivanom Simičem, prišlo do premikov v smeri prijaznejše in učinkovitejše davčne administracije. Z reorganizacijo upravnih enot pa ne hitimo, ker ne želimo, da bi to na terenu povzročalo napačen vtis, da bomo storitve odmikali od državljanov. Ves čas zagotavljam, da se storitve ne bodo lokacijsko odmikale od ljudi, ampak jim jih bomo poskušali čedalje bolj približati. Pri reorganizaciji upravnih enot razmišljamo le o koncentraciji menedžerskih in režijskih služb v štirinajstih regijskih središčih, nobena storitev pa se ne bo niti za meter odmaknila od strank, to je državljanov. S to reorganizacijo ne hitimo, ker ne želimo, da se s to razpravo obremenjujejo lokalne volitve, ker bi bila tema hitro spolitizirana, čeprav po našem mnenju ni politična, ampak gre za strokovna vprašanja.

Kraške hiše, 1970

Mozaiki Jožeta Spacala

V. M.

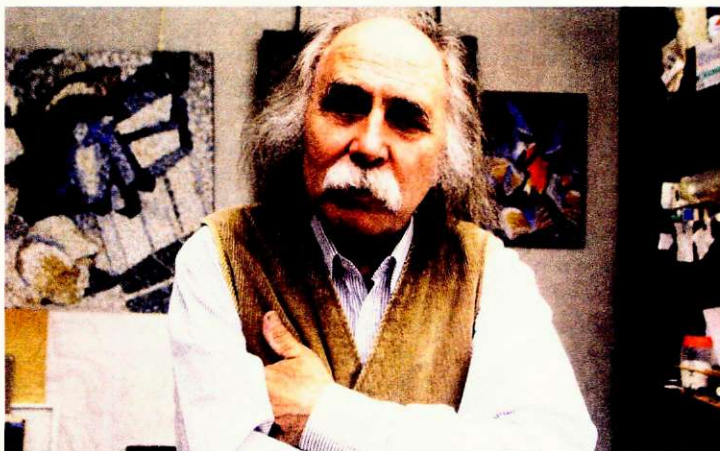
V galeriji Cankarjevega doma je na ogled velika pregledna razstava mozaikov, vsestranskega slovenskega umetnika Jožeta Spacala. Razstavljenih je 50 del.

Jože Spacal (1939, Kostanjevica na Krasu) je eden najvidnejših slovenskih likovnikov svoje generacije. Umetnostno izobrazbo je pridobil na akademiji Brera in Visoki šoli za umetnost Castello Sforzesco v Milanu. Sodeloval je na vseh pomembnejših razstavah slovenske grafike doma in v več kot stotih državah v tujini, v obdobju 1964–1993 pa na vseh pomembnih grafičnih bienalih. Za svoje delo je prejel 23 nagrad in priznanj v tujini, med njimi nagrado na 7. norveškem mednarodnem bienalu grafike v Fredrikstadu in premijo na 4. mednarodnem bienalu grafike v Varni.

Vsestranski umetnik Ustvarjalni duh mu je narekoval, da se je ukvarjal z različnimi izraznimi področji, od scenografije do sli-

karstva, grafike in mozaikov. Kot na drugih področjih je znal tudi v mozaiku s specifično likovno govorico posodobiti starodavno tehniko. V pretehtanih kompozicijah reliefnega mozaika, ki v

razgibano kockasto površino lovi svetlobo in senco, se nadrealistične prepoznavne oblike spreminjajo v likovne znake in razgibane abstraktne ploskve v reliefnih masah in nasprotno, podobo-

Jože Spacal

tvorni elementi dobivajo nove prepoznavne funkcije. Spacal se vse od začetnega ustvarjalnega obdobja kontinuirano posveča mozaiku, v zadnjih desetih letih pa ustvarja samo v tej tehniki, in to zelo kakovostno in avtorsko prepoznavno.

Jože Spacal je vsestranski umetnik. Izraža se v različnih medijih, ki se v njegovem življenju in delu med seboj trdno prepletajo in problemsko ter estetsko oplajajo. K temu je najbolj pripomogel njegov značaj neutrudnega iskalca, raziskovalca, eksperimentatorja, ki ga je usmerjal v preverjanje možnosti likovnega izražanja na vse, predvsem dotlej neuporabljene, celo neslutene načine. Drugi dejavnik njegovega ustvarjanja je dejstvo, da je najprej študiral umetnostno zgodovino, kar je pripomoglo, da je znal v vsakem trenutku premisliti svoje delo in ga umestiti v kontekst ustvarjalnosti. To obzorje mu je kot ustvarjalcu še razširil študij na dveh vrhunskih likovnih visokih šolah v Milanu. Seveda ga je močno zaznamoval tudi njegov rodni Kras z vsemi svojimi krajinskimi likovnimi značilnostmi.

Ritem senc V slovenskem umetnostnem prostoru se je Jože Spacal vidno uveljavil tako na področju grafike in slikarstva kot na področju mozaika in televizijske scenografije. Velika pregledna razstava v galeriji Cankarjevega doma je posvečena njegovim mozaikom. Prvi Spacalovi mozaiki so bili ploskoviti, taki, kot so jih ustvarjali na tleh in ostenjih katedral in palač starodavni mojstri. Ta znova oživljeni pradačni način likovnega izražanja je v Spacalovi umetnosti kaj kmalu doživel pomemben preporod. Odkril je novo, čisto svojo in dotlej ne videno izpovedno pot. Spacalovi mozaiki so postali reliefni, prodrli so v prostor in ga zasegli. Porušili so mejo, ki je vse dotlej določala mozaik kot slikarsko tehniko, ter prešli v območje kiparskega ustvarjanja in še naprej – segli so na področje arhitekture kot temeljnega oblikovanja prostora. Ob ritmu dvignjenih in spušenih gmot ter toplih in hladnih barv je ena temeljnih komponent Spacalovih reliefnih mozaikov igra svetlobe in senc.

Svetloba se najprej lovi v površine kamenčkov, ki so hrapave in povzročajo različne odbleske. Ker je vsak kamenček ročno sekan in torej vsak drugačne oblike, širine in višine, prav vsak izmed njih ustvarja lastne sence, kar mozaično ploskev še bolj razgiba, končno pa mečejo sence tudi iz teh kamenčkov sestavljene celotne gmote različnih nivojev.

Igra svetlobe in senc, ta večni likovni motiv, zaživi v Spacalo-

Kraševka, 2005

vem reliefnem mozaiku v svoji popolni dinamiki in ustvarja tišči brezhbitni ritem, za katerega si umetnik prizadeva v svojem celotnem opusu. Različne višine kamenčkov in iz njih oblikovane površine ustvarjajo učinek tridimenzionalnega živega organizma, ki utripa in vibrira kot harmonična celota. Dokončni vtis pa krepijo še fuge, ki kot nežna struktura stopnjujejo prepričljivost kompozicije.

Kraški voli Motivno so Spacala v mozaikih najprej pritegnili pogledi z vrha na kraške strehe, hiše in vasi ter kraške senožeti, gosto prepredene s pajčevinami kamnitih zidov. Potem ga je umetniško izzvala monumentalnost kraških volov, ki jo je zaobjel in mojstrsko utelesil v dinamike polnih kompozicijah ritmično nihajočih glav volovskih vpreg.

Velik del svojega opusa mozaikov je Spacal posvetil motivom eksplozij, erupcij in rušenj. Akt

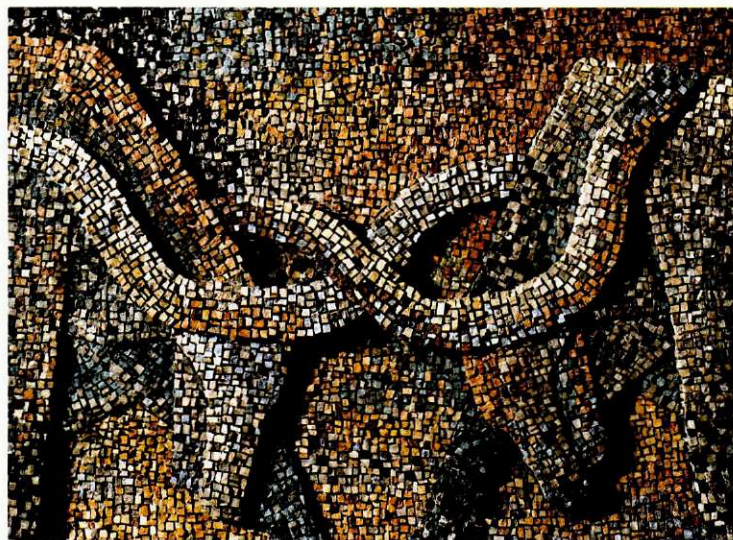
Simfonija valov, 2004

razdejanja je že sam po sebi izredno dinamičen, saj spremeni statični, konstruktivno ustaljeni red horizontal, vertikal in diagonal s silnim pokom v burno neurejenost. Toda Spacal tudi naključnost tega nereda estetizira in ga na novo likovno ureja tako, da z izbruhom občutkom poudarja predvsem poševne, padajoče, prekrivajoče se, zalomljene in prekrizane elemente. V zavzetosti nad svojimi eksplozijami, ki jih je prežl s kipečo rdečo energijo in prvinsko strastjo, je umetnik v ta ekstatični motiv pozneje vnesel tudi podobo knjige. Eksplozija mogočnih skal, ki se z bučnim bobnenjem trgajo iz nedrij zemlje in vesoljskih pokom rojstev in smrti, so se pridružile erupcije knjig. In potem zažig knjig v vsej svoji večni zgodovinski simboliki. Kot ptice so Spacalove knjige, leteče nad plameni in pobegle pred požarom, kot jadri umik starodavne modrosti pred dokončno smrtjo, kot zmagoslavje neuklonljive sproščenosti, ki se izvija uniče-

nju, kot breztežne pesniške ptice, ki se dvigajo proti nebu. V njih lahko vidimo tudi podobo popolne svobode, kakršno prinaša branje lahko krile poezije ali polet v kozmos na perutih glasbe.

Vijuge vetra Na motiv kostanja se je Spacal oprl najprej v svojih grafikah, potem je kostanje slikal in nazadnje so zaživeli še v njegovih mozaikih. Če je Spacal ob ruševinah in razdejanjih ter eksplozijah in erupcijah, v katerih se podirajo kamniti skladi kot ob poslednjem potresu, v soju zgodovinsko nemirnega časa meditiral o vesoljski apokalipsi, mu je zaobljena oblika kostanjevih reaktorjev še naravnejše kot v objemu groze zapela v svojem strastnem vitalizmu, tako zelo bistvenem za trdoživega kraškega umetnika. Gre za utelešenje krogle z njeni jedri, za čudež rojstva novega življenja v nešteti prepletenih variacijah simbolnih pomenov.

In nazadnje je Jože Spacal v svojih mozaikih z muzikalno razvitim ►

Spopad, 1972

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

► in skladno pretehtanim ritmom kompozicijskih razmerij, zračnosti in zgoščenosti barv ter posameznih oblik prestregel tudi ritem v naravi in samo glasbo ter oboje povezal v ritmične zavoje godalnih vratov, nanizanih v nemirnem zaporedju, ki spominja na kodranje valov ali voljnih vratov labodov. Upodobil je vijuge vetra in slikovito razpenjenost morskih valov. V teh malone impresionistično utripajočih podobah vodnega cvetenja lahko gledamo pravo nasprotje od prvotno statičnih, čeravno ritmiziranih in z reliefno slikovitostjo dinamično razčlenjenih arhitektur Spacalovih kraških hiš, rušenj, eksplozij, pokov kostanjevih jeder in erupcij knjig. Dosegel je učinek resnične razpršenosti, drhtečega vibriranja in vlažnega migetanja, kot bi želel v svojih mozaikih resnično tekmovali z impresionističnim slikarstvom.

Televizijska scenografija Na globoko doživeti izkušnji z mozaiki je Jože Spacal temeljil tudi svoja iskanja in več kot tri desetletja

V plamenih, 2002

Triptih XIII, 1979

ustvarjalnih dosežkov na področju televizijske scenografije. Scenografske kompozicije je v prostoru gradil po enakem načelu kot mozaike, le da gradivo niso bili več drobni kamenčki, ampak leseni zaboji, radiatorji, avtomobilске gume, kolesa in še

vrsta drugih elementov, ki jih je, zavržene v vsakdanjem življenju, povzdignil na raven gradiva umetniških stvaritev.

Kot Spacalove »scenske mozaike« oživljajo igre svetlobe in senc, tako so njegove »mozaične scenografije« omogočale resnično ustvarjalen pristop oblikovalcem svetlobe, snemalcem in režiserjem v televizijskih studijih. Lučno razgibane celote v širokih pogledih ali ekranske slike v izmenjujočih se večsmernih izrezih posameznih kamer so Spacalovim scenografijam dajale še eno temeljno nadgradnjo – gibanje. Dinamiko so jim dajali tudi nastopajoči, ki so se gibal po njih in s tem postajali njihov sestavni del, del celote Spacalovih studijskih instalacij.

Kot močna ustvarjalna osebnost, poglobljen mislec in hkrati široko izobražen umetnostni zgodovinar je Spacal s svojimi scenografijami uveljavil popolnoma novo pojmovanje televizijskega prostora in ekranske slike pri nas. Nastale so celovite umetniške stvaritve, oddaje, ki so med vrhunskimi dosežki na področju televizijske scenografije v svetu nasploh.

Avtorski prispevek Jožeta Spacala k podobi programa slovenske televizije v zadnjih treh desetletjih preteklega stoletja je bil izjemen in brez dvoma je bil ključna osebnost in najpomembnejši oblikovalec njene ekranske slike.

50 mozaikov Po preglednih predstavah in monografijah njegovega televizijskega scenografskega in grafičnega opusa je tudi predstavitev mozaikov v Cankarjevem domu zasnovana celostno: z razstavo, monografijo in dokumentarnim filmom o umetniku. Tokratna postavitev obsega 50 mozaikov in 15 fotografij tistih del, ki jih ni bilo mogoče predstaviti v izvirniku. Mozaiki so nastajali v ciklusih: *Kras* (strehe, kamnolomi, voli) *Rušenja*, ki se nadaljujejo v *Goreče knjige* in *Kostanje* (*Kozmos*) ter zaokrožijo v ciklih mehkih form (vimena, veter, simfonije valov). V mnogih delih se izrazito vzpostavlja kontinuiteta umetnikovega ustvarjanja med različnimi disciplinami (grafika – mozaik, mozaik – scenografija).

Celostni projekt **Jože Spacal: Mozaiki** poleg velike pregledne razstave obsega še monografijo (založba Cerdonis, Slovenj Gradec). Besedila v knjigi so prispevali: dr. Jure Mikuž, umetnostni zgodovinar in likovni kritik – avtor glavnega študijskega besedila *Med Krasom in Umberto Ecom*; Janez Lombergar, umetnostni zgodovinar, avtor zapisa *Scenskost Spacalovih mozaikov in mozaičnost njegovih scenografij* v monografiji; in Nina Pirnat Spahić, voditeljica razstavnega programa CD, avtorica uvodnega zapisa *Podobe v kamnu*. Poleg monografije projekt obsega tudi televizijsko oddajo *Likovni portret – Svetloba in senca: Jože Spacal – Mozaiki*.

Radijski misijon
od 2. do 8. aprila
na Radiu Ognjišče.

"Spoznajte Gospoda!"

Vsak dan od 3. do 8. aprila

10.15, 13.00 in 17.00 misijonski pogovor
19.30 prenos molitve

Nedelja, 2. april

9.15 prenos sv. maše ob začetku misijona
14.00 spominška oddaja ob 1. obletnici smrti papeža Janeza Pavla II.
16.00 misijonski pogovor (p. Marko Rupnik)
20.30 oddaja o delovanju hudega duha

Ponedeljek, 3. april

20.30 pogovor z nadškofom Uranom

Četrtek, 6. april

20.30 pogovor o spovedi

Petek, 7. april

9.15 in 16.00 oddaja o sv. Frančišku Ksaverju ob 500-letnici njegovega rojstva
20.30 pogovor o zakonskih vprašanjih

Vabljeni k poslušanju in sodelovanju!

Kranjski zbornik 2005

V. M.

Vsaki pet let Mestna občina Kranj izda svoj zbornik, v katerem so objavljeni predvsem zgodovinski prispevki z njenega območja. Zadnji *Kranjski zbornik 2005*, ki obsega 466 strani, prinaša številne in zanimive prispevke.

V prvih dveh arheolog Milan Sagadin predstavlja izsledke raziskav kranjskega mestnega obzidja, Renata Pamić pa spomenike prve svetovne vojne na območju mestne občine Kranj. O Kranju v času nacistične okupacije piše Franc Benedik, o zaledni vojaški in civilni oblasti na območju Kranja 1944/1945 pa Janez Kopač. Gorenjski muzej v času njegove zgodnje rasti predstavi Cene Avguštin, pomembnejše gradnje v Kranju v tridesetih letih 20. stoletja pa Maja Žontar. Stavbni razvoj Primskovega je tema prispevka Vladimirja Knifca. Betonski savski most v Kranju nam predstavi Klemen Markelj, kanjon reke Kokre pa Metod Rogelj. O prostorskem razvoju Kranja v 20. stoletju pišeta Mirko Pak in Andrejka Slavec Gornik. *Fosil-*

na struga reke Save v gramoznici Bistrica pri Naklem je naslov prispevka Tadeje Šubic.

Zgodbo o Petru Kupljeniku v slovenski književnosti nam približa Lojzka Bratuž, Franc Drolc pa Prešernovo pot v svet. Marija Pirjevec prikaže prošnjo Matije Čopa za profesorsko mesto na reški gimnaziji, o Jenkovih »diverzijah« Prešerna piše Boris Paternu, Miran Hladnik pa o luterancih, rokovnjačih in pesnikih. Matjaž Kmecl prikaže Ivana Tavčarja med literaturo in povzpetništvom. Pripovedno prozo v *Gorenjcu* v letih 1900–1916 prikaže Gregor Kocijan. Edo Škulj se je posvetil orglam v dekaniji Kranj. Damir Globočnik prikaže likovne ustvarjalce – maturante in profesorje gimnazije v Kranju. Tema Franceta Pibernika je Gorenjska

v pripovedništvu Karla Mauserja. Miha Mohor piše o *Plamenici* v letu 1963, Stanko Šimenc pa o Kranju in slovenskem filmu.

Arheolog Timotej Knific nam približa gospe iz mesta Karnija, Dušan Kos pa zakonske težave Kranjčanov pred tremi stoletji. O razvoju osnovnega in strokovnega šolstva v Kranju od začetkov do druge svetovne vojne piše Marjana Žibert, o razvoju Fakultete za organizacijske vede in njeni vključenosti v občino Kranj pa Ivan Kejžar. Zdravstvene razmere med kranjskimi delavci med obema vojnama prikaže Monika Rogelj, zdravnike in njihovo delo v okraju Kranj med letoma 1988–1918 Mario Kocijančič, kirurga Tomaža Pirca pa Jurij Kurillo. Prispevek Jožeta Javornika govori o smučarskih skakalnicah v Kranju.

Tudi rubrika *Kranjčani doma in po svetu* prinaša zanimive prispevke. Pavla Wienerja v navzkrižjih časa prikaže Igor Grdina, kranjskega trgovca Konrada Pleiweisa in njegove potomce Beba Jenčič, kranjskega meščana in trgovca Blaža Terpinca Nataša Budna Kodrič, arhitekta Marjana Šorlija, njegova dela in njegov čas, Nataša Koselj, profesorja dr. Jurija Štempiharja Jože Žontar, dr. Antona Polenca (1900–2000) pa Marko Aljančič. O prijetni praksi ali letu in pol življenja dr. Josipa Vošnjaka v Kranju (1859–1861) piše Barbara Pešak Mikec, Franc Benedik pa je nekaj besed posvetil Franciju Puharju-Aciju. Na koncu je Janez Kopač podal kroniko Kranja od leta 2000 do leta 2005. Bogata vsebina kar kliče, da *Kranjski zbornik 2005* vzamemo v roke. **D**

Novi savski most v Kranju pred prvo svetovno vojno

Cerknica

Petra Janša, foto: vir STO/ D. Mladenovič, A. Fevžer

Cerknica (563 m) je upravno, gospodarsko in kulturno središče istoimenske občine. Prometno je Cerknica in celotna cerknjska dolina življenjsko povezana na bližnjo avtocesto Ljubljana–Postojna s priključkom Unec. Za tem naseljem se odpira največje slovensko kraško polje, na katerem nastaja in izginja največje slovensko jezero – presihajoče Cerknjsko jezero, po katerem je občina Cerknica tudi najbolj znana.

Najmočnejši taborski kompleks Prvotna Cerknica je najverjetneje stala na sedanjem polju Uševk. Od tod naj bi kasneje naselje preselili na hribček okoli cerkvice, sedanjega Tabora, od koder naj bi izviralo tudi ime. Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske pravi, da je od narečne »zirkauica« počasi »u« zamenjal »n«, in je postala Cirknica in kasneje pravilneje Cerknica.

Že v predzgodovinski dobi je vodila tovorna pot čez Bloško planoto mimo Loža na Dolenjsko ali Hrvaško, v rimski dobi pa je šla cesta mimo Cerknice iz Trsta proti Emoni (Ljubljani). O zgodnji poselitvi pričajo tudi ostanki zidov na Gradišču in rimsko grobišče na Sinji gorici. Cerknica je bila prvič omenjena leta 1040.

Zahodno od Cerknice je nekdaj stal grad Loško, prvotno last plaviške rodbine Palmberg. Pozneje so ga prevzeli bistrški opati; spomin nanje še živi v imenu Opatova pot. Danes so malo vidni samo še ostanki gradu.

Ob tej prometni poti, ki se je ohranila stoletja, je dobila Cerknica trške pravice že v 11. stoletju, ozemlje cerknjskega polja pa je kot darilo frankovskega cesarja prešlo pod oblast oglejskih patriarhov (v pismih oglejskih patriarhov se omenjajo župniki že leta 1261). Cerknica in Lož sta postala središče oglejske zemlje na Kranjskem in sta to ostala do Habsburžanov. Patriarh Ludvik je cerknjsko prafaro leta 1360 izročil kartuziji v Bistri pri Vrhniki in vsakokratni opat samostana je bil tudi cerknjski župnik. Kartuzijani so pastirovali po vsej dolini do leta 1782, ko je bil samostan razpuščen in je prišla nadžupnija Cerknica v upravo svetne duhovščine. Najznamenitejši opat in župnik je bil Gregor Črvič. Umrl je leta 1692 in je pokopan v cerknjski cerkvi pod oltarjem sv. Ane.

V 15. stoletju so se začeli večkratni in okrutni turški vpadi, ki so temu delu Slovenije prizadeli veliko škodo. Prebivalci so bili prisiljeni organizirati samoobrambo, o čemer pričajo še danes ohranjeni deli utrd ob glavni cerkvi. Ta protiturški tabor je eden najbolj ohranjenih tovrstnih spomenikov pri nas. V njegovi sredini stoji cerkev Marijinega rojstva, ki datira v trinajsto stoletje, vendar so jo

morali zaradi požiga
Turkov leta 1472
na novo pozidati.

Dokončni videz je cerkev dobila šele
sredi šestnajstega stoletja. Znana je po svoji
zgodovini in lepi notranjosti, saj je grajena v po-
znogotskem slogu in sodi v skupino dvoranskih cerkva.

Kontrabantarstvo Leta 1927 dobi tudi Cerknica plinsko elektrarno. Stala je za hišo Tabor 26, postavil pa jo je dekan Jože Juvanec. Luč je zasvetila v cerkvi, župnišču in okoliških hišah. Zaradi nerentabilnosti pa leta 1933 elektrarno odkupijo Kranjske deželne elektrarne.

Med obema vojnama se je zaradi bližine starojugoslovansko-italijanske meje, ki je potekala po vrhovih Javornika in prek znane carinarnice Ravbarkomande pri Postojni, izredno močno razvilo tihotapstvo, kontrabant. Razvila sta se dva tipa tihotapstva: organizirano, s podkupovanjem, in počasno tihotapljenje s konji in lesom, ki je bilo bolj v pristojnosti žensk. Te so prenašale do 25 kilogramov tež-

ke nahrbtnike čez Javornike. Glavno blago v njih je bilo meso, moka, kokoši, jajca, sol ...

»**Jezero je, jezera nej**« Vsekakor je v svetu bolj kot naselje znano bližnje presihajoče **Cerkniško jezero**, ki je pravo čudo narave. Kadar je polno vode, se razteza ob vznožju Javornikov po vsej cerkniški dolini. Zaledje pritoka vode v jezero obsega 475 km². Razlika med dotokom in odtokom vode je vzrok za nastajanje in presihanje jezera. Jezero navadno doseže koto 550 metrov nad morjem in obsega več kot 20 km², največ 30 km². Ob močnih nalivih se napolni v dveh do treh dneh, v sušnem obdobju pa presahne v treh do štirih tednih.

Jezero polnijo različni vodotoki, medtem ko je odtok vode iz jezera povsem kraški s požiralniki, ki so na zahodnem delu jezera ob skalnem pobočju v Jamskem zalivu. Prav tako so na dnu jezera estavele. To so kraške luknje, ki so ob nalivih izviri, v sušnem obdobju pa požirajo vodo. Že na samem izviru Stržena je estavela Cemun. Ob visoki vodi ima jezero tri otoke: Mala Gorica v Jamskem zalivu, Velika Gorica (Goričica) in Otok. **Vasica Otok** na otoku je v času polnega jezera edina slovenska otoška vas.

Naravni življenjski ritem Cerkniškega jezera v vseh letnih obdobjih ter fenomen polnjenja in praznjenja jezera zelo jasno prikazuje živa maketa jezera, ki je elektronsko programirana in je odličen učno-vzgojni pripomoček, hkrati pa enkratna predstavitev jezera z okolico. Ogledate si jo lahko v Jezerskem hramu v Dolenjem jezeru (tel. 01 70 94 053).

Čudovite pokrajinske impresije S stalnim spreminjanjem svoje podobe ponuja jezero ob vsakem letnem času, ob vsakem obisku in vsakemu obiskovalcu drugačno, vedno novo podobo. Spomladi zaživi jezero v vseh svojih oblikah. Napolni se z vodo, ki ostane do poletja. Vrne se veliko ptic, saj na jezeru stalno ali občasno živi več kot dvesto različnih vrst ptic, ki gnezdiijo v idealnem, mirnem okolju. Tudi ribiči dnevno namakajo svoje ribiške palice, jadralci in deskarji pa uživajo v lovljenju stalnega vetra v svoja jadra.

S prihodom poletja si tudi jezero vzame dopust in vodo izpusti skozi svoje požiralnike ter napoji žejna območja Krasa in ljubljanske kotline. Obiskovalci si ogledujejo drugo podobo jezera, suho sliko, ki spominja na puščavo s pra-

Uršula, glavna coprnica

Bičja trstnica

Ko jezero presahne

Križna jama

Dno jezera je peščeno in ilovnato

šno, razpokano površino, poraščeno z visoko jezersko travo, ki jo kmetje redno kosijo, in trstiko, ki še vedno ponuja varno zavetje raznim živalim. Jesen s svojimi močnejšimi padavinami hitro napolni jezero, to pa je s svojo največjo površino idealno za jadralce in sprehajalce vse do zime.

Zimski čas spet poskrbi za živahnost na jezeru. Spremeni se v velikansko drsalno ploskev, ki jo drsanja željni obiskovalci od blizu in daleč na veliko izkoriščajo za svojo rekreacijo in uživanje na čistem, svežem zraku. Na račun pridejo tudi jadralci, tokrat z jadricami na drsalkah. Tu potekajo tudi tekmovanja v drsanju, hokeju ter teki na smučeh ob jezeru pa tudi čezenj.

Križna jama V Cerkniško jezero priteka tudi voda iz podzemlja ene najlepših vodnih jam, Križne jame, ki leži v bližini Loškega polja.

Jama je znamenitost med svetovnimi kraškimi jamami. Njena posebnost je 22 podzemnih jezer s sigastimi pregradami, prek katerih se preliva voda, ki priteka z Bloške planote. Križna jama je bila prvič opisana leta 1832, vodni del, ki je tudi najlepši, pa so slovenski jamarji raziskali šele po letu 1926. Zdajšnja dolžina jamskega sistema je

Župnijska cerkev Marijinega rojstva

Cerknica

8273 metrov, globina pa 32 metrov. Zanimivost jame je podzemni otok, na vzhodni strani Cerkniškega jezera pa Križna jama slovi predvsem kot bogato najdišče kosti izumrlega jamskega medveda. Enourni ogled suhega dela in vožnja s čolnom po prvem jezeru je primerna za večje skupine, štiriurni ogled s čolnom čez 13 jezer pa za največ štiri osebe. Obisk je treba napovedati. ■

Napoleon v Sloveniji

1.

Arhiv Slovenije

Arhiv Slovenije je izdal obsežen večjezični arhivski vodnik *Napoleon in njegova uprava ob vzhodnem Jadranu in na ozemlju vzhodnih Alp 1806–1814* (1078 strani). Arhivsko gradivo za zgodovino treh francoskih vojaških okupacij (1797, 1805/6, 1809) ozemlja današnje Slovenije in kratkotrajne Napoleonove državne tvorbe Ilirske province (1809–1813) s prestolnico v Ljubljani hranijo Arhiv Slovenije, pokrajinska arhiva v Kopru in Novi Gorici in Zgodovinski arhiv Ljubljana, nekaj pa tudi drugi arhivi. Ta obsežni vodnik poleg zgodovinskega gradiva, ki ga hranijo slovenski arhivi, popisuje tudi gradivo v francoskih, hrvaških, italijanskih, avstrijskih in srbsko-črnogorskih arhivih. Vsak, ki bo poslej raziskoval problematiko Napoleonovih okupacij, bo imel s tem vodnikom po arhivih neprimerno lažje delo, kot ga je imel doslej.

Elektronski medij

Založba ZRC

Zbornik *Znanstvene izdaje in elektronski medij* (izdal ga je Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede ZRC SAZU, uredil pa dr. Matija Ogrin) je prva knjižna publikacija na Slovenskem, namenjena premisleku o sistemskem mestu znanstvenih in kritičnih izdaj besedil v humanističnih vedah, premisleku njihovih metodoloških podlag in edicijskih načel. Posebna pozornost je namenjena zlasti pripravi elektronskih izdaj in virov, ki postajajo čedalje pomembnejši komunikacijski kanali tudi v humanistiki. V knjigi sodeluje 21 domačih in tujih strokovnjakov s področja elektronskega kodiranja besedil.

Zgodovinski časopis

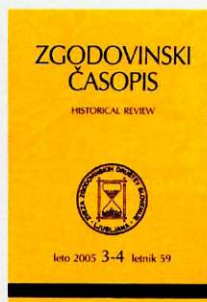
2.

Zveza zgodovinskih društev

Drugi zvezek *Zgodovinskega časopisa* za lansko leto (številka 3–4), naše osrednje zgodovinske revije, ki jo izdaja Zveza zgodovinskih društev Slovenije, prinaša osem vrhunskih zgodovinopisnih prispevkov: Prvi prispevek *Azijski barbar. Iskanje sledi v srednjem veku*, napisal ga je Johannes Giesauf, je prevod iz nemščine (upajmo, da bodo postali prevodi stalna praksa). Sledijo: *Predurbane ali zgodnejurbane naselbine?* (*Civitas Petouia, Carnium/Creina in druga centralna naselja neagrarnega značaja v zgodnjem srednjem veku*), 1. del (Miha Kosi), *Slepo črevo Kranjske. Prispevek h kolonizacijski zgodovini Zgornjesavske doline* (Janez Mlinar), *Katarina, dominikanec in*

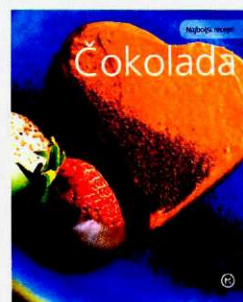
1.

2.

3.

4.

kartuzijan. Kartuzijski generalni prior v Žižah Štefan Maconi in njegova vloga pri kanonizaciji svete Katarine Sienske (David Movrin), *Boj za sveti zakon*, 1. del (Janez Cvirn), *Hrvaška Stranka prava in njen odnos do Slovencev v devetdesetih letih 19. stoletja* (Nataša Podgoršek), *Slovenci in jugoslovanska skupnost 1918–1941* (Jurij Petrovšek), *Politične in zgodovinske tradicije v srednji Evropi in na Balkanu (v luči izkušenj prve Jugoslavije)* (Peter Vodopivec).

Bizantinska literatura

Kud Logos

Sergej Averincev (1937, Moskva–2004, Dunaj) je bil literarni zgodovinar, filozof, pesnik in prevajalec. Delal je v moskovskem Inštitutu za zgodovino in teorijo umetnosti in v Inštitutu za svetovno literaturo Akademije znanosti SSSR. Zadnja leta je predaval na dunajski univerzi. Njegova knjiga *Poetika zgodnjebizantinske literature* (1977) je vrhunski dosežek literarnega zgodovinopisja. V njej Averincev s široko razgledanostjo po splošni antični zgodovini pa tudi po antični filozofiji, pravu, družbenem redu in sploh kulturi motri preobrazbo, ki jo je antična literatura doživela ob vzniku novosti krščanskega sveta. To preobrazbo obravnava z ne navadno prodornim čutom za posebnost in kakovost stare in nove literature.

Ljudske pesmi

3.

Založba kaset in plošč

Ansambel Trutamora Slovenica, ki deluje že 25 let, je izdal še dve zgoščenki s slovenskimi ljudskimi pesmimi. Namenjene so času od Miklavža do Treh kraljev, predstavljene pa so srednjeveške, renesančne in ljudske pesmi in glasbila decembrskega obrednega časa slovenskega etničnega ozemlja in osednjih dežel. Na prvi zgoščenki je 17 pesmi: od *Sv. Miklavž in hudoba, Frajolet, Dobar večer sveten templu ovde, Ko sem v*

šolo hodil, Podkovana čarovnica, do Dormi, dormi bel bambin, Ptičica Janičica — Jezusova zibarica in Izrasla je kopinja. Na drugi zgoščenki so pesmi: od *Kresna, Rodil se je Isus, Istrska, Dona nobis pacem, do Drmač, Dobar večer oven stanu, Haloška in Mi smo prišli, pa pojdemo*.

Poženčanova berilo

Celjska Mohorjeva družba

Daniela Močnik je izbrala in uredila knjigo *Poženčanova berilo*, v kateri večino izbranih dela duhovnika Matevža Ravnikarja Poženčana predstavljajo njegove izvirne pesmi, ki jih uvajajo domoljubne, sklepa pa povest o Bernekarjevem gradu, v kateri je pesnik ljudsko zgodbo o propadu poženškega gradu povedal v verzih. Dodana je ena od mnogih poučnih zgodb *Gelazijevo sveto pismo*, ki jih je prenašal iz tujih virov in po domače povedal. Drugi del berila prinaša ljudsko poezijo in prozo. Iz množice zapisanih pesmi je izbrana le peščica najznačilnejših: tri junaške oz. zgodovinske, dve bajeslovni, štiri legendarne in dve ljubezenski. Na koncu je dodanih še šest ljudskih pravljic. V spremni besedi je Daniela Močnik orisala Ravnikarjevo življenjsko pot in literarno delovanje.

Čokolada

4.

Založba Mladinska knjiga

Čokolada! Ljudi po vsem svetu že stoletja zapeljujejo čari te pregrešno vabljive sladkosti. Knjiga *Čokolada* razkriva skrivnosti priprave najrazličnejših dobrot iz čokolade, ki se kar topijo v ustih. Osnovnim receptom za izdelavo čokoladnih okraskov sledijo poglavja *Torte, kolači in pogače, Vroče sladice, Hladne sladice, Kolački in drobno pecivo ter Slaščice in pijače*. Vsi recepti so zapisani jasno in razumljivo. Tudi začetniki z njimi ne bodo imeli težav, saj jih spremljajo fotografije posameznih korakov. Čudovito oblikovana knjiga je izčrpen in popoln vodnik v čokoladni raj.

DVD MLADI LEOPARD

iz zbirke dokumentarcev o živalih

Dokumentarni film *Mladi leopard*, ki so ga posneli v pristni afriški pokrajini, prikazuje obdobje treh let v življenju matere in leopardjega mladiča. Izkušeni snemalec Hugo van Lawick je na 35-mm filmu ovekovečil osupljive kadre iz leopardovega življenja v njegovem naravnem okolju.

za 990 SIT ob nakupu tednika 7*dni

Darilo za naročnike zbirke: Deset dokumentarcev za ceno devetih

Naročniki 7 dni ali Večera bodo ob nakupu zbirke desetih DVD-jev prejeli enega brezplačno. Cena zbirke je tako 8910 SIT. Naročila sprejemamo po telefonu: 02/23 53 326, 02/23 53 322 ali 02/23 53 500, e-pošti knjiga@vecer.com, internetu www.vecer.com/trgovina ali po pošti na naslov: ČZP Večer, 2504 Maribor. DVD-je vam bo raznašalec prinesel na dom v dveh paketih (DVD-je 1-5 do 5. 4., DVD-je 6-10 pa do 10. 5. 2006). Plačilo v dveh obrokih po položnicah za Večer ali 7 dni. Zaloge so omejene.

Za boljši slovenski film

Lucija Horvat, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Za slovenski film so se začeli boljši časi, zato lahko pričakujemo dvig kakovosti slovenske kinematografije. Pretekli teden je bil predstavljen razvoj programske in poslovne politike Filmskega sklada RS za leto 2006.

Odslej stalni natečaj za filmarje

Predstavljen je bil letošnji finančni načrt.

Osrednja letošnja novost je stalni natečaj za sofinanciranje razvoja sinopsisov, scenarijev, projektov in njihove končne realizacije. Tako bodo na filmskem skladu enkrat na mesec obravnavali idejne zasnove, ki jih bodo poslali filmarji. »Namen tega natečaja je zagotoviti nenehno spremljanje razvoja projektov od začetne do končne faze; s tem torej dajemo filmskim ustvarjalcem večje možnosti, a obenem zahtevamo tudi večjo odgovornost tistih avtorjev, ki bodo dobili možnost za uresničitev svojih projektov. Upam in verjamem,

da bomo s tem oblikovali podlage za ustvarjanje večjega števila slovenskih filmov,« se je o novem natečaju izrazil minister za kulturo. Slovenski filmski sklad ima nov finančni in poslovni načrt, ki sta ga pretekli teden na tiskovni konferenci predstavila minister za kulturo Vasko Simoniti in direktorica Filmskega sklada RS – javnega sklada Irena Ostrouška. Kasneje so ju vsebinsko dopolnili še Igor Prodnik, generalni direktor Direktorata za medije na Ministrstvu RS za kulturo, Jelka Stergel, predsednica nadzornega sveta Filmskega sklada RS in njen namestnik Stane Malčič.

Postopno razvijanje projekta

Kot so sporočili z ministrstva za kulturo, je pomemben vidik novih razpisnih natečajev spremljanje razvoja projektov od razvoja sinopsisa, scenarija do projekta in nazadnje realizacije, pri čemer bodo izbrani producenti in drugi ustvarjalci imeli večje možnosti za uspešnejše in hitrejšo dokončanje projekta. Tako bodo avtorji najprej morali prijaviti sinopsis. Če bo sinopsis vsebinsko ustrezen, bo mogoče nadaljevati z razvojem scenarija. Po končanju slednjega bo sledil razvoj projekta, kamor sodi tudi iskanje

drugih sofinancerjev, in šele nato končna realizacija, je dejala Irena Ostrouška. Filmski sklad RS bo na tak način lažje spremljal razvoj filmskega projekta in zagotovil njegovo optimalno realizacijo.

Razporeditev sofinanciranja

V letošnjem letu je ministrstvo za kulturo skladu za filmsko dejavnost namenilo 851 milijonov tolarjev, poleg tega pa še dodatnih 133 milijonov tolarjev za spremljevalne akcije, kot so predstavitev in udeležba na festivalih. Po na novo sprejetem finančnem načrtu je filmski sklad objavil pet javnih pozivov, ki so vezani na sofinanciranje razvoja sinopsisov, čemur je namenjenih 12,5 milijona tolarjev, ter na sofinanciranje razvoja projektov igranih, animiranih in dokumentarnih filmov. Za slednje je namenjenih 40 milijonov tolarjev.

Slovenija – Evropa Posebne spodbude filmskega sklada, ki se je odločil za tematski javni poziv, bodo zato, da bi se pravočasno oblikoval filmski program v letu predsedovanja Slovenije Evropski uniji, deležne realizacije celovečernih igranih in dokumentarnih filmov na temo Slovenija in Evropa v polpretekli zgodovini

in sedanjosti s poudarkom na še neizrabljenih temah in motivih, saj je za njihovo realizacijo namenjenih 140 milijonov tolarjev. Realizaciji celovečernih igranih filmov je namenjenih 28,9 milijona, akcijam s področja avdiovizualne in filmske kulture pa je sklad namenil 22 milijonov tolarjev, kar je precej več kot lani. K takšnim akcijam sodijo tudi festivali in prireditve drugih organizatorjev ter izobraževanje fizičnih oseb s področja avdiovizualne kulture. **D**

Irena Ostrouška

Radio VIVA
FM 102.1
99.5
stereo
RDS
M.Sobota tel: 02/537-1949

Slava Klavžar 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Knjižni sejem v Leipzigu

Knjižni sejem v Leipzigu

Na knjižnem sejmu v Leipzigu, ki je potekal od 16. do 19. marca, je sodelovala tudi Slovenija. Na sejmu je gostovalo okoli 2.150 razstavljalcev iz 33 držav, na razstavnem prostoru in 200 drugih lokacijah po vsem mestu se je zvrstilo več kot 1.500 dogodkov. Slovensko ustvarjalnost so predstavljali Maja Vidmar, Andrej E. Skubic, Jani Virk in Andrej Blatnik. Izvajalca slovenske predstavitve sta Študentska založba in slovensko veleposlaništvo v Berlinu. Slovenska stojnica sicer ni bila velika, a je bila njena vsebina kljub temu bogata. Ob branjih slo-

venskih literatov je na leipziškem knjižnem sejmu v organizaciji slovenske nacionalne stojnice beseda tekla tudi o težko prevedljivem leposlovju in želji po družbeno relevantni književnosti. V okviru sejma je potekal tudi forum Majhni jeziki – velike literature, kamor sodi tudi slovenska, ki jo je predstavljala Jani Virk. Na sejmu, na katerem veliko pozornost posvečajo tudi otroški in mladinski literaturi, so podelili nagrado za evropsko razumevanje. Nagrado v vrednosti 15.000 evrov je prejel ukrajinski pisatelj, pesnik, esejist in prevajalec Jurij Andrukovič. L. H.

Ameriška ustava

V prostorih kluba slovenskih pisateljev je prejšnji teden potekala predstavitev slovenskega prevoda ameriške ustave s pojasnili. Poleg navadne je izšla tudi posebna izdaja ustave, vezana v naravno telečje usnje. Uvodoma je o tej najstarejši veljavni pisani ustavi na svetu govoril ameriški veleposlanik v Sloveniji Thomas B. Robertson, potem pa sta svoje delo predstavila mag. Klemen Jaklič in mag. Jurij Toplak. Slovenci smo torej dobili prevod, ki pa je urejen tako, da je ob natančnejšem študiju ob slovenskem besedilu mogoče slediti tudi angleškemu izvirniku. Ameriška ustava je bila napisana leta 1787, ko je bilo v Ameriki 13 britanskih kolonij, ki so bile združene v ohlapno zvezo, konfederacijo. Da bi to zvezo utrdili, so potrebovali novo ustavo. Napisalo jo je 55 delegatov. Ameriška ustava je nekaj

izjemnega tudi zato, ker je imela izjemno velik vpliv na ustavni razvoj tako v Evropi kot drugod po svetu. »Prej ali slej vse države zamenjajo, spremenijo svoje ustave,

Klemen Jaklič in Jurij Toplak

toda kako je ameriški ustavi uspelo preživeti več kot dvesto let v nespremenjeni obliki, je misterij, ki ga je vredno študirati,« je poudaril mag. Jurij Toplak. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 23. 3.

18.00 SNG Drama: D. Jančar: Katarina, pav in jezuit

19.30 Slovenska filharmonija: Denis Asbagović (BiH), kitara. Iz cikla Zvoki šestih strun.

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije, dirigent George Pehlivanian; sopran: Urška Žižek, alt: Zandra McMaster

20.00 Cankarjev dom: Nov, udaren glasbeni festival: Bang On a Can All-Stars, posebna gostja Iva Bittova, glas, violina

PETEK, 24. 3.

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: T. Štivilčič: Fragile

19.30 Cankarjev dom: Orkester Slovenske filharmonije, dirigent George Pehlivanian; sopran: Urška Žižek, alt: Zandra McMaster

20.00 Cankarjev dom: Nov, udaren glasbeni festival: KTU Gunn Kosminen, Masetto, Pohjonen. Skupni projekt finskega čarodeja na harmoniki in članov skupine King Crimson.

21.00 MGL, Mali oder: M. Gavran: Vse o ženskah

SOBOTA, 25. 3.

19.30 SNG Opera in balet: G. Verdi: La Traviata

20.00 Cankarjev dom: Nacionalni filharmonični orkester iz Toulousea (Francija), dirigent Tugan Sokhiev

20.00 Cankarjev dom: Nov, udaren glasbeni festival: The Thig: Udarita ritmična sekcija izvaja skladbe Dona Cherryja.

NEDELJA, 26. 3.

11.00 & 17.00 Lutkovno gledališče Ljubljana: A. McDonald, N. Skrbinšek: Mali bober in odmev. Za otroke od 3. leta dalje.

19.30 Slovensko mladinsko gledališče: Che Guevara

20.00 KUD France Prešern: Kuli-Muli-Noh't

PONEDELJEK, 27. 3.

9.30 Cankarjev dom: Muzeoforum: »Salzburger Museum Carolino Augusteum« ob 250. obletnici Mozartovega rojstva

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: T. Štivilčič: Fragile

19.30 MGL: D. Muck: Neskončno ljubljani moški

20.00 SNG Drama, Mala drama: C. McPherson: Jez (izven)

TOREK, 28. 3.

19.30 Slovenska filharmonija: Pihalni orkester akademije za glasbo

19.30 SNG Opera in balet: G. Verdi: Trubadur

19.30 SNG Drama: J. Racine: Fedra

20.00 MGL, Mali oder: A. Neilson: Zašita

SREDA, 29. 3.

19.30 Slovenska filharmonija: Enrico Pace (Italija), klavir

19.30 MGL: D. Muck: Neskončno ljubljani moški

20.00 Hotel Mons: Terrafolk, Glasba sveta

20.00 SNG Drama, Mala drama: B. Tadel: Anywhere Out of This World

Truplo preglavic

Monika Maljevič

Gangsterja Gary in Jimbo se želita v večnem ledu Aljaske znebiti nadležnega trupla, a jima načrte prekriža ambiciozni Paul.

Paul je v finančnih težavah, zato si izmisli, da je najdeno truplo truplo njegovega brata Raymonda, upodobil ga je Woody Harrelson, zato od zavarovalnice zahteva bogato odškodnino. Toda agent Ted (Giovanni Ribisi) mu ne verjame, za dodatne nevšečnosti pa poskrbita Gary in Jimbo, ki se poskušata do trupla dokopati z ugrabitvijo Paulove žene.

Potovalni agent Paul Barnell in njegova žena Margaret, igra jo Holly Hunter, preživljata težke čase, saj sta na robu bankrota. Paul naleti na žrtev umora in porodi se mu zamisel, da bi mu truplo lahko pomagalo iz finančnih težav. Izmisli si, da gre za truplo njegovega izgubljenega brata Raymonda. To naj bi mu prineslo ogromno odškodnino. Mu bo z zamrznjenim truplom, pogrešanim bratom in zavarovalno polico uspelo odgnati denarne skrbi in obdržati ženo pri pameti? Vse kaže na to, toda načrte mu prekrižajo ambiciozni zavarovalniški preiskovalec, jezna gangsterja (Tim Blake Nelson in Earl Brown) in nepričakovana vrnitev njegovega brata.

Sneg, sneg, sneg Že naslov filma Obupna belina je dovolj zgovoren. Za snemanje je bil potreben sneg, ogromno snega. Celotna ekipa je odpotovala v kanadski Yukon na prelaz White Pass, ki je še maja povsem prekrit s snegom in ima pečine, primerne, da z njih odvržeš zamrznjeno truplo. Ekipa je prva dva tedna snemanja stanovala v turističnem, a pozimi povsem praznem Skagwayu na Aljaski in se vsak dan vozila na 100 km oddaljeno prizorišče snemanja. Režiser Mark Mylod priznava, da so ga razmere precej presenetile. Predstavljal si je namreč, da bo na visokem pre-

The Big White

Režija: Mark Mylod

Scenarij: Collin Friesen

Produkcija: Michael Birnbaum, Andreas Grosch

Igrajo: Robin Williams, Holly Hunter, Giovanni Ribisi, Tim Blake Nelson, W. Earl Brown, Woody Harrelson, Alison Lohman idr.

Premiera: 23. 3. 2006

Distribucija: Cinemania group

lazu snemanje prizorov potekalo v stanovitnem vremenu. Ni pa pomislil, da jih lahko v tem času povsem zamete sneg in jim onemogoči vsakršen stik s civilizacijo. Produkcija se je nato preselila v mesto White Horse, kjer so posneli prizore na domu Paula in Raymonda in v hiši gospe Weary. Tu se je igralcem že pridružil Woody Harrelson. Tretje in zadnje prizorišče je bil Winnipeg. Tu so Barnellova potovalna agen-

cija, hiša zakoncev Barnell, Tedomva pisarna in stanovanje, letališče. Sneg je zdržal vse do konca snemanja in presenetil celo sredi maja. Williams je celotno igralsko zasedbo opisal kot izredno nadarjene, ki lahko igrajo sami, toda čudovito znajo igrati tudi skupaj. Mylod se je povsem strinjal in poudaril, da je navdušen nad vsemi igralci, saj so njemu in scenaristu Friesnu dali še veliko več, kot sta lahko upala. **D**

Brez povratka, tretjič

Skupina najstnikov obišče zabavišni park, toda izlet se s strašljivim iztirjenjem vlaka smrti konča tragično.

Kruti smrti se uspe izogniti Wendy, igra jo Mary Elizabeth Winstead, in nekaj njenim prijateljem, saj tik pred usodno vožnjo doživi vizijo, kaj se bo zgodilo. Toda starša s koso je odločena dokončati svoj črni seznam in preživeli se kmalu znajdejo v grozljivi tekmi s smrtjo, ki jim na vsakem koraku diha za ovratnik.

Dijakinja četrtega letnika Wendy se s prijatelji odpravi v zabavišni park, da bi proslavili maturo. Ko se odpravijo na vlak smrti, se nenadoma prestraši. Njen fant Jason (Jesse Moss) jo poskuša pomiriti, češ da jo je samo strah vožnje. Wendy se za trenutek znebi strahu, vendar takoj ko sedejo na vlak, doživi zlo slutnjo o usodni nesreči, v kateri se vlak smrti spremeni v smrtonosno past.

Ko se njena vizija razbline, se Wendy na smrt prestraši in zateva, da jo spustijo z vlaka. Njen

sošolec Kevin (Ryan Merriman), ki sedi poleg nje, se prav tako odloči, da se ne bo peljal. Zaradi tega mu Lewis (Texas Battle) reče, da je strahopetec. Žalivke se kmalu spremenijo v udarce, toda vlak hitro zatem odpelje. Wendyjina slutnja se kmalu spremeni v pravo nočno moro – vlak se iztiri in vsi na njem umrejo.

A to je šele začetek ... Tisti, ki so preživeli katastrofo, kmalu ugotovijo, da je usodi težko ubežati. Usojeno jim je bilo, da umrejo. Smrti pač ni lahko preslepiti! Kmalu zatem pride po svojo naslednjo žrtev. Wendy ugotovi, da se ključ do rešitve skriva na fotografijah, ki jih je posnela v zabaviščnem parku tistega usodnega večera. Wendy in Kevin poskušata hitro razvozlati uganko, ki bi rešila veliko življenj, medtem pa njuni prijatelji drug za drugim umirajo ... In kmalu bosta na vrsti tudi sama.

Final Destination 3

Režija: James Wong

Scenarij: Glen Morgan in James Wong po zgodbi Jeffreya Reddicka

Produkcija: Warren Zide, Craig Perry, James Wong

Igrajo: Mary Elizabeth Winstead, Ryan Merriman, Harris Allan, Texas Battle, Jamie Isaac Conde, Sandra-Jessica Couturier, Amanda Crew

Premiera: 23. 3. 2006

Distribucija: Ljubljanski kinematografi

Na kratko

PAUL HAGGIS, čigar film Usodna nesreča je nedavno prejel oskarja za najboljši film, načrtuje snemanje filma po spominih nekdanjega svetovalca Bele hiše Richarda Clarka, v katerih je delovanje ameriškega predsednika Georgea Busha opisano zelo kritično. Clarkova knjiga Proti vsem sovražnikom se ukvarja z odzivom vodij ZDA na opozorila pred terorističnimi napadi na New York in Washington 11. septembra kakor tudi s kasnejšim napadom na Irak. Odločitev filmskega studia Columbia, da evkranizira to kontroveržno politično knjigo, je bila sprejeta v trenutku, ko je priljubljenost ameriškega predsednika na najnižji ravni po letu 2000. Hollywoodski filmarji so že vrsto let med najbolj glasnimi kritiki Busheve politike.

Zloglasna motociklistična skupina HELL'S ANGELS je vložila tožbo proti filmski družbi Walt Disney zaradi uporabe njenega imena in loga v filmu Wild Hogs, v katerem igra John Travolta in Tim Allen. Film, ki je še v postprodukciji, pripoveduje o skupini starejših bikerjev, katerih dogodivščine na odprti cesti se končajo usodno, ko po naključju naletijo na skupino trdovratnih Hell's Angels. Tiskovni predstavnik Disneyja je obtožbo označil za "nepomembno".

V Lenoxu je umrla ameriška igralka MAUREEN STAPLETON, ki je za stransko vlogo v filmu Rdeči prejela oskarja. Gledališko pot je začela v najstniških letih in najprej nastopala na odrih v New Yorku. Na Broadwayu je debitirala leta 1946 v predstavi Burgessa Mereditha Playboy z zahodne strani. Vpisala se je v sloviti Actors Studio Leeja Strasberga, kjer sta bila tedaj tudi Montgomery Clift in Marlon Brando. Bila je tudi dobra prijateljica Marilyn Monroe. Leta 1951 je prejela nagrado tony za vlogo Serafine Delle Rose v Tetovirani roži Tennesseeja Williamsa na Broadwayu. Leta 1970 je prejela še enega gledališkega tonyja za vlogo zapite pevke v igri The Gingerbread Lady Neila Simona. Stapletonova je bila večkrat nominirana za oskarja v stranskih vlogah, tako že s svojim prvim filmom Osamljena srca iz leta 1958, nato leta 1970 za stransko vlogo v Letališču in leta 1978 za film Interiors Woodyja Allena. Dragoceni kipec je nato prejela leta 1981 za portret bojevitke pisateljice Emme Goldman v Rdečih Warrna Beattyja, filmu o levičarskem ameriškem novinarju, ki odpotuje v Rusijo, da bi poročal o boljševiški revoluciji.

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107.8 MHz

RADIO VELENJE

Raposinha minha

Gašper Stamač, SAGA Institute, foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Volkswagen fox 1,2

Velika mesta in majhni avtomobili gredo ponavadi skupaj. Pravzaprav je prav veliko naseljevanje na omejenem prostoru ustvarilo potrebo po čim manjših avtomobilih, s katerimi je lažje parkirati. In ne more biti naključje, da najmanjši avtomobil z značko VW izdelujejo v državi, kjer največje mesto šteje kar 19 milijonov prebivalcev. Govorim seveda o São Paulu in Volkswagnovem malčku fox.

Mladostno in igrivo Nadomestil je precej uspešen model lupo, katerega glavna naloga je bila ponuditi vstopni model mladim voznikom v svet vozil VW. Čeprav je navzven morda še najbolj igrivo oblikovan, je pripadnost znamki nezamenljiva. Sprednji konec spominja na starega pola, ali še bolje, prejšnji brazilski model gol. Vidna je linija v obliki črke U, ki naj bi po novem krasila vse modele od novega passata naprej. Karoserija se začne od vetrobranskega stekla naglo dvigovati v nekakšno mehurčkasto obliko, ki se konča pri prav tako hitro padajočem zadnjem delu. Tam za bolj igriv videz skrbita dva pokončna žaromet. Če že same linije ne odražajo južnoameriškega temperamenta, potem to popravi izbira barv, ki je na voljo, saj si lahko foxa zamislite v živo rdeči ali rumeni barvi. Barvna razigranost velja tudi za notranjost, saj so sedeži odeti v črtast vzorec raznih barv. Lep kontrast sicer črno obarvani notranjosti, pri čemer pa je treba priznati, da so si oblikovalci dovolili malce več razigranosti in domišljije. Natančneje – postavitvi števec ne bi nikoli pripisali, da prihaja iz avtomobila te znamke. Števec hitrosti je na sredini, obkrožata pa ga majhen števec vrtljajev in enako velik kazalec

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	VOLKSWAGEN FOX 1,2
vrsta motorja	trivaljni, bencinski, 2 ventila na valj
prostornina v ccm	1198
moč v kW (KM) pri vrt./min	40 (55) pri 4750
največji navor v Nm pri vrt./min	108 pri 3000
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	3828 x 1660 x 1544
medosna razdalja v mm	2465
prtljažnik v litrih	260
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	998 (480)
največja hitrost v km/h	148
pospešek 0-100 km/h v s	17,5
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,8/6,1/5,1
poraba na testu v l/100 km	7,6
cena vozila v SIT	1.839.837

stanja goriva. Vse skupaj obkroža 'kovinsko' obarvana plastika. Preostali del armature plošče je klasičen primer oblikovanja 'a la Volkswagen'. Najprej funkcionalnost, potem pa ... nič drugega. V bistvu se takšna notranjost bolj poda zrejšemu avtomobilu in ne avtomobilu, namenjenemu mladim. Te stvari gredo bolj od rok konkurenčnim malčkom iz navedenih Citroën, Peugeot, Toyota. A ti nimajo prtljažnika, ki že v osnovi meri 260 litrov, poveča pa se lahko kar na dober kubik.

Podhranjen Dobra stran resnega pristopa je, da se toliko bolj

obrestuje pri voznih lastnostih. Fox se namreč tudi pelje tako zrelo, kot je videti. In to je dobro, saj prav mladi vozniki ne smejo med vožnjo doživeti presenečenj. Lega je dolgo nevtralna, predvsem pa je obnašanje v ovinkih predvidljivo. Položaj za volanom je ugoden, stvari so na pravem mestu in po nemško logično razporejene. Lepo uglašeno podvozje in dober volanski mehanizem si zasluži tudi enako spodoben motor. Tu je testirani avtomobil le komaj zadovoljil potrebe vsestranskih voznih zahtev. Trivaljni motorček se dobro znajde le v mestu, daljše vožnje na avtocestah ali zunaj njih pa žal s tem agregatom ne bodo prav uživaške. 1,2 litra prostornine in le 55 'konjičkov' pri nizkih 4750 vrtljajih ne obljublja prav nič posebnega. Poleg tega, da se v višje vrtljaje nerad zavrti, je takrat, ko do tja pride, hrup precej neprijeten. 17,5 sekunde do 100 kilometrov na uro in 150 kilometrov na uro končne hitrosti pač govori v prid dva decilitra večjega motorja. Tudi poraba na

testu, ki se je zaradi precejšnjega priganjanja povzpela precej čez sedem litrov, ni vzpodbudna.

Moj prvi avto Nasprotno pa je vzpodbudna cena, ki jo zahteva osnovni model, saj ta znaša le nekaj več kot 1,8 milijona tolarjev. In v to je že vključen par zračnih vreč in sistem ABS. Doplačila, kot so klimatska naprava, radio s cedejem, deljiva zadnja klop in celo barvni dodatki, zvišajo ceno za okroglih štiristo tisočakov. Tudi ko pod to potegnemo črto, je fox še vedno poceni avtomobil. Sploh ko ugotovite, da 'raposa' meri toliko kot stari polo, a za nekaj sto tisočakov manj. Ob tem spoznanju bo marsikdo vzkliknil 'raposinha minha'. Pa ne le v Braziliji. ☐

Novice

SMART FORTWO CNG Smart bo v Leipzigu predstavil novi fortwo CNG s kombiniranim pogonom na zemeljski plin in bencin. Plinska rezervoarja s kapaciteto 32 litrov in 12-litrski bencinski rezervoar so namestili v dno vozila. Tako opremljeni smart lahko z enim plinskim in bencinskim polnjenjem prevozi približno 393 kilometrov (138 km s plinom, 255 km z bencinom), pri čemer porabi približno 3,2 kilograma zemeljskega plina ali 4,7 litra bencina na 100 km.

DAIHATSU TERIOS Novi daihatsu terios je s svojo zunanjo podobo prepričal žirijo na oblikovalskem natečaju, ki ga organizira oblikovalski center Severnega Porenja in Vestfalije ter prejel cenjeno priznanje 'red dot design award'. Oblikovalski center Severnega Porenja in Vestfalije že od leta 1955 podeljuje priznanje za oblikovanje najvišje kakovosti – rdečo piko. 4,06 metra dolgi kompaktni SUV s štirikolesnim pogonom predstavlja že drugi model znamke, ki je prejel to nagrado. Leta 2004 so jo podelili modelu copen.

OPEL ZAFIRA LIBERTIN Nemško podjetje CTS Fahrzeug-Dachsysteme GmbH, ki med drugim izdeluje tudi pomično strešno konstrukcijo za peugeot 307 CC, je v Ženevi predstavilo študijo libertain na podlagi Oplove zafire. Trdo streho pri serijski izvedbi modela zafira so nadomestili z električno gnano tridelno strešno konstrukcijo večjih dimenzij (dolžina 2040 mm x 850 mm širine), ki se zloži v zadnji del avtomobila v tridesetih sekundah. V primeru odprte strehe se 7-sedežnik spremeni v 5-sedežnik z minimalnim prostorom za prtljago (20 litrov).

MAZDA BT-50 Konec tega meseca bodo pri Mazdi na avtomobilskem salonu v Bangkoku predstavili novi pick-up z oznako BT-50, ki bo kasneje na voljo tudi kupcem v Evropi. Prve informacije o novem modelu so za zdaj še zelo skope. Vozilo z eno tono nosilnosti se ponaša z osveženim videzom in posodobljeno notranjostjo, ki naj bi povečala udobje, za večjo vozno dinamiko pa bodo poskrbeli novi dizelski agregati s tehnologijo skupnega voda.

Radio Krka
106.6 MHz

Kaj se skriva na Enceladusu?

Aleš Kocjan, foto: Arhiv Demokracije

Vesoljsko plovilo Cassini je pred kratkim prišlo do enega pomembnejših odkritij v zgodovini astronomije. Na majhni in skrivnostni Saturnovi luni Enceladus je nepričakovano odkrilo vodo, ki je eden temeljnih pogojev za razvoj živih bitij.

Cassini (Jacques Cassini II. je bil francoski astronom in geograf, ki je živel konec 17. in v začetku 18. stoletja), kakor so v NASA poimenovali plovilo, je vodo odkril med kroženjem okoli Enceladusa, ki je s komaj 500 kilometri premera ena najmanjših Jupitrovih lun (do zdaj so jih odkrili že 46). Na slikah, ki jih je pri tem posnelo plovilo, so na južnem polu lune lepo vidni gejzirji oziroma ledeni vulkani, ki bruhajo razmeroma velike količine vodne pare in ledenih delcev, ki nato v luninem mrzlem ozračju (temperatura se giblje okoli minus 300 stopinj Celzija) zmrzne in tvori gladek led, ki prekriva površino lune.

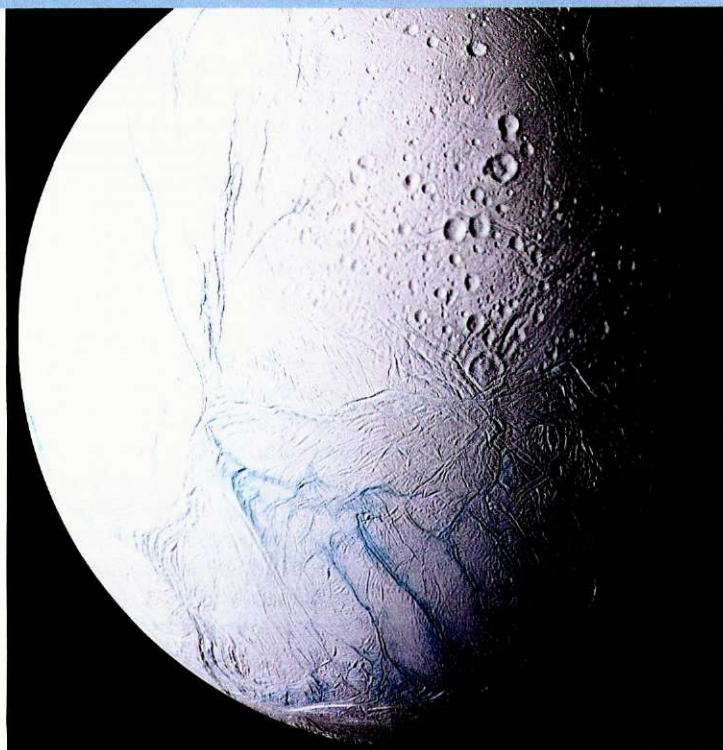
Odkritje je po navedbah NASA pomembno predvsem zato, ker so bili znanstveniki doslej prepričani, da aktivni vulkani obstajajo le na Zemlji, Jupitrovi luni Io in verjetno še na Neptunovi luni Triton, še bolj pa zato, ker znanstveniki domnevajo, da bi v gejzirjih utegnili prebivati tudi živi organizmi. Slednji so, če seveda obstajajo, po predvidevanjih Nasinih strokovnjakov, zelo preprosti, vendar pa bi, če bi jih našli, to najverjetneje korenito spremenilo prepričanje o tem, ali živa bitja obstajajo samo na Zemlji ali tudi drugje v vesolju. Velika večina astronomov je bila sicer že do zdaj prepričana, da v vesolju nismo sami, vendar kon-

kretnjega dokaza za to do zdaj niso imeli.

Voda presenetljivo aktivna Da je odkritje Cassinija eno pomembnejših odkritij v zgodovini preučevanja vesolja, se strinja tudi slovenski astronom in profesor na Fakulteti za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani dr. Andrej Čadež, čeprav ga to, da je Cassini odkril vodo na Enceladusu, ne preseneča. Iskanje vode, te nujne sestavine za življenje, je bila namreč po njegovih besedah stalnica v raziskovanju Osončja. »Že Voyager je pokazal, da bi utegnili biti Evropa, druga od štirih velikih Jupitrovih lun, pokrita z ledeno skorjo, zato zaznavanje vode na Enceladusu ni

izjemno presenečenje. Bolj je presenetljivo to, da je voda aktivna, da, kot kaže, bruha iz nekakšnih gejzirjev, čeprav je površina Enceladusa globoko zmrznjena 180 stopinj pod lediščem ali še hladnejša,« pravi Čadež. Na vprašanje, ali bi na Enceladusu prav zaradi navzočnosti vode lahko obstajala živa bitja, odgovarja, da je to sicer vprašanje za nekaj sto milijonov evrov (dolarjev). Glede na to, da na Enceladusu obstaja tekoča voda (ki je po njegovo nujen pogoj za razvoj življenja) in glede na nekatera nova odkritja, ki kažejo, da lahko nekateri organizmi živijo tudi v zelo mrzlih in vročih okoljih, ki so skoraj brez kisika, mogoče. »Nekatere oblike življenja, ki jih v zadnjem času odkrivajo na Zemlji, so prav nenavadne in nepričakovane – od rakcev, ki živijo v skoraj vreli vodi brez kisika ob vulkanskih razpokah v velikih globinah oceana, do nenavadnih bakterij, ki živijo kilometre globoko v zemeljski skorji. Glede na to, da so vsi planeti narejeni iz približno enakega materiala, pa bi lahko pričakovali, da bi se pod enakimi pogoji utegnile razviti podobne oblike življenja. Seveda pa je to divje ugibanje, ki nima prav nobene trdne podlage, dokler se v resnici ne prepričamo,« pravi Čadež.

Smo v vesolju sami? Za to, da se bomo lahko prepričali, ali Enceladus v svojih nedrjih skriva živa bitja, bo treba na njegovo površje najverjetneje poslati kakšno napravo, ki bi nabrala bodisi vzorce vode iz gejzirjev, bodisi led, ki je v njihovi bližini, kar bi lahko nato znanstveniki analizirali in potrdili ali ovrgli ugibanja, ali so v gejzirjih

Kaj vse skriva Enceladus?

živa bitja ali ne. O tem, kdaj bi se to lahko zgodilo, NASA za zdaj ni objavila nobenih podatkov, glede na to, da bi takšna raziskava lahko prvič potrdila, da živa bitja niso samo na Zemlji, pa lahko domnevamo, da se bo zgodilo kmalu. No, četudi takšna odprava na Enceladusu ne bi našla nobenih živih bitij, to še ne bi bil dokaz, da jih ni nikjer v vesolju in da so rezervirana samo za našo Zemljo. Kot pravi Čadež, je vesolje zelo veliko, zato so se podobne razmere kot na Zemlji zelo verjetno razvile še kje drugje. »V vesolju je kakih 100 milijard galaksij in v povprečni galaksiji je približno prav toliko zvezd, to je 100 milijard. Drugače povedano, na vsakega človeka na Zemlji pride 10 zvezd v galaksiji in na vsako zvezdo pride ena galaksija! Zvezde se sicer razlikujejo med seboj, vendar v glavnem samo po masi in po starosti. Zato je takih zvezd, kot je Sonce, v vesolju na stotiso-

Gezirji, ki bruhamo iz Jupitrove lune

če milijard. Vemo tudi, da imajo bližnje zvezde planete, zato je zelo verjetno, da imajo zvezde nasploh pogosto planete. Zato sklepamo, da obstaja v vesolju zelo verjetno zelo veliko planetov, od katerih imajo mnogi lahko zelo podobno maso ali so na njih morda celo podobne razmere, kot vladajo na Zemlji,« pravi Čadež. Pa bi bilo to dovolj, da bi se na teh planetih razvilo življenje in bitja, ki so vsaj tako inteligentna kot človek? »Tega pa ne vemo. Vprašanje morebitnega življenja na Enceladusu je prav zato tako pomembno. Če bi našli kakršne koli sledi življenja, bi z veliko večjim prepričanjem razmišljali o tem, ali je organizacija snovi v živa bitja nekaj, kar se skoraj gotovo zgodi pod ustreznimi pogoji, ali pa je to izjemen dogodek, ki zahteva posebno srečno naključje,« še dodaja Čadež.

Odkritje Cassinija je vsekakor eno pomembnejših odkritij v človeškem raziskovanju vesolja. Ali bo to hkrati odgovorilo tudi na vprašanje, ali živa bitja obstajajo samo na Zemlji ali še kje drugje v vesolju, pa bomo seveda videli. ■

Dr. Andrej Čadež

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija
s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablanskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro.

Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnetovem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Robert Kranjec je bil na prvi letošnji tekmi prvi, na zadnji pa tretji (na sliki desno).

Prestrašena Planica

Lovro Kastelic, foto: Reuters

Ljudje z osebnimi težavami športno prireditev pogostokrat izkoristijo za celjenje lastnih ran. Planiška prireditev je denimo ena največjih tovrstnih bolnišnic.

Sociologi navadno odsvetujejo preveliko medijsko pozornost stranpotem, h katerim so pogosto nagnjeni nerazsodni in neodgovorni »navijači«, ki športne prireditve zlorabljajo za predstavitev lastnih težav, idej, nestrpnosti. Z javnim razglašanjem naj bi ti odkloni dobili svojo veljavo in potrditev. Brez medijske podpore in izdaje domnevnih storilcev pa vemo, da je vsakršen teroristični napad ničen.

Teroristični napad se na žalost vsako leto pripeti tudi pod Poncami, kjer namesto orožja napade alkohol. Glede na to, da je bil v letošnjem napadu za marsikoga šport (smučarski poleti) znova odrinjen daleč stran, ga je treba vsekakor razgaliti. Postaviti ogledalo, v katerem naj se opiti končno zagledajo, zamislijo, streznijo in naposled dopustijo športu naslovno zgodbo. Ali pa je nemara planiško veseljačenje pod pre-

tvezo smučarskih poletov naše dejansko ogledalo? Če je to res, potem pogledajmo še globlje ...

Z obrazom v blatu Prva serija smučarskih poletov je bila na sporedu ob pol enajstih dopoldne. Reševalci pa so morali posredovati že pred deveto. Nekdo je obležal z obrazom v blatu. Revez ni videl niti poskusne serije! Čredni (pivski) nagon je tudi na letošnjo planiško prireditev pripeljal marsikoga, ki se je v zgo-

dnjih jutranjih urah odpravil na pot z bremenom tisočeri težav, ki ga tarejo v domačem okolju. Čas, v katerem živimo, je namreč izjemno stresen! Mlajši se le stežka soočajo z mejami, ki jim jih sistem postavlja čedalje više, starejši neprestano pogledujejo nazaj in ugotavljajo, da bi morala njihova življenjska pot potekati drugače, uspešneje. Mlajši se zlomijo pred prihodnostjo, starejši pred preteklostjo. Nihče pa se ne zna soočiti s sedanostjo, ki je nadvse stresna. Dr. med. Vili Ščuka pravi denimo takole: »Zelo se bojim tistih, ki so nepotrpežljivi v stiski, ki so preobčutljivi, ranljivi in nežni, ki so nesamostojni. Ti največkrat zabredejo in jih življenje povozi. Končajo kot alkoholiki, odvisniki od drog, nevrotiki, bolniki – in teh je čedalje več. V mestih in na podeželju. Povsod tam, kjer jim niso dali priložnosti, da bi se že v otroštvu utrdili in se znali spoprijemati z izzivi okolja. Neizmerno se mi smilijo, ker so žrtve naše zgrešene potrošniške dobe.« To je njegov strah, s katerim se kot psihoterapevt dnevno ukvarja. Strah ga je prestrašenih. Eden izmed petih odraslih namreč trpi zaradi duševne bolezni, med katerimi so najpogostejše anksiozne motnje. Število prestrašenih pa nezadržno narašča.

Prestrašeni Anksioznost (strah ali tesnoba) nam kot običajno normalna reakcija na dejansko ali grozečo nevarnost pomaga ubezati trenutni nevarnosti ali se izogniti prihodnji. Anksioznost pa se lahko pojavi tudi kot motnja (npr. psihična napetost). Tedaj si številni pomagajo na lastno pest, na

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

PRIMORSKI ŽUPANI: gost Ernest Kemperle,
župan Občine Tolmin

torek, 28.3.2006 ob 20.30
kontaktna oddaja

Brez komentarja!

različne neustrezne načine, najpogosteje z alkoholom. Mnogi izmed njih so žal tudi tokrat namesto v psihoterapevtsko delavnico zavili na pijančevanje pod Ponce. To, da je svetovni rekorder Romören spet potegnil do dna, da je Janne Ahonen že ustoličil svojega naslednika in soimenjaka Happonena in da Robi Kranjec začne leteti, ko preostali naši že pristanejo, je bilo pravzaprav povsem nepomembno! Pomembno je bilo le eno: harmonika naj se raztegne, zabava naj se začne! Nekdo je dejal, naj bi bilo letos bolje (zmerneje), ker je bil v ciljnem izteku poleg povezovalca še animator, ki naj bi animiral tudi najbolj utrujene. Ni mu uspelo: Planica je namesto v športni rubriki pristala v črni kroniki!

Dnevnik Sobota ob 19. uri. Prva novica: »Pod Poncami 24.000 gledalcev; alkohola več kot prejšnja leta!« Grozno, so tarnali ljudje v modrem, ki pa niso imeli toliko dela kot reševalci. Sobotna tekma se namreč ni izneverila tradiciji. V bolnišnico so jih prepeljali 50. Dr. med. Robert Carotta, vodja zdravstvene oskrbe, je takole poročal: »Do enajstih dopoldne smo imeli že 10 akutno alkoholiziranih, od tega je bil opravljen že en odvoz v jese-

niško bolnišnico. Pravkar prihaja rešilec še z enim, pa še eden je na poti. Bilo je že nekaj pretepov ... Pet ljudi smo že zašili.« Kader se preusmeri na reševanje enega od »akutno alkoholiziranih«. Pazi, bruha, je reševalec, ki mu tisti dan ni uspelo videti niti enega poleta, še pravočasno opozoril sodelavca. Precejšnja skupina ljudi se je zbrala okoli reševalnega vozila. S pivom v rokah je modrovala o ustreznosti reševanja, zakaj je bruhal, ali je za to kriva vlada ali njegovi starši itd. Robert Carotte pa je medtem sklenil svoj raport: »... Na žalost jih je bila večina mlajša od 18 let.«

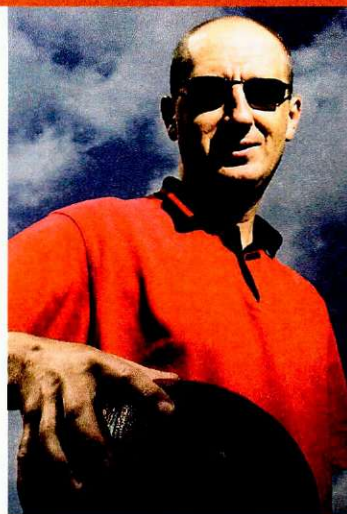
Stresno letenje Da pa članek ne bo izzvenel tako temačno, naj vse prestrašene alkoholike potolažimo z dejstvom, naj bi bili tudi vrhunski smučarski skakalci precej prestrašeni. Dr. Ludwiga Geigerja, ki je ugotavljal, kako se v tekmovalnih okoliščinah spreminja hormonska slika smučarskih skakalcev, je namreč presenetilo dejstvo, da so prav pri nekaterih najboljših že tri dni pred tekmovalnim ugotovili zelo visoke vrednosti adrenalina. Vse to kaže na izjemno psihično obremenitev skakalcev že nekaj dni pred nastopom. Ali naj bi to pomenilo, da je skakalce strah? »Ne, ne gre toliko za strah, veliko bolj za to, da ta tvegana in visoko stresna disciplina povzroči pri njih visoko stopnjo osnovne psihične napetosti. Prostor med uspehom in napako je izredno majhen. Zato je v povezavi s tem dejstvom treba omeniti bojazen pred napakami in (pre)velika lastna pričakovanja.«

TADEJA BRANKOVIČ je ob koncu sezone v finskem Kontiolahiju končno razveselila slovenske ljubitelje biatlona. Po četrtkovem tretjem mestu v sprinterski tekmi je v nedeljo znova osvojila tretje mesto na preizkušnji s skupinskim štartom.

GIANCARLO FISICHELLA (Renault) je zmagovalec druge letošnje dirke svetovnega prvenstva formule 1. Na preizkušnji za VN Malezije v Sepangu je drugo mesto osvojil njegov moštveni kolega Fernando Alonso, tretji pa je bil Jenson Button (Honda).

Hudobni novinarji

Esad Babačić

Na podlagi zadnjih izidov Olimpije v jadranski ligi bi lahko domnevali, da imajo zeleni težave z motivacijo.

Potem ko so se s Slovanom zbili na vse ali nič, so si proti slabšemu Heliosu privoščili blamažo v domači dvorani. Za vse naj bi bili krivi sodniki, ki so padli pod vpliv nesramnih novinarjev. Spomnimo se, da so teden dni prej zmagali na Kodeljevem, čeprav so bili že bolj ali manj zunaj kroga kandidatov za sklepni turnir v Sarajevu. Tisti bolj romantični in domoljubni navijači iz drugega dela Ljubljane so jim celo zamerili, ker so šli na mestnega tekmeca s takšnim nabojem; kot da jim ne bi hoteli privoščiti nastopa med elito. Zmaga nad mlajšim bratom ne bi bila prav nič sumljiva, če ne bi prišla v trenutku, ko so veljaki Olimpije vrgli »parangal«, v katerega bi se moral ujeti največji talent slovenske košarke ta čas. Toliko da veste, kdo je glavni v mestu, se je glasilo sporočilo, ki so ga poslali iz Tivolija. Nekateri igralci Olimpije so bili še posebej motivirani, predvsem pa je njen kapetan, ki je dosegel zanj izjemno količino košev. Malce sem se začudil, ko sem videl, da so teden dni kasneje izgubili proti objektivno slabšemu nasprotniku, ki jih je letos že enkrat presenetil. Po zmagi na Kodeljem se je zdelo, da se je Olimpija dokončno dvignila, toda ni bilo tako. Ali je na dve tako različni izvedbi vplivala motivacija, ne morem trditi, verjamem pa, da bi s takšno vnemo, kot so jo pokazali na Kodeljevem, premagali tudi Helios. Če je Olimpija želela dokazati, da je na Slovenskem ona gospodar, potem je to storila precej nerodno.

Pred dnevi sem znancu razlagal, da pri nas ni zdrave športne javnosti, ki bi tvorno vplivala na dogajanje v športu. Kmalu je prišel demanti iz ust diplomatsko spretnega Sagadina, ki je za sodniški kaos v ligi Goodyear obdolžil prav športne novinarje. Slednji naj bi bili s svojimi nespametnimi komentarji, v katerih so za poraz Slovana dolžili slabe sodnike, vplivali na sojenje v škodo njegovega moštva. Moram priznati, da tokrat nisem bil prvi v pljuvanju na sodnike, ki so resnično naredili kopico napak in na koncu res oškodovali Slovan, sem pa počaščen, da imam takšen vpliv na koncentracijo mož v sivem. Navsezadnje gre le za slabe sodnike, ki se tu in tam izgubijo, in nič več. Včasih ste žrtev vi, drugič kdo drug. Dvomim, da so lahko zaradi mojega pisanja še bolj izgubljeni kot sicer. Pri vsem gre za veliko zmedo, katere rezultat je slovenski post na sklepnem turnirju jadranske lige.

Sredi mesta so štirje psi napadli mimoidočega.

Šele policija je s strelji ustavila pobesnele pse.

Lastnik mora obvladati svoje pse

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Štirje bulmastifi so skoraj raztrgali mimoidočega, ker jih lastnica ni mogla obvladati. Psi so še najmanj krivi, lastniki pa bi morali svoje ljubljence obvladati in vzgojiti. V tujini za takšno kršitev obstajajo ostre sankcije.

Popoldanska pot po prestolnici je bila skoraj usodna za 35-letnega Tržičana Stanislava Megliča. Na Oražnovi je šel mimo vozila, v katerega je 53-letna Ljubljanka Zora Roter ravno spravljala svoje štiri križance med mastifom in buldogom, bulmastife. Eden od psov je podivjal in skočil na nesrečnega sprehajalca, sledili pa so mu še trije. Lastnica jih ni mogla ustaviti, zakričala je lahko le napadenemu, naj poskuša skočiti čez ograjo na vrt. Žal mu ni uspelo, psi so se vrgli nanj. Pomagalo ni niti to, da sta dva voznika s svojimi avtomobili poskušala prestrašiti živali. Napadenega so rešili šele policisti, ko so izstrelili devet nabojev proti psom in enega ubili, dva pa ranili. Tržičana so hudo ranjenega prepeljali v bolnišnico. Proti lastnici psov bodo vložili ovadbo, napadeni pa še odškodninsko tožbo.

Postavlja se vprašanje, kako to, da nekdo pri zdravi pameti precej močne pse – kar štiri hkrati – vodi naokoli brez vrvice, pri tem pa jih očitno ne obvlada; ko psi zdivjajo, pa je edino, kar naredi, to, da žrtvi svetuje, naj skoči čez ograjo. Kaj pa če bi psi napadli otroka, starca ali bolnika, morda invalida? Naj skoči z vozičkom čez ograjo, da bo zavaroval svoje življenje, ker lastnik ne obvlada svojih psov?

Lastniki morajo odgovarjati

Psi so seveda še najmanj krivi. Res obstajajo bolj ali manj vodljive pasme pa tudi moč ugriza pri posameznih pasmah se razlikuje. Osebo poznam bulterierja, »klavsko pasmo«, a bolj miroljubnega bitja še nisem videl. In poznam kodra, »ljubljenčka«, ki poskuša šavsni vsakogar, ki mu pride blizu. Stvar je preprosto v

gospodarju, v vzgoji in ukvarjanju z živaljo. Če gospodar nima razčiščenih pojmov, je skoraj zagotovo tak tudi pes. Če psa ne zna vzgajati, je pes nevzgojen. Če gospodar ni »vodja krdela«, ampak se pusti podrediti psu, potem ga seveda pes ne bo ubogal in bo delal po svoje. Predvsem pa je pes odgovornost, se pravi, da se je z njim treba ukvarjati. In končno, najbolje je, da ima pes enega gospodarja, ki ga vodi naokoli.

Navsezadnje niti ni važno, v kakšno kategorijo spada gospa,

ki vodi naokoli štiri bulmastife brez vrvice, pomembno je, da se to, kar se je zgodilo, ne bi ponovilo. To je ogrožanje varnosti oziroma malomarnost, ki pa pri nas ni ustrezno sankcionirana. Večinoma se ljudje nagibajo k mnenju, da je treba nekatere pasje pasme prepovedati. Zakaj pa? Zakaj pa ne vseh?

Rešitev je predvsem v razsvetljenosti njihovih lastnikov in ustrezne sankcije. Pred časom sta na primer dva pitbula v Kaliforniji raztrgala naključno džogerkko. Lastnik in njegova žena, ki je psa tistega dne vodila brez vrvice, sta bila obtožena za uboj iz malomarnosti. Čeprav je bil lastnik odvetnik, je dobil kot posredni krivec pet let, ona kot neposredno kriva pa dvanajst let zapora. Lastniki so dolžni tudi pred zakonom, da pse ustrezno vzgojijo in jih tudi obvladajo. ■

Shod slovenske „smetane“

Barbara Kavtičnik, foto: Bor Slana, POP TV

V soboto zvečer je bil v Cankarjevem domu eden naših najbolj opevanih spektaklov – podelitev viktorjev, slovenskih priznanj na področju medijev in popularne kulture za leto 2005.

Za nominirance in druge aktualne medijske osebnosti je dogodek pomenil priložnost, da zablestijo v vsem svojem sijaju ...

Prihod po rdeči preprogi Prireditev iz leta v leto dobiva večji poudarek. Po rdeči preprogi so prihajale najbolj priljubljene in uspešne medijske osebnosti. Zastopanost slovenskih zvezdic je bila primerena družabnemu dogodku, vendar smo pogrešali nekatera velika imena Televizije Slovenija. Fotografom so se z veseljem nastavile naše aktualne lepoticke, ki so izstopale predvsem z bleščečimi kreacijami. Po rdeči preprogi so stopale Sanja Grohar, Manca Zver, Dalila Dragojevič in druge.

Vodenje spektakla so tokrat zastopali pravim osebam; Jernej Šugman in Janez Škof sta spretno in duhovito opravila svoje poslanstvo. Podelitev je potekala v znamenju cirkuške umetnosti in skečev, voditelja – v vlogi Vladislava in Petruške – sta na prizorišče priletela kar z letalom. Pohvalno.

Dobitniki zlatih kipcev V hramu slovenske kulture so podelili pet viktorjev popularnosti po izboru bralcev revije Stop, osem strokovnih viktorjev, ki jih je izbrala 40-članska Akademija Viktor, dva viktorja za posebne dosežke in viktorja za življenjsko delo,

Voditelja Janez Škof in Jernej Šugman

V strokovni kategoriji za najboljšo informativno TV-oddajo je viktorja prejela oddaja na POP TV 24 ur, viktorja za najboljšega voditelja informativne oddaje pa je prejel voditelj Studia City Marcel Štefanič jr. Viktorja za obetavno medijsko osebnost za leto 2005 je dobila novinarka Maja Roš. Viktorja za otroško in mladinsko TV-oddajo je prejela oddaja Knjiga mene briga, najboljša dokumentarna TV-oddaja pa je dokumentarec Photo: Joco Žnidaršič.

Viktor za najboljšo igrano TV-oddajo je bil tudi letos podeljen humoristični seriji Naša mala klinika, ki jo predvajajo na POP TV. Viktorja za najboljšo zabavno TV-oddajo je prejela oddaja TV Slovenija Tistega lepega popoldneva, viktorja za najboljšega

radijsko osebnost je dobil jutranji voditelj na Radiu Hit Robert Pečnik Pečo, viktorja za najboljšo radijsko postajo pa Radio Hit. Viktorja za posebne dosežke, ki so v preteklem letu zaznamovali medijski prostor, sta dobila resničnosti šov Bar in INFO TV.

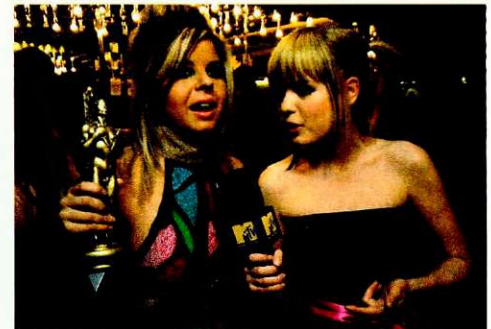
Življenjsko delo Viktorja za življenjsko delo je prejel dolgoletni direktor slovenskega smučarskega sklada Tone Vogrinec. Kipec je starosti našega smučanja podelil lanski lavreat, igralec Jurij Souček. Priljubljeni 'Tona' se je v svojem zahvalnem govoru spomnil dolgoletne kariere, ki je bila vselej povezana z belimi strminami. Vogrinec, ki velja za očeta slovenskih smučarskih uspehov, je dejal, da je izjemno ponosen na številne uspehe naših smučarjev. Viktorji so torej podeljeni, vtisi o dogodku (znova) različni, vsi morebitni prihodnji dobitniki pa znova na delu. **D**

Vodstvo informativnega programa POP TV

Pametne in lepe misice, da te kap!

Neisha je najbolj priljubljena glasbenica leta.

Dodali smo novo letnico

-20%

Novi letnik Večera na CD-romu

Zagotovite si do 31. 3. po prednaročniških cenah:

- ☐ CD Večer + 7 dni, letnik 2005, za 4990 SIT (20,82 EUR) ~~6200~~ SIT (25,87 EUR)
- ☐ zbirko CD-jev Večer, letniki 1998-2005, za 16.800 SIT (70,11 EUR) ~~21.800~~ SIT (87,63 EUR)
- ☐ letni dostop do Večerovega spletnega arhiva za 97.000 SIT (404,77 EUR) ~~121.000~~ SIT (504,92 EUR)

Navedene cene so prednaročniške (z 20% popustom) in veljajo za naročila do 31. 3. 2006. Plačilo bo po prejemu računa. DDV je vračunan v ceno. CD-je bomo poslali takoj po izidu, predvidoma v aprilu 2006. Plačilo za fizične osebe je po povzetju. Poštnino plača kupec.

Naročila:

- po telefonu: 02 23 53 313
- e-pošti: marketing@vecer.com
- po pošti na naslov: ČZP Večer, d.d., 2504 Maribor

Cene v evrih so preračunane po centralnem paritetnem tečaju (1 EUR = 239,640 SIT).

VEČER
www.vecer.com/arhiv

Viktorji 2005

Magična gledalka

Za viktorje se zdi, da je njihova zlata doba že presežena – tako v vodenju in domiselnosti tistih, ki viktorje podeljujejo, kot v smislu tistih, ki jih prejema.

Pred dvema letoma se je skorajda slutilo, da Jurija Zrneca ne bodo mogli več ponoviti. Lani sta se mu Pia Zemljič in Bojan Emeršič zelo približala in tudi letošnji voditeljski par Jernej Šugman alias Vladislav in Janez Škof alias Petruška sta veliko obetala in nekaj tudi ponudila. Nekateri njuni nastopi so bili prav posrečeni, tudi tisti z renaultom megalom, čeprav se človeku tako načrtovani EPP zdi do gledalca kar malo omalovažujoč. Škof in Šugman sta kot igralca dala vse od sebe, čeprav so preskoki od legendarne Vesota in Čomb na dva, ki sta najprej asociirala na ruskega Stana in Olia, potem pa le na dva zabavljaka, dokaj naporni.

Tisto, kar je bilo opazno na prvi pogled, je bilo premalo glasbenih vložkov. Resda so bili Kreslin z Neisho, Godčeva z Radolfijem predvsem pa Jadranka Juras s Šukarji zadetek v polno, a za dobro razpoloženje bi lahko angažirali še koga. Pa ne da na POP TV škrtarijo?

Naj bo gledanje artistov na vrh v živo še tako zanimivo, k veličini večera ne prinese veliko. V teh trenutkih so se snovalci pririditve skoraj približali snovalcem slovenskih državnih ploslav.

Krivično je ob ocenjevanju oddaje, ki je bila na zaslonu videti povsem spodobna, namenjati še besede akademiji, ki je viktorje podeljevala. Ne le da so bile nekatere njene odločitve o nagrajencih nespodobne, dobitniki so se tako tudi vedli, nespodobno je bilo predvsem tako nepoznavalsko združevati v kategorije posamezne oddaje. Kategorije so v prvi vrsti zložene tako, da ne zajemajo spektra sloven-

ske medijske ustvarjalnosti, po drugi pa so v njih združevali oddaje, ki so povsem nepriemerljive. A da ne bom le teoretizirala.

Podeliti viktorja v kategoriji »TV-osebnost« med nominiranci Ladom Bizovičarjem, Petrom Polesom in Jožetom Činčem Činču je klofuta medijem in etičnim normam, užaljeni pa bi lahko bili tudi satiriki. Činč je poosebljenje primitivnosti in v njem ni nič

velikega, kaj šele viktorja vrednega, kar je pokazal tudi s svojim nastopom že na začetku oddaje. Združiti za najboljšo »TV-oddajo« E+, Odmeve in Tistega lepega popoldneva pa je tudi nesmisel. Te oddaje pa res nimajo nič skupnega. A vendarle slab priokus ostaja; če so med otroškimi oddajami znali združiti Male sive celice, Knjiga mene briga in Jasno in glasno, bi se lahko

tudi v drugih kategorijah bolj potrudili. Gledalci smo nehoti dobili občutek, da so kategorije namenoma oblikovali tako, da bi začeli dvomiti o kakovosti njihovega izbora. Če je bil to njihov cilj, potem so ga deloma dosegli.

Povsem pod nivojem pa so bili nastopi nagrajencev oz. dobitnikov viktorjev razen dveh, treh izjem. Naj si kdaj pogledajo podelitve nagrad drugod po svetu. Take svete preproščine, kot so jo prakticirali nagrajenci, pa še ne. Razen Hribarja, ki je po viktorja poslal svojega dvojnika, pa recimo Studia City, je bilo pravih domislic bolj malo. V bistvu je tisto, kar je bilo omembe vredno, ponudila nacionalka, pa tudi tisto, kar ni bilo nič, je bilo od TVS. Skratka, videli smo že boljše viktorje. Pa slabše tudi. Le trend je zaskrbljiv. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Vsako podrobnost preučite, preden se spustite v nov projekt. Vaši nameni so sicer dovolj dobri, vendar se lahko ob manjši nepazljivosti kaj zalomi. Zabavo vam bo prineslo nekaj nepričakovane. Bodite pošten.

Bik
21.4.-21.5.

Vse gre bolje, če je z nami ljubezen, je tako? Bodite prepričani, da se vam bo še naprej godilo tako lepo kot zdaj, in naredite vse za ohranitev takšnega stanja. Na trenutke boste ljubosumni, a se vam bo uspelo obvladati.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Poskusite, vendar vam prvi hip ne bo uspelo vzpostaviti komunikacije z osebo, ki vam je tako zelo všeč. Bolje bo, če se za začetek odločite za telefonski klic. Ostanite poetični, četudi se z vami nihče ne bo mogel resno pogovarjati.

Rak
22.6.-21.7.

Če boste ožili svoj pogled na svet, utegnute zamuditi marsikaj pomembnega in zanimivega. Potrudite se poiskati tisto plat življenja, ki vam najbolj ustreza in je za vas ta čas najsvetlejša. Pazite na finančna sredstva.

Lev
22.7.-21.8.

Te dni bi se morali izogibati razburjanju in vsem drugim stvarim, ki zahtevajo veliko časa. Zberite se in se ukvarjajte izključno s svojo finančno situacijo, saj boste sicer še bolj na psu. Konec tedna pa bo lep tudi brez denarja.

Devica
22.8.-21.9.

Pospravite svojo mizo, preden popolnoma izgubite vse dokumente. Premislite, kako boste povečali svoje finančno stanje, in se pospešeno pripravite na skorajšnjo veliko spremembo v svojem življenju.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Vaša magična zmogljivost, da lahko marsikaj predvidite, bo še posebej prišla na dan ta teden. Preden boste vse uredili tako, kot se zdi vam, bo minilo še nekaj časa, zato ne bodite preveč nestrpni. Poskusite vseeno uživati.

Škorpion
23.10.-21.11.

Informacija, ki ste jo pridobili prav ta teden, vam bo zadostovala za to, da boste pridobili vse, kar je treba za nadaljnje delovanje na vašem priljubljenem področju. Veselilo vas bo, da ste tako uspešni, zato vam bodo nekoliko zavidali.

Strelec
22.11.-20.12.

Morda vas bodo imeli za nekoliko nore, pa vendar se ne dajte. Kdo zna določene stvari razložiti bolje kot vi? Kaže da le malokdo, zato se malo bolj zavedajte, da ste brez prave konkurence. Bodite samozavestnejši, kot ste bili do zdaj.

Kozorog
21.12.-19.1.

Telefonski pogovor vam bo prinesel pomembne novice, ki jih ne bi nikoli pričakovali. Oseba, ki je sploh ne poznate, bo v vas vzbudila kar najboljše občutke; ohranite jih čim dlje v svojem srcu. Vaši prijatelji so tako dobri do vas.

Vodnar
20.1.-18.2.

Morda ste res poskrbeli za vse, kar ste mogli, vendar se to nekomu še vedno zdi premalo. Življenje je pač včasih kruto in neizprosno. Morda vam ne bo nikoli uspelo, se vam mota po glavi. Ne izgubljajte optimizma in se potrudite biti vedri.

Ribi
19.2.-20.3.

Vaš analitični um bo kmalu odkril vzroke za dogajanje, ki vas pretresa že več dni, in jih odpravil. Sledite svoji intuiciji, pa boste prišli na zeleno vejo. Ne izpostavljajte se morskim psom, ker ste sami prelepa riba, da bi se kar tako dali v zobe.

Da ne bi bil moteni:
(tako in drugače)

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov

Samorog

*Velike misli,
dogodki in osebnosti preteklosti,
žive teme sedanjosti,
literarni junaki in njihove zgodbe,
pesniške širine duha in
pravljična obzorja sveta.*

Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu

Knjižni klub Samorog, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, telefon: 01 433 43 06,
e-pošta: knjizni.klub@samorog.com, spleť: www.samorog.com

DEMOKRACIJA	MEHKO SUKANA PREJA	DAJANJE ROKE KOMU	PESNIŠKI OKRAŠ, BREZVEZJE	VENO TAUFER	BEOTIJEČ, AONEC	PRETEPAČ	DOMOVINA KIRKE IGR. BADM. SUGARTO	SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	PREBIVALKA ANTICNE LJUBLJANE	TENISAČICA JAUSOVCEVA	LEVI PRITOK RONE V FRANCIJI	NA REZINE NAREZANO MESO	MEDNAR. ORGANI- ZACIJA ZA BEGUNCE
								AMERIŠKI PROJEKT VESOLJ. POLETOV						
								ODPOSLANEC, ZLASTI SKRIVNI						
								AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (CESAR)						
								VELIKO FINSKO JEZERO, INARI						EDEN OD STARŠEV, OČE
								ČRT KANONI			KIRURŠKA IGLA			
								PESNIK MERMOLJA						
											GLASILO ITALIJANSKIH SOCIALISTOV	LATINSKI VEZNIK PISANA PAPIGA		
VRSTA ŽGANJA										SINJSKA VITEŠKA IGRA				
RUSKI ZGODOVINAR (MIHAIL)										VATROSLAV OBLAK RAZVITI SESALEC			ZVEZDA V SKORPIJONU	KRADLJIVEC
REŠEVALNI GORSKI COLN				KRAJ PRI TASKENTU DAN. IGRALKA (ANNA)			STROJ, NAPRAVA							
AM. JAZZ GLASBENIK (THELO- NIOUS)					RAJKO KORITNIK GORA BLIZU RIBNICE		SRNINO MESO							
MUSLI- MANSKO MOŠKO IME						KRALJICA PRI SAHU	PRIPADNIK ITALOV	DRAMA HENRIKA IBSNA	IVAN TAVČAR ŽIDOVSKI MESEC			TINA TURNER OKRASNA RASTLINA		
DEMOKRACIJA	NAUK O GIB. PLINOV ŠVIC. KNJ. (JOHANNES)													ITALIJANSKI PISATELJ (UMBERTO)
KATODI NASPROTNA ELEKTRODA											ŠVED. ŠP. CENTER PIJAČA SLOVANOV			
OTOK NA SEVERO- VZHODU RUSIJE					ATLET, KI TEČE MARATON									
REKA V VZHODNI SIBIRIJI					HRVAŠKI NOGOMETAS (GORAN)					METALNA VRV Z ZANKO				

Rešitev prejšnje križanke

GORAN, ARAMIS, BIKINI,
RAA, OR, ŠN, AST, KAMELA,
PAK, SKALA, IRAK, ASO,
POLOG, NOVI, STRŽEN,
KORAL, ARETEJ, RASIMA,
DON, ERNA, NIT, ENIS, RAO,
PILA, NANA, ENERGIJA,
AVAR, JEZERČANI, TRI,
ARANKA, OT

Nagrajenci 10. številke

- 1. nagrada:** JOŽICA VRHUNC,
Škrabčeva ul. 19, 1111 Lj. Dravlje
- 2. nagrada:** MILENA ŠKRABELJ,
Župančičeva 14, 1000 Ljubljana
- 3. nagrada:** VESNA ZEMLJIČ,
Gradnikova 105, 4240 Radovljica

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 30. 3. 2006
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

» **20.3.43 PR. KR.** se je rodil rimski pesnik Ovid, Publius Ovidius Naso. Rekel je: »Vidim tisto, kar je bolje, in to tudi odobravam, vendar se ravnam po slabšem.«

» **20.3.1808** se je v Trstu rodil slovenski publicist Josip Godina. Bil je med prvimi slovenskimi časnikiškimi poročevalci iz Trsta.

» **20.3.1883** je 1.428 slovenskih očetov vložilo na mestni svet v Trstu vlogo, naj se za njihove otroke v mestu ustanovi slovenska osnovna šola. Tržaški mestni svet je vlogo zavrnil.

» **20.3.1915** se je v Trstu rodil slovenski politični delavec in narodni heroj Josip Tomažič-Pinko. Na drugem tržaškem procesu leta 1941 je bil obsojen na smrt in ustreljen.

» **21.3.1685** se je rodil nemški skladatelj Johann Sebastian Bach.

» **21.3.1848** je 300 do 500 lžancev napadlo grad, ga oplenilo in požgalo.

» **21.3.1886** se je v Trstu rodil Ivan Marija Čok. Med drugim je bil predsednik Zveze jugoslovanskih emigrantov iz Julijske krajine.

» **22.3.1933** so v Dachau pri Münchnu pripeljali prve politične zapornike.

» **23.3.1915** se je rodil slovenski violinist, dirigent in skladatelj Uroš Prevoršek.

» **23.3.2003** sta bila v Sloveniji dva referendum, in sicer za vstop v Nato in Evropsko unijo. Za EU je glasovalo 89,64 odstotka, za Nato pa 66,08 odstotka volivcev.

» **24.3.1754** je bil v Zagorici pri Dolskem krščen slovenski matematik Jurij Vega.

» **24.3.1835** se je v Sv. Petru pri Celovcu rodil slovenski fizik Jožef Stefan.

» **24.3.1999** je Nato začel z napadom na vojaške v cilje v Jugoslaviji. Do akcije je prišlo, ker predsednik Jugoslavije Slobodan Milošević ni hotel ustaviti nasilne akcije pobijanja Albancev na Kosovu.

» **25.3.1867** se je rodil italijanski dirigent Arturo Toscanini. Zanj so ustanovili v New Yorku Simfonični orkester NBC.

» **25.3.1881** se je rodil madžarski skladatelj, muzikolog in pianist Bela Bartok.

» **26.3.1753** se je rodil ameriški fizik Benjamin Thompson Rumford, ki je na Slovenskem zaslovel zaradi »rumfordske juhe«, ki so jo delili lačnim v Avstriji.

» **26.3.1838** se je v Brodu pri Bohinjski Bistrici rodil pisatelj Janez Mencinger.

» **26.3.1917** je Kranjski deželni odbor odkupil graščino Golnik za zdravljenje tuberkuloznih vojakov. Do leta 1927 so zgradili prvo novo bolnišnično poslopje.

» **26.3.1971** so v vzhodnem Pakistanu razglasili neodvisno republiko Bangladeš. To je pripeljalo do silovite in krvave državljanske vojne.

POGLED NAZAJ (OD 20. 3. DO 27. 3.)

Neodvisnost Grčije

Ko so Turki leta 1453 zavzeli Carigrad, se je za Grke začela doba suženjstva. **25. marca 1821** pa se je začel upor proti Turčiji, ki je leta 1829 pripeljal do neodvisnosti.

V Evropi so veliko junaštvo Grkov sprejeli z veliko naklonjenostjo. Ustanavljala so se društva, ki so zbirala prostovoljne prispevke za pomoč Grkom. Na pomoč je prišlo tudi mnogo prostovoljcev. Med njimi je bil najslavnejši angleški pesnik Byron, ki je v Grčiji tudi umrl. Anglija, Francija in Rusija so leta 1927 pozvale Turčijo, naj prizna Grčiji avtonomijo. Ker tega ni hotela, je prišlo še istega leta do pomorske bitke pri Navarinu, v kateri je bila

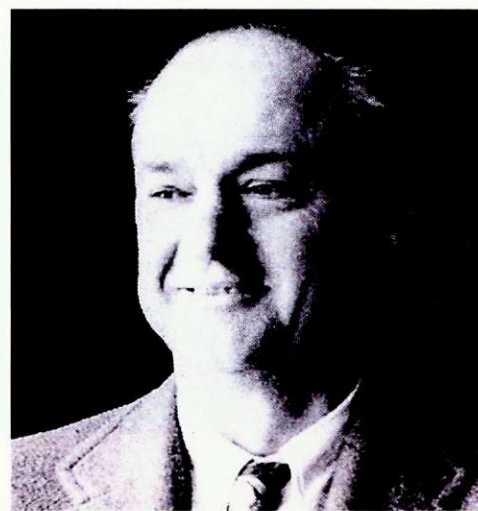
turška mornarica uničena. Potem je Rusija s še eno vojno prisilila Turčijo, da je leta 1829 podpisala odrinski mir in so leta 1830 lahko razglasili grško neodvisnost. Grška vojna za neodvisnost med letoma 1821 in 1830 se je tako končala z ustanovitvijo neodvisne Grčije. Grški kralj je postal vojvoda Otto Bavarski.

Louis Adamič

V Spodnjem Blatu pri Grusupljem se je **23. marca 1898** rodil ameriški pisatelj slovenskega rodu, prevajalec in javni delavec Louis Adamič. Leta 1913 je bil zaradi preporodovstva izključen iz gimnazije, decembra istega leta pa se je že izselil v ZDA.

V začetku je delal v uredništvu časnika Glas naroda v New Yorku, potem pa je bil 7 let prostovoljec v ameriški vojski. Potoval je po Ameriki, dokler se ni naselil na farmi v Milfordu. Leta 1931 je izdal knjigo Dinamit. V njej je opisal delavski boj v Ameriki. Izviren slog in sugestivnost je dosegel v knjigi o priseljeništvu s slovenskim naslovom Smeh v džungli. Nasprotoval je nasilni asimilaciji priseljencev in geslu o Ameriki kot talilniku narodov. Postal je svetovalec v komisiji pri narodnoobrambnem svetu ZDA.

Adamič je bil pobudnik povezovanja slovenskih priseljenjskih organizacij ne glede na politično usmeritev. Leta 1942 je postal častni

predsednik Slovensko-ameriškega narodnega sveta. Nepojasnjena je njegova smrt. 4. septembra 1951 so našli ustreljenega na farmi v Milfordu, v njegovi hiši pa je bil podtaknjen ogenj.

Dogodek v Depali vasi

Varnostni organi ministrstva za obrambo so **20. marca 1994** zvečer v skladu s svojimi zakonskimi pooblastili, kar je nekaj dni kasneje potrdilo tudi sodišče, pri Depali vasi aretirali osumljenca, ki je dokazano zbiral podatke in dokumente ministrstva za svoje skrivne, uradno še vedno neznane naročnike. To je hitro povzročilo padec takratnega obrambnega ministra, sedanjega predsednika SDS in slovenske vlade Janeza Janše.

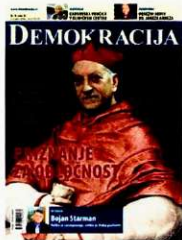
Dogodek so izkoristili takratni koalicijski partnerji LDS, SKD in ZL (sedaj SD) za parlamentarno interpelacijo zoper delo obrambnega ministra, češ naj bi bili njegovi sodelavci kršili pooblastila, ker so aretirali civilno osebo. Med sejo državnega zbora, na kateri so obravnavali interpelacijo, se je pred zgradbo parlamenta zbrala množica in protestirala proti njegovi odstavitvi. Poslanci so ga vseeno odstavili z desetimi glasovi večine. Na položaju ga je

zamenjal Jelko Kacin. Predsednik vlade Janez Drnovšek je pojasnjeval, da gre za »objektivno odgovornost«, to je za krivdo nadrejenega za ravnanje njegovih podrejenih, česar pa sodišče ni potrdilo. Tranzicijska levica se je s tem začela »znebila« Janeza Janše, slednji pa je zaradi tega postal še bolj priljubljen.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 9/7

Izbrisani pljuvajo po Sloveniji (1)

Podpisani Aleksandar Todorović, predsednik in uradni zastopnik nedavno registriranega društva CIIA (Civilna Inicijativa Izbrisanih Aktivistov), želim v osebnem kot tudi v imenu omenjenega društva reagirati na prispevek »Izbrisani pljuvajo po Sloveniji«, katerega avtor je podpisani A. K..

Omenjene akcije ni izvedlo »Društvo izbrisanih«, kot navaja A. K. v svojem članku, temveč društvo CIIA.

Novinar A. K. v svojem članku navaja, da smo z izvedeno akcijo nepokorščine pred DZ, ki smo jo izvedli dne 21. 2. 2006, »prestopili vse meje dobrega okusa«. Ker mi zakon o medijih omejuje možnost do daljšega odgovora, bom naštel zgolj peščico pomembnih dejstev z namenom edukacije novinarjev, ki uporabljate, včasih pa zlorablja-te »pravico do besede«, ko »razmišljate« o izbrisu in izbrisanih. Avtorja teksta »Izbrisani pljuvajo po Sloveniji« tako sprašujem in polagam v razmislek:

1. Ali lahko tujci glasujejo za državno samostojnost?

Vas morda to neizpodbitno dejstvo pelje k razmisleku o legitimnosti in legalnosti plebiscita za samostojnost RS (23. 12. 1990)? Ne razumite me narobe. Sam nimam nič proti nikogaršnji samostojnosti, vendar razumeti bi morali naslednje pomembne pojme in besedne zveze: »tujec« in kako oseba to postane, pridobljene pra-

vice, prepovedana retroaktivnost v negativni smeri, stalnega prebivališča država ne sme odvzeti nikomur brez odločbe upravnega organa in brez pouka o pravnem varstvu prizadete osebe.

2. Ali država sme mobilizirati tujce za vojaške namene?

Verjamem, da ste seznanjeni z ženevsko konvencijo o mednarodnem vojaškem pravu. Če ste z njo seznanjeni, potem veste tudi, kako se kvalificira in sankcionira država, ki mobilizira tujce.

3. Ali sploh veste, da je med 18.305 posamezniki, ki so jih slovenske oblasti leta 1992 nezakonito izbrisale iz slovenskega registra stalnih prebivalcev, približno 450 vojakov bivše JLA (2,6%) in kakšnih sedem-, osemkrat toliko mladotnih otrok, večinoma rojenih v Sloveniji? Treba je poznati zakon, po katerem mladoletna oseba nima pravice zaposliti za državljanstvo.

Ali veste, da so izbrisani otroci »tujci«, rojeni v Sloveniji, pred letom 1992 imeli poleg osebne-ga imena v knjigah, ki jih vodijo upravne enote, v rubriki o jugoslovanskem državljanstvu brez njihove vednosti in privolitve njihovih staršev zapisano »B republiško državljanstvo«? Seveda, to je bilo zapisano v nam in vam nedostopnih knjigah.

4. Ali poznate konvencijo o človekovih pravicah in določbe o diskrecijski pravici države do podeljevanja državljanstva?

Jaz jih in se jih držim. Tako kot se držim tudi slovenske zakonodaje. Če torej to poznate, potem razumete naslednji stavek: »Državljanstvo je pogodbeni kategorija, stalno bivanje je neodtujljiva pravica.«

Seznanil sem vas z nekaj dejstvi, verjamem, da se boste, sedaj ko jih poznate, zagotovo potrudili za še več znanja. In takrat boste uvideli, da je vaš prispevek popolnoma zgrešil bistvo problema in cilje, za katere si v društvu CIIA prizadevamo.

Še enkrat kratko in jedrnat: bojujemo se zgolj za pravice, ki jih je država uzakonila v lastni zakonodaji o rezidentih. Za vaše dobro vam svetujem, da se v prihodnje izogibajte populističnim lažem in se posvetite resnejšemu raziskovalnemu novinarstvu.

Aleksandar Todorović, Civilna Inicijativa Izbrisanih Aktivistov

št. 11/63

Je Petrol financiral Lucujevo pisanje? (3)

Direktor podjetja Class I Ernest Aljančič mi je v prejšnji številki očitil, da sem pri članku Je Petrol financiral Lucujevo pisanje? zapisal vrsto nepreverjenih podatkov in neresnic, s čimer naj bi bil kršil načela objektivnega poročanja. Čeprav Aljančič v svojem pismu zanika nekaj, česar sploh nisem napisal, naj na njegovo pisanje vseeno odgovorim. Direktor podjetja Class I me najprej obtožuje, da sem v članku zapisal, da je Petrol financiral Aleksandra Lucuja, in v nadaljevanju dokazuje, da to ne drži. Tega seveda nisem nikjer zapisal, opozoril pa sem, da je glede na to, da je bil Lucu eden izmed dveh ustanoviteljev podjetja Class I., možnost, da je Petrol na ta način posredno financiral tudi Lucuja. Sum, ki se mi je ob tem porodil, je toliko večji zato, ker je Lucu v zadnjih letih napisal kar nekaj člankov, v katerih je povsem nekritično hvalil nekatere posameznike v Petrolu – predvsem tiste, ki so v Petrolu skrbeli za oglaševanje.

Nadalje me Aljančič obtožuje, da sem v članku napačno zapisal, da je bil Lucu solastnik podjetja vse do leta 2004, čeprav naj bi bil iz njega izstopil leta 1993. Tega seveda nisem napisal, vsaj v tridilni obliki ne, opozoril pa sem, da se pri tem pojavljajo dvojni podatki. Po podatkih, ki smo jih pridobili v sodnem registru, naj bi bil Lucu iz podjetja izstopil leta 1993, po podatkih, ki jih je mogoče najti v registru podatkovne

baze Gvin, pa naj bi bil to storil šele leta 2004. Ker iz izkušenj vem, da podatki v Gvin in tudi sodnem registru niso vedno točni, sem to, kateri podatek drži, želel neposredno preveriti tudi pri Aljančiču. Iz podjetja so mi po elektronski pošti sporočili, da je direktor odsoten, ker naj bi bil na službenem potovanju v tujini, ko pa sem jih vprašal, ali ga kdo nadomešča, nisem dobil odgovora. Tako torej Aljančičeva trditev, da podatka o tem, kdaj je Lucu izstopil iz podjetja, nisem želel preveriti pri njih, ne drži.

Sicer pa dvomim, da je Petrol, kot piše Aljančič, Class I izbral samo zato, ker so mu ponudili »inovativne in ekskluzivne storitve medijskega zakupa in načrtovanja«. Pomenljivo namreč je, da je po naših informacijah Petrol prvo pogodbo sklenil kmalu zatem, ko se je v njegovem oddelku za marketing zaposlil Aljančičev sin Aleš Aljančič.

Aleš Kocjan, Demokracija

št. 11/63

Politične vetrne elektrarne (1)

V odgovoru na moj članek (Demokracija, 9/28), v katerem nasprotujem graditvi vetrnih elektrarn na Volovji rebri, se je oglašil g. Vojko Tomšič, član občinskega sveta Ilirska Bistrica. Odgovor je napisan v tonu, v katerem se jaz ne pogovarjam. Naj navedem: »trditev nekega Aplenca ... ponavlja laži ... kdo pa je (Aplenc) ... prihaja iz Ljubljane ... nima pravice trditi, da so stvari (finančna investicija) nejasne in sporne ...« itd. ►

► Gospod Tomšič pravi, da me ne pozna, kar ni nič hudega. Sem državljani RS in imam pravico, ki je v skladu s stališčem sedanje vlade, da zahtevam transparentnost vseh investicij, ki zadevajo državne finance. Kot državljani RS imam tudi pravico, da se v skladu s stališčem sedanje vlade zavzemam za sonaravni razvoj in za ohranitev naravnih dobrin, med katere spada poleg Triglavskega narodnega parka tudi Volovja reber, čeprav sem (le) Ljubljčan.

Na druga izvajanja g. Tomšiča ne bom odgovarjal. Rekel pa bom, da so v slogu napada na osebo, ne pa na argumente, ki jih ta navaja. Tak način diskreditacije poznamo iz prejšnjega režima, ko so »neki sovražniki ljudstva lagali« itd. Očitno imamo še danes opravka z recidivi iz prejšnjega režima, kar pravzaprav ni presenetljivo, saj so z vetrnicami na Volovji rebri začeli in jih zagovarjajo eksponenti prenoviteljskih strank.

Andrej Aplenc, Ljubljana

št. 11/64

Herojeva vrnitev v Suho krajino (7)

Težko si je bilo predstavljati, da bi bila lahko »družina pok. Lada Ambrožiča-Novljana«, kot se podpisuje, čeprav gre v resnici za televizijca Lada Ambrožiča, kar se vidi iz njegovega dopisovanja z urednikom Demokracije, še bolj

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trig osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

žaljiva, kot je bila s svojim odmevom, objavljenim v Demokraciji 23. februarja. Toda na moj odgovor je Lado Ambrožič poslal še bolj strupeno, že kar bedno pisarijo. Urednik je zaradi neverjetne žaljivosti ni nameraval objaviti, vendar sem mu predlagal, naj jo vseeno objavi, da bodo ljudje videli, v kakšnem nerealnem in sovražnem svetu nekateri ljudje pri nas živijo. Zavedam se, da je odgovarjanje na takšne žaljivke, kot jih je Ambrožič objavil v Demokraciji 16. marca, jalovo početje, pa vendar – zaradi bralcev – naj odgovorim na nekatere njegove diskvalifikacije.

Mene seveda niso nikdar plačevali kakšni »domobranski krogi« ne iz Argentine in Kanade ne od koder koli drugod, kot piše Ambrožič. V nasprotju z mano je Lado Ambrožič, domnevam da kot partizanski sinko, dobil udobno službo na Televiziji Slovenija, kjer je lahko doslej predstavil vrsto oseb, ki jim v nobeni etično razviti družbi ne bi namenili prav nobene pozornosti. Da bi zakril svojo propagandno vlogo, me obklada z manipulatorjem. To, v kakšnih medijih (in razmerah) sem jaz le s težavo lahko objavljaj – v nasprotju z njim –, dovolj zgovorno govori o stanju duha pri nas. Ambrožič

mi pripisuje sovraštvo do vsega, kjer naj bi kazalo »pozitiven odnos do narodnoosvobodilnega boja«. Verjetno le on ve, kako je mogoče sovražiti nekaj, kar je pozitivno. Tisti, ki me poznajo, vedo, da imam do pozitivnih stvari izrazito močan pozitiven odnos. Ambrožič ne ve, da sem v preteklosti po antikvariatih sistematično nabiral t. i. partizansko literaturo, da imam tako rekoč vse, kar je v prejšnjih desetletjih na to temo izšlo (in izšlo je zelo veliko), in da ne počnem skoraj nič drugega, kot berem in pišem. Tisti, ki poznajo naše medvojno dogajanje in (partizansko) literaturo o njem, dobro vedo, da pri pisanju večinoma uporabljam prav to partizansko literaturo. Če ta na veliko govori o drugačni medvojni resnici, kot so nam jo v prejšnjih desetletjih vsak dan povsod vcepljali, potem je popoln ignoran resnice – in častilec namišljenih mitov oziroma idealiziranih podob (npr. o NOB), ki z resnico nimajo veliko skupnega – ali pa te literature ne bere (kar je tudi zelo mogoče). Ve se, kdo je za kaj kriv: tako za indoktrinacijo z zlagano zgodovino kot za akterje, ki so okupacijo izkoristili za brutalno klavnico komunistične revolucije.

Da Ambrožiča resnica ne zanima, se najbolj vidi, ko mi opore-

ka pisanje izpred dveh let o Francu Rozmanu-Stanetu in Dušanu Kvedru-Tomažu. Prav vse, kar sem takrat v enajstih nadaljevanjih o njiju napisal, je temeljilo na t. i. partizanski literaturi. Navedel sem neizmerno število podatkov, ki so oba prikazovali kot najhujša vojna zločinca. Ambrožiča ti podatki ne zanimajo, zanj sta Rozman in Kveder »komandanta glavnega štaba NOV in POS«, kar naj bi bilo očitno sinonim za pozitivca. Rozman, Kveder in Ambrožič so bili po njegovo »boljši in srčnejši« od »Rupnikov, Krenerjev in Rösenerjev«, ker naj bi se bili z orožjem v roki uprli okupatorskim vojskam. Morda bi to lahko bilo res, če bi se partizani res ukvarjali samo z okupatorjem (kar nam je lagala povojna propaganda), in to tako kot povsod drugod po Evropi, kjer niso nikjer zlorabili zelo težkih razmer, ki jih je prinesla okupacija dežele, za boljševisko revolucijo.

Ker se Ambrožič spreneveda, naj še enkrat zapišem, da je za tragične dogodke v Žužemberku kriv – poleg mnogih drugih partizanskih voditeljev, ki so prej tri leta terorizirali in uničevali Žužemberk in širše območje Suhe krajine – tudi Lado Ambrožič-Novljan. Nobene domobranskega maščevanja ne bi bilo, če ne bi prej partizani tri leta terorizirali, sramotili, ropali in morili ljudi. Ali naj zaradi nekakšne trmaste Ambrožičeve ignorance še stotič zapišem, da je Lado Ambrožič-Novljan kriv za smrt velikega števila (popolnoma nedolžnih) ljudi v Suhi krajini? Kljub temu hudemu podatku mu ljudje v središču te Suhe krajine, v Žužemberku – potem ko so v šestdesetih letih slovenske kraje in mesta napolnili s partizansko-

88.3 & 105.1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

partijskimi spomeniki – postavijo spomenik, s katerim so razžalili mnoge ljudi, ki še vedno trpijo posledice partizanskega pustošenja v tistih krajih. Postavili so ga v parku sredi Žužemberka, na kraju, kjer je do vojne stala ena od treh žužemberških cerkva – vse tri so uničili partizani! –, na kraju, ki je prav pred vhodom v občinsko stavbo, da bi se ja vsak obiskovalec občine obregnil obenj.

Primerjave uničevanja Ambrožičeve Gubčeve brigade v Žužemberku decembra 1942 z junijsko vojno v Sloveniji leta 1991 je zmožen le nekdo, ki mu je zaradi soočenja z resnico občutek za realnost povsem odpovedal. Za Ambrožiča je moje pisanje »sovražni govor«. Saj razumem, da ga napisana resnica – in to, da so zdaj pač časi, ko ima nekaj možnosti tudi resnica, ne pa več le nasilna propaganda kot v udbovskih časih – zelo boli. Ali bo na koncu celo zapisal, da sem na Ajdovcu jaz ubijal, da sem jaz kriv za masaker nad Mavsarjevo družino in da sem jaz pustošil po Suhi krajini? Če ne jaz, pa morda Rupniki in Rösenerji, kot to zelo radi zapišejo razni pisuni pisem bralcev, potem ko nimajo pri roki nobenih argumentov oziroma jih resnica sploh ne zanima?

No, šalo na stran. Resnica o medvojni vlogi in početju partizanov je samo ena in tako jasna, da bolj seveda ne more biti, in mimo te resnice nikoli več ne bo mogel nihče, pa naj se še tako zateka k sprenevedanju in celo žalitvam ter podlim diskvalifikacijam.

Ivo Zajdel, Ljubljana

Drnovšek – ljubitelj živali

Lahko je biti general po bitki! Sprašujem predsednika države, kako to, da se čez noč predstavlja kot ljubitelj živali. Sprašujem ga tudi, kje je bil, ko smo se varuhi živali bojevali in nato leta 1991 dosegli uveljavitev 72. člena v ustavi, ki pravi, da »varstvo živali pred mučenjem ureja zakon«. Nikjer ni bilo slišati Drnovškove javne podpore v prid trpečim in ogroženim živalim. Kot državnik na visokem položaju bi to lahko storil, saj je njegova beseda imela veljavo. Vendar tišina ... Od leta 1963, ko smo ustanovili prvo slovensko društvo proti mu-

čenju živali, pa do leta 1999 smo si animalisti krčevito prizadevali za zakon proti mučenju živali, toda dr. Drnovšku se ni zdelo vredno, da bi nas v javnosti podprl. Nikdar nas ni vprašal, iz česa se vzdržujemo, ko po terenu pobiramo zavržene živali, jih zdravimo in skrbimo zanje (azila ni bilo), kaj šele da bi finančno podprl veterinarske storitve, hrano, prevoz, da o stroških vzdrževanja DPMŽ niti ne govorim. Nikjer nobenega javnega apela na državljane, naj pomagajo DPMŽ, ki v težkih razmerah rešuje živali, se na terenu spopada s suroveži in tvega fizične napade, grožnje in žalitve. Prve prošnje za graditev azila v Ljubljani sem napisala v okviru DPMŽ že leta 1964; boji so trajali 30 let, vendar niste v javnosti niti enkrat podprli te potrebe. Naša prizadevanja bi bila bolje sprejeta, če bi nas podprl predsednik države, vendar ne! Prisiljeni smo se bili obrniti po pomoč na svetovno organizacijo v London WSPA (World Society for the protection of animals), katere predstavniki so prihajali v državo, in na odgovorne dejavnike, da smo prišli do azila, zakona in pomoči pri javnem ozaveščanju prebivalstva. Gospod Drnovšek pa nič. Celó nasprotno! Raje si je kupil dragocenega rodovniškega mastifa Arturja, nazadnje pa še modrokrvnega Brodija z dragim rodovnikom, čeprav v azilu Gmajnice čaka na desetine brezdomčkov, ki žalostnih oči prosijo in čakajo rešitelje, da bi jih vzeli pod domačo streho. Drnovšek bi moral biti za zgled, kaj se pravi imeti sočutje do živali in kako naj ravnaajo državljani. Namesto da kupujejo dragocene pse z rodovnikom, naj rešujejo revčke iz azilov! Tako delajo tudi v drugih naprednih in razvitih državah, da, celo bogataši rešujejo zavržene živali. Nekako v tem slogu sem že pred leti pisala dr. Drnovšku v kabinet, vendar ni bilo odziva. Sedaj, ko imamo člen v ustavi, člen v kazenskem zakoniku, svoj zakon, društva, azile – brez javne podpore predsednika države – sedaj je lahko biti »ljubitelj živali« (ljubitelj svojih: Arturja in Brodija!).

Glede na to, da imamo tri vrste vegetarijancev (iz verskih, zdravstvenih in sočutnih nagibov), je dr. Drnovšek postal vegetari-

Usodne povezave

Marija Vodišek

Adolf Hitler je šel leta 1938 s privolitvijo Anglije, Francije in Italije reševati Sudetske Nemce, ki so bili del Čehoslovaške. To je bil začetek poznejše zasedbe te uspešne države z najvišjim evropskim standardom in tudi že obris druge svetovne vojne. Anglija in Francija sta se zganili šele po napadu Hitlerjeve vojske 1. 9. 1939 na Poljsko. Tretjega septembra 1939 sta napovedali vojno rajhu, namenoma pa prezrli, da je sovjetska vojska le nekaj dni pozneje po dogovoru s Hitlerjem vkorakala v Vzhodno Poljsko in jo zasedla. Brez dvoma so diplomatske službe Velike Britanije in Francije vedele za vse dogovore med SZ in Nemčijo, posebno še po podpisu medsebojnega pakta 23. avgusta 1939, le dober teden pred napadom Nemčije in SZ na Poljsko. Napad na Poljsko je sprožil drugo svetovno vojno, ki je uničila vso Evropo, del Afrike in Azije in zahtevala milijone žrtev. Petdeset let pozneje je šel Slobodan Milošević reševati Srbe na Kosovo in sprožil vojno v Jugoslaviji. Njegove besede, ki jih je izrekal na vseh svojih številnih nastopih, so bile: »Tam, kjer živi en Srb, je Srbija.« Vuk Drašković pa ga je še dopolnil, češ da je Srbija tam, kjer je en sam srbski grob. Junija 1991 Slovenija in Hrvaška razglasita neodvisnost. Vojaški poskus kaznovanja Slovenije je spodletel, Hrvaška pa je s tam živečimi Srbi, ki jih je podprla JLA, doživela nasilno zasedbo dela države. Dokončno sta bila ostanek ZRJ in JLA premagana z Natovimi napadi marca 1999, ki so trajali do junija istega leta. Danes velikega »vožda« ni več, štiri leta so mu sodili, a ga ne obsodili. Še mrtvega se vsi branijo. Kakor sta Francija in Velika Britanija mižali na vse provokacije Hitlerja, upajoč, da si ne bo upal napasti Zahoda, tako je Evropa na čelu s Francijo in z Veliko Britanijo predolgo odlašala z opomini Miloševiću in s tem dopuščala zločinsko delovanje srbske vojske, dokler niso ZDA z Natom uspešno intervenirale in končale petletni Miloševićev kaznovalni pohod. Slovenija se je osamosvojila, vendar mnoge državne ustanove niso izvedle nobene nujne preobrazbe. V njih je mrgolelo (verjetno še danes) uradnikov višjega in nižjega ranga, ki se niso hoteli naučiti drugačnega načina razmišljanja in temu primerne delovanja. Najraje delajo še kar po »balkansko«, kot so jih naučili. Seveda iz egoističnih razlogov. Vse uzurpirane privilegije so hoteli zadržati, danes je to najbolj očitno v ZZB, ki je kot pogoj za delno privolitve v osamosvojitve postavljala ohranitev svojih stokrat preseženih privilegijev. Ena važnih vej oblasti, ki se še danes oklepa jugoslovanskega načina dela, je sodstvo, ki bi moralo biti glavna opora samostojne države. Menim, da upor vrha sodstva ni nastal le zaradi nekaj tisočakov, temveč zato, ker si je vlada dovolila dregniti v vrhove njihove predolge nedotakljive »trdnjave«. Grozijo z upočasnim delom. Kako? Bodo mar tekmovali med seboj? Mar ni Slovenija tudi njihova domovina? Mar ne razumejo, da so nujne že tako zamujene spremembe? Če ne danes, pa jutri. Resda še na mnogih področjih, ne le na njihovem!

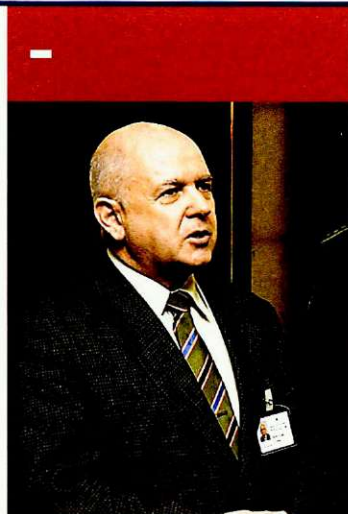
janec iz strahu pred rakom, ne pa iz sočutja do klavne živine. Na vprašanje novinarja, ali je pri nas dovoljeno mučiti živali in ali je to navedeno v kakem členu ustave, predsednik države dr. Drnovšek ni znal odgovoriti. Mučenje živali je sankcionirano

z zakonom o varstvu živali (Ur. l. RS št. 98, z dne 3. 12. 1999), o tem govori Kazenski zakonik RS (čl. 342) in Ustava RS (čl. 72).

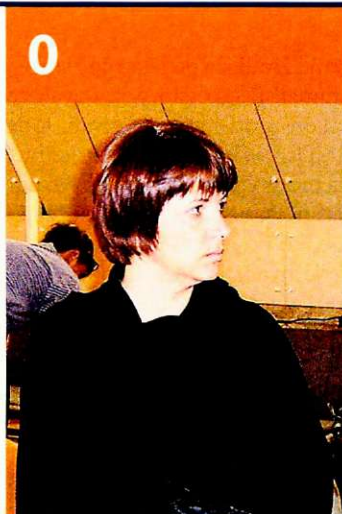
Imeti rad živali samo iz emocionalnih razlogov, je vse premalo, treba je zanje tudi kaj storiti.

Lea Eva Müller, Ljubljana

Politični semafor

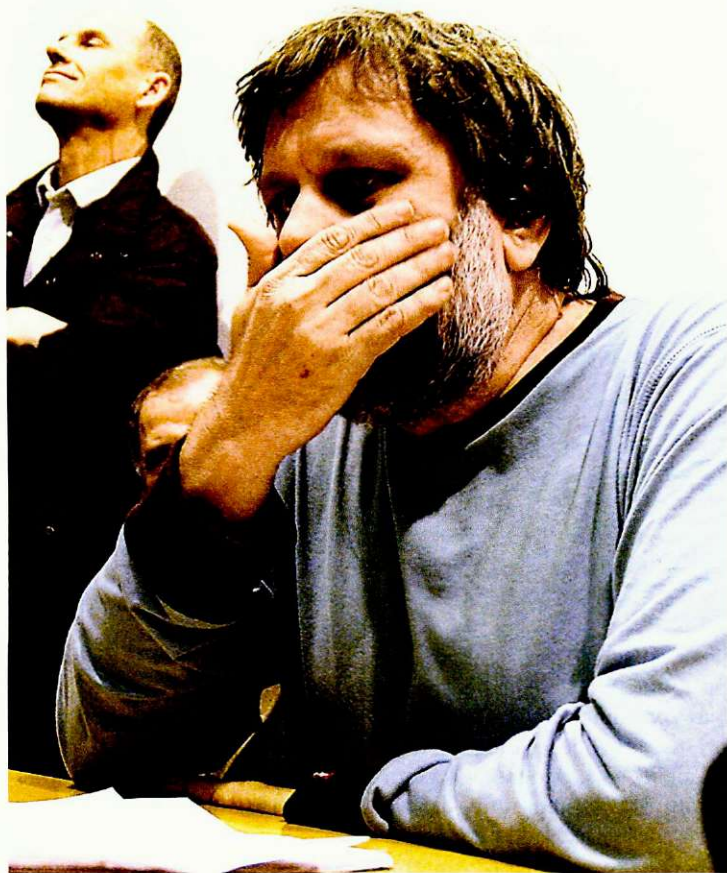
Brezglavo obtoževanje Nekdanji direktor policije Bojan Potočnik se je očitno odločil, da bo umazano perilo, ki ga je opazil znotraj policije, opral v javnosti. Tako v intervjuju za Mladino vse povprek kritizira zdajšnje vodenje policije, delo notranjega ministra in celo trdi, da policije ne vodi njen direktor, temveč kar premier Janez Janša. Namesto uživanja v mirnem pokoju Potočnik, kot kaže, raje napada nekdanje sodelavce.

Znova direktorica Andreja Rihter se vrača na kraj zločina. Znova je namreč postala direktorica Muzeja novejših zgodovine v Celju. Pred leti je muzej že vodila, tokrat pa je dobila veliko večino glasov svetnikov in tako premagala dosedanje direktorico Marijo Počivavšek. Upamo, da bo nekdanja ministrica za kulturo na novem delovnem mestu več pozornosti posvetila privabljanju obiskovalcev muzeja kot pa pozivanju ljudi, naj se udeležijo raznih sindikalnih protestov.

Lahko smo tudi ostrejši Dimitrij Rupel je vendarle ostreje nastopil proti Hrvaški. Pravi sicer, da Slovenija Hrvaški ne bo postavljala pogojev za vstop v EU zaradi nerešenih deviznih vlog hrvaških varčevalcev, a morda je res prišel čas, da se Hrvatom predstavi delovanje v EU, kjer dogovori veljajo in obljube držijo. Hrvaška v tem pogledu ni prav zanesljiva partnerica, zato je prav, da je na to opozoril tudi naš minister.

Žižkove sporne ideje

Slavoj Žižek je v tujini eden najbolj znanih slovenskih intelektualcev. Poleg predavanj na elitnih univerzah po svetu objavlja svoje prispevke v najpomembnejših svetovnih časopisih. V New York Timesu je tako objavil prispevek z naslovom Branilci vere, v katerem piše o tem, da krščanski, muslimanski in hindujski fundamentalisti zlorablajo sporočila svojih ver za skrajne akcije, ki so ponavadi uperjene proti ljudem drugih ver. Po njegovo je misel Dostojevskega, da je, če bog ne obstaja, vse dovoljeno, ki jo pisatelj izpričuje v Bratih Karamazovih, popolnoma zgrešena, ker je nauk današnjega terorizma ta, da je, če bog obstaja, za tiste, ki trdijo, da delujejo v božjem imenu, vse dovoljeno. Žižek zagovarja ateizem, saj naj bi le v njem dobra dela opravljali zato, ker je tako prav, fundamentalisti pa jih delajo za odrešitev in izpolnitev božje volje. V razmišljanju se dotakne tudi omembe krščanstva v evropski ustavi in pravi, da je

najdragocenejša evropska dediščina ateizem; zanj se je vredno bojevati zato, ker ustvarja varno okolje za verujoče. Ob koncu komentira še proteste muslimanov zaradi spornih karikatur in predlaga, da se islam in druge vere podvržejo brezobzirni kritični analizi. Tej bi lahko nekatere svoje ideje podvrgel tudi Žižek. G. D.

NAROČILNICA

NAROČILO (označite z x):

- ☐ Tone Kuntner: **Mati Slovenija**
- ☐ Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo**
- ☐ Milan Zver: **100 let socialdemokracije**
- ☐ Albert Svetina: **Od osvobodilnega boja do banditizma**
- ☐ Janez Janša: **Okopi**
- ☐ Janez Janša: **Premiki**
- ☐ Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili**
- ☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije**
- ☐ Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne**
- ☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti**
- ☐ Vasja Klavara: **Predel 1809**
- ☐ Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske**
- ☐ Jože Dežman: **Moč preživetja**
- ☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja**
- ☐ Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo**
- ☐ Jože Dežman: **S pravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe**
- ☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.**
- ☐ Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.**
- ☐ Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora**
- ☐ Eiletz: **Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918**
- ☐ Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier**
- ☐ Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)**
- ☐ Vasja Klavara: **Koraki skozi meglo**
- ☐ Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli**
- ☐ Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor**
- ☐ Ive A. Stanič: **V objemu osvoboditeljev**
- ☐ Jože Zemljič: **Življenje je večna borba**

2.200,00 SIT / 9,18 EUR
6.200,00 SIT / 25,87 EUR
2.200,00 SIT / 9,18 EUR
6.700,00 SIT / 27,95 EUR
2.200,00 SIT / 9,18 EUR
2.200,00 SIT / 9,18 EUR
4.990,00 SIT / 20,82 EUR
8.500,00 SIT / 35,46 EUR
5.500,00 SIT / 22,95 EUR
3.906,00 SIT / 16,29 EUR
6.727,00 SIT / 28,07 EUR
5.500,00 SIT / 22,95 EUR
6.510,00 SIT / 27,16 EUR
10.850,00 SIT / 45,27 EUR
4.991,00 SIT / 20,82 EUR
6.510,00 SIT / 27,16 EUR
5.300,00 SIT / 22,11 EUR
1.085,00 SIT / 4,52 EUR
1.085,00 SIT / 4,52 EUR
4.449,00 SIT / 18,56 EUR
6.696,00 SIT / 27,94 EUR
4.232,00 SIT / 17,65 EUR
3.840,00 SIT / 16,02 EUR
6.460,00 SIT / 26,95 EUR
4.400,00 SIT / 18,36 EUR
3.000,00 SIT / 12,51 EUR
2.500,00 SIT / 10,43 EUR
2.000,00 SIT / 8,34 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**
ali na faks 01 43 45 462.

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po onašem izboru)

☐ Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- ☐ mesečno* ☐ 4 x letno (9% popust) ☐ 2 x letno (10% popust) ☐ 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- ☐ upokojenec, ☐ invalid, ☐ brezposeln, ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Tjaša

Helena

LOČENI RAČUN

za osebno rabo službenega mobilnika

Poslovni stroški se znova nižajo. Po MPO, ki omogoča cenejše klice med zaposlenimi, še Ločeni račun. Da zaposleni brez pomislekov na svoji službeni mobilni številki opravljate tudi povsem zasebne stvari – saj zanje dobivate poseben račun na dom.

Storitev je namenjena pravnim osebam in samostojnim podjetnikom. Podrobnejše informacije dobite na našem spletnem mestu, v najbližjem Mobitelovem centru in na posebni številki za poslovne uporabnike: 041 700 706.

ŽIVLJENJE NISO LE BESEDE

WWW.MOBITEL.SI